

รายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์
ชุดโครงการประเมินสถานภาพการศึกษา

โบราณคดี

รัศมี ชูทรงเดช

ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

สัญญารับทุนเลขที่ PDG 01/054/2540

31 กรกฎาคม 2541

รายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์
ชุดโครงการประเมินสถานภาพไทยศึกษา

โบราณคดี

รัศมี ชูทรงเดช

ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

สัญญารับทุนเลขที่ PDG 01/054/2540

31 กรกฎาคม 2541

รายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการประมวลองค์ความรู้

เรื่อง

การประเมินสถานภาพไทศึกษา ด้านโบราณคดี

โดย

คณะผู้วิจัย

หัวหน้าโครงการ

รัศมี ชูทรงเดช

ภาควิชาโบราณคดี คณะโบราณคดี
มหาวิทยาลัยศิลปากร

ผู้วิจัย

อมรา ศรีสุชาติ

สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ
ที่ 10 กรมศิลปากร

ผู้ช่วยนักวิจัย

ดวงกมล อัครมาส

ภาควิชาโบราณคดี คณะโบราณคดี
มหาวิทยาลัยศิลปากร

เอกสารเสนอต่อสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย และสถาบันไทยศึกษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5 สิงหาคม 2541

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	i
Exclusive summary	iii
บทนำ	1
บทที่ 1	8
บทที่ 2	21
บทที่ 3	47
บทที่ 4	68
บทที่ 5	73
กิตติกรรมประกาศ	76
บรรณานุกรม	77
ภาคผนวก ก	93
ภาคผนวก ข	98

สารบัญแผนที่

		หน้า
แผนที่ 1	แผนที่แสดงเขตพื้นที่การศึกษาเรื่องโทศึกษา ด้านโบราณคดี	122
แผนที่ 2	แผนที่ขอบเขตการกระจายตัวของคนที่พูดภาษาตระกูล	123
แผนที่ 3	แผนที่แสดงแนวคิดทฤษฎีต่างๆ	124
แผนที่ 4	แผนที่การกระจายตัวของโบราณวัตถุในพื้นที่ทั้ง 4 เขต	129

สารบัญรูป

		หน้า
รูปที่ 1	ชาติพันธุ์จากโครงกระดูกแบบมองโกลอยด์ใต้	125
รูปที่ 2	รูปแบบการฝังศพในหม้อ/ไห	125
รูปที่ 3	พิธีกรรมขุดศพพื้นหน้าที่แหล่งโบราณคดีบ้านเก่า จ. กาญจนบุรี	125
รูปที่ 4	ขวานหินแบบมีใบ จากแหล่งโบราณคดีใน จ. ยะลา	125
รูปที่ 5	หม้อสามขา จากแหล่งโบราณคดีบ้านเก่า จ. กาญจนบุรี	125
รูปที่ 6	ลวดลายแบบสำนวนหัตถ์คานายบนภาชนะดินเผา และเครื่องประดับสำริด	126
รูปที่ 7	ศิลปะดำ บริเวณหุบเขาลุ่มแม่น้ำชูเจียง ในมณฑลกว่างซี สาธารณรัฐประชาชนจีน	126
รูปที่ 8	กลองมโหระทึกจาก Ngoc Lu เวียดนาม	126
รูปที่ 9	หินทุบเปลือกไม้เพื่อทำผ้า จากแหล่งโบราณคดีถ้ำเป็องแบบ จ. สุราษฎร์ธานี	127
รูปที่ 10	การปลูกข้าว ร่องรอยของข้าวจากหลุมฝังศพที่แหล่งโบราณคดี โคกพนมดี จ. ชลบุรี	127
รูปที่ 11	ตุ้มหูแบบสิง-สิง-โอ จากถ้ำ Tabon ฟิลิปปินส์	127
รูปที่ 12	ขวานหินขัดแบบจงอยปากนก จากแหล่งโบราณคดีใน จ. ยะลา	128
รูปที่ 13	จี๋ห้อยรูปสัตว์สองหัว จากถ้ำ Tabon ฟิลิปปินส์	128
รูปที่ 14	รูปจำลองคนในเรือขุดที่ Mangungu ฟิลิปปินส์	128
รูปที่ 15	โลหะกรรมสำริดที่มีปริมาณดีบุกสูงที่แหล่งโบราณคดีเขา จอมวกหรือจุมูก จ.ราชบุรี	128
รูปที่ 16	จารึกที่แสดงอักษร-ภาษาโบราณ จากปากลำโดมน้อย ริมแม่น้ำมูล ต.สิรินธร จ. อุบลราชธานี	128
รูปที่ 17	ภาพจำลองของการปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มชนต่างๆ ที่อาศัย อยู่ในเขตพื้นที่ทั้ง 4 เขต	130

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ชื่อโครงการ	โครงการประเมินสถานภาพไทศึกษา ด้านโบราณคดี
หัวหน้าโครงการ	อาจารย์ ดร. วัชรวิทย์ ชูทรงเดช ภาควิชาโบราณคดี คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้วิจัย	อาจารย์อมรา ศรีสุชาติ สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 10 สงขลา กรมศิลปากร
แหล่งทุน	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
วัตถุประสงค์	1. เพื่อประมวลบรรณานุกรมข้อมูลที่มีเนื้อหาโบราณคดีเกี่ยวกับ ไทศึกษาทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ 2. เพื่อรวบรวมหลักฐานทางโบราณคดีที่ปรากฏในเอกสารการค้นคว้า วิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับไทศึกษา 3. เพื่อประมวลบรรณนิทัศน์ตามบรรณานุกรมข้อที่ 1 4. เพื่อสังเคราะห์ข้อมูลและประเมินสถานภาพงานโบราณคดีที่เกี่ยว กับไทศึกษา

ระยะเวลาในการดำเนินงาน 1 ปี (1 มิถุนายน 2540-31 พฤษภาคม 2541)

ขอบเขตการวิจัย

จากการวิจัยข้อมูลโบราณคดี เพื่อนำไปสู่การประเมินสถานภาพไทศึกษา
ด้านโบราณคดีนั้น คณะผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตพื้นที่ศึกษา 4 เขตพื้นที่ ประกอบด้วย
เขตที่ 1 หมายถึงเขตประเทศไทยปัจจุบัน เขตที่ 2 หมายถึง เขตภูมิศาสตร์ภาษาไทย
เขตที่ 3 หมายถึง เขตใต้ประเทศไทยลงไปจนถึงกลุ่มเกาะในมาเลเซีย อินโดนีเซีย บรู
ไน ฟิลิปปินส์ และ เขตที่ 4 หมายถึง เขตตอนบนที่ติดต่อกับประเทศไทยปัจจุบันและ
กับเขตภูมิศาสตร์ภาษาไทย ได้แก่ จีน เวียดนาม ลาว กัมพูชา พม่า

ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน

1. สืบรวจเอกสาร สิ่งพิมพ์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามขอบเขตที่กำหนด
2. จัดหมวดหมู่ของข้อมูลที่ได้จากเอกสารข้างต้น
3. ทำบรรณนิทัศน์ของเอกสารที่ประมวล
4. จำแนกข้อมูลตามข้อสรุปในบรรณนิทัศน์ โดยถือหลักการจำแนกตามเขต
พื้นที่ ๔ เขต ตามขอบเขตที่กำหนดและตามกลุ่มข้อมูล จัดทำตารางแจกแจงข้อมูล
ตามหลักฐานแบ่งชั้นและขอบเขตพื้นที่ของแหล่งอ้างอิงพร้อมแผนที่ และวิเคราะห์ที่
ความความตารางแจกแจงข้อมูล

5. สังเคราะห์หลักฐานและแนวความคิดที่ได้จากข้อมูล
6. ประเมินผลการสังเคราะห์
7. สรุปผลการประเมินสถานภาพองค์ความรู้ด้านโบราณคดีและชื่อเสนอแนะ

สรุปผลการประเมิน

จากบรรดาเอกสารงานวิจัยที่นำมาประเมินทั้งหมดรวมทั้งสิ้น 190 รายการนั้นพบว่า หลักฐานโบราณคดีที่งานวิจัยเหล่านี้นำมาใช้อ้างอิงเพื่อวิเคราะห์ตีความให้ความหมายต่อเรื่องโทศึกษา ประกอบด้วย (1) ขาดพื้นฐานจากโครงกระดูกแบบมองโกลอยด์ (ใต้) (2) รูปแบบการฝังศพในหม้อไห (3) พิธีกรรมการขุดฟันและถอนฟันหน้า (4) ขวานหินขัดแบบมีปาก (5) หม้อสามขา (6) สวดลายแบบสำหูนธ์-ศาลานายบนภาชนะดินเผาและเครื่องประดับสำริด (7) ศิลปะเก่า (8) กลองมโหระทึกสำริด (9) หินทุบเปลือกไม้เพื่อทำผ้า (10) การปลูกข้าว (11) ตุ่มหูแบบสิง-สิง-โอ

จากการใช้หลักฐานโบราณคดีข้างต้น นำไปสู่การเสนอแนวคิดทฤษฎีเรื่องโทศึกษา ในด้านพลวัตวัฒนธรรมในเขตพื้นที่ทั้ง 4 เขต 4 แนวคิดทฤษฎี ดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการแพร่กระจายวัฒนธรรม และประชากรเนื่องมาจากการอพยพเคลื่อนย้ายจากเหนือลงใต้ ในภาพรวมและเฉพาะบางส่วนของพื้นที่ทั้ง 4 เขต

2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการแพร่กระจายวัฒนธรรมและประชากรเนื่องมาจากการอพยพเคลื่อนย้ายจากตะวันตกไปตะวันออกในภาพรวมของพื้นที่ทั้ง 4 เขต

3. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการปะทะสังสรรค์ทางวัฒนธรรมระหว่างภาคพื้นทวีปและหมู่เกาะเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีการเคลื่อนไหวสลับซับซ้อนกันไปมาระหว่างการให้และรับ ไม่มีเขตพื้นที่ใดผูกขาดการเป็นผู้ให้และผู้รับเพียงอย่างเดียว

4. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างสรรค์วัฒนธรรมขึ้นเองของกลุ่มชนที่ถือกำเนิดบนดินแดนในเขตพื้นที่นั้น ๆ ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์แล้วสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

ผลการประเมินงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ขาดการใช้หลักฐานโบราณคดีทุกประเภท กล่าวคือมักใช้หลักฐานอย่างใดอย่างหนึ่งหรือเพียง 2-3 ประเภท ทำให้เกิดความไม่ชัดเจนในการตีความหมายและวินิจฉัย ความสัมพันธ์ในการใช้ข้อมูลกลุ่มที่ 1 กับเขตพื้นที่ 2 ซึ่งเป็นพื้นที่เป้าหมาย ยังมีน้อยเกินไป นอกจากนี้ ยังไม่มีงานวิจัยใดที่ใช้หลักฐานทางโบราณคดีในส่วนที่เป็นหลักฐานทางโบราณคดีสมัยประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เรื่องราวสัมพันธ์กับเรื่องโทศึกษาในเขตพื้นที่ทั้ง 4 เขต แต่อย่างใด

Executive Summary

Project Title	Current Research Status of Archaeology on Tai Studies
Principle Investigator	Dr. Rasmi Shoocongdej Department of Archaeology, Faculty of Archaeology Silpakorn University, Bangkok
Researcher	Amara Srisuchat The Tenth Regional Office of Archaeology and Museum, Fine Arts Department, Songkha
Funding Source	The Thailand Research Fund (TRF)

Objectives

1. To synthesize the bibliographies on Archaeology relating to Tai studies
2. To collect archaeological evidence on Tai Studies from existing literature
3. To synthesize annotated bibliography of existing literature
4. To examine and evaluate current research status of archaeology on Tai studies

Research Period 1 year (June 1, 1997-May 31, 1998)

Research Area

Four major geographic areas are covered as follows: area one is a present-day Thailand; area two is where Tai languages are spoken; area three is the area south of Thailand including Malaysia, Indonesia, Brunei, and Philippines; and area four is the area north of Thailand including China, Vietnam, Cambodia and Burma.

Research Methodology

- 1) To survey literature on archaeology relating to Tai Studies
- 2) To classify the literature
- 3) To create an annotated bibliography of the literature
- 4) To classify and analyze archaeological data in frequency tables
- 5) To synthesize archaeological evidence and the theoretical frameworks used

- 6) To examine the validity of the use of the archaeological record and the proposed theoretical frameworks
- 7) To draw conclusions from the existing literature

Results

Based on 190 references, eleven types of archaeological evidence are often utilized by scholars as following: (1) Southern Mongoloid skeletal remains; (2) Jar burial; (3) Teeth deformation; (4) Shoulder adzes; (5) Tripod pottery; (6) Sahyunt-Kalanay style pottery and jewelry; (7) Rock art; (8) Bronze kettle drum; (9) Tree bark cloth beater; (10) Rice cultivation; (11) Ling-ling-O earring.

Four majors theoretical frameworks are proposed by using the mentioned archaeological evidance.

- 1) diffusion and migration from north to south
- 2) diffusion and migration from west to east
- 3) dynamic interaction between people in mainland and insular Southeast Asia
- 4) internal development

In summary, most of the existing research was used only a few archaeological evidence in their proposed hypotheses. In general, only one to three types of evidence are employed which often cause ambiguous interpretations and make it difficult to make tuorough evaluation. Furthermore, none of historical evidence is not applied by archaeologists.

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเรื่องความเป็นมาของ "ชนชาติไทย" และ "กำเนิดไทย" มีมาเป็นเวลาหลายทศวรรษมาแล้ว ในปัจจุบัน ความรู้เกี่ยวกับไทศึกษา ที่ปรากฏในบทความงานวิจัยหรือเขียนต่างๆ ส่วนใหญ่มักเป็นข้อมูลทางด้านใดด้านหนึ่งไม่ว่าจะเป็นภาษาศาสตร์ ชาติพันธุ์วิทยา มานุษยวิทยา ฯลฯ โดยไม่มีการสังเคราะห์เชื่อมโยงข้อมูลเข้าด้วยกัน ทำให้ขาดการสร้างภาพที่ชัดเจนเกี่ยวกับชนชาติ/วัฒนธรรมไท ซึ่งสัมพันธ์กับอดีตหรือภูมิหลังของประวัติศาสตร์วัฒนธรรมของประเทศไทยเราเป็นอย่างมาก

จากเอกสาร/งานวิจัยต่างๆ เกี่ยวกับเรื่องไทศึกษาส่วนหนึ่งแสดงให้เห็นว่า อดีตหรือภูมิหลังของกลุ่มชนชาติไท หรือกลุ่มชนที่พูดภาษาไทย ไม่ว่าจะอยู่ในเขตหรือนอกเขตภูมิศาสตร์ภาษาไทย มีความสำคัญต่อความเข้าใจแก่นแท้ที่เป็นเอกลักษณ์ ตลอดจนการคลี่คลายทางวัฒนธรรมและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการปรับเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของ "ไท" ในปัจจุบัน มีงานเขียนงานวิจัยจำนวนหนึ่งที่ใช้หลักฐานทางโบราณคดีมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ตีความเรื่องราวจนกระทั่งถึงการเสนอแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับ "ไท" ในสาขาอื่นๆ โดยที่ยังไม่เคยมีการสังเคราะห์หรือประเมินการใช้หลักฐานโบราณคดีในแง่นั้นๆ ต่ออย่างใด ทำให้เกิดข้อสงสัยว่า แนวคิดทฤษฎีเหล่านั้นตั้งอยู่บนสมมติฐานที่น่าเชื่อถือ หรือได้วิเคราะห์วินิจฉัยอย่างชัดเจนหรือไม่ อย่างไร

ด้วยเหตุนี้จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการประเมินสถานภาพไทศึกษาด้านโบราณคดี โดยการนำงานเขียนงานวิจัยที่ผ่านมาที่ใช้ข้อมูลโบราณคดีในการสร้างเรื่องหรือแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับไทศึกษามาสังเคราะห์และประเมินผลเพื่อทราบสถานภาพแห่งองค์ความรู้ที่ชัดเจนในด้านนี้ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการนำไปใช้สังเคราะห์กับองค์ความรู้สาขาอื่นๆ ต่อไปและจะทำให้ได้มาซึ่งความรู้ที่ชัดเจนในเรื่องไทศึกษา และเป็นพื้นฐานในการวิจัยเรื่องนี้ต่อไปในอนาคต

1. วัตถุประสงค์

1. เพื่อประมวลบรรณานุกรมข้อมูลที่มีเนื้อหาโบราณคดีเกี่ยวกับ "ไทศึกษา" ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ
2. เพื่อรวบรวมหลักฐานทางโบราณคดีที่ปรากฏในเอกสารการค้นคว้าวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องไทศึกษา

3. เพื่อสังเคราะห์ข้อมูลและประเมินสถานภาพงานโบราณคดี ที่เกี่ยวกับเรื่องโทศึกษา

II. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบว่างานโบราณคดีเรื่องใดที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง "โท" บ้าง และที่มีอยู่นั้นเรื่องใด มี หรือ ขาด เนื้อหาด้านใด ไม่ว่าจะเป็นแนวคิด ระเบียบวิธี ซึ่งเหล่านี้จะเป็นแนวทางต่อการวางแผนงานวิจัยทางโบราณคดีเรื่อง "โท" อย่างมีทิศทางและเป้าหมายที่ชัดเจนในอนาคต

2. ทำให้ทราบว่า ในบรรดางานที่ มี อยู่ งานใดบ้างที่ให้ความรู้ทางโบราณคดีเรื่องโท ได้ อย่างเพียงพอที่จะนำไปใช้เชื่อมโยงกับข้อมูลการวิจัยเรื่อง "โท" ในสาขาวิชาอื่นๆ ซึ่งจะทำให้ความรู้ความเข้าใจเรื่อง "โท" บางแง่มุมที่กระจัดกระจายหรือให้ความหมายในภาพรวม

3. ได้ฐานข้อมูลส่วนหนึ่งที่สามารนำไปใช้สำหรับการศึกษาด้านโบราณคดี ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมเรื่องอื่นๆ ได้

4. สามารถนำแนวทางการศึกษาวิจัยลักษณะนี้ไปใช้เป็นแบบอย่างในการศึกษาสถานภาพโบราณคดีด้านอื่นๆ ซึ่งจะยังผลให้เกิดการจัดระเบียบการวิจัยทางโบราณคดี เช่นเดียวกับสาขาอื่นๆ ในอนาคต

III. ขอบเขตของการศึกษา

1. ศึกษางานโบราณคดีเกี่ยวกับโท ที่เป็นองค์ความรู้จากเอกสารในภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ จากสิ่งพิมพ์ที่ค้นคว้าได้ในปีพิมพ์ที่เก่าแก่ที่สุด (1934) จนกระทั่งถึง กุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2541 หรือ February 1998

2. ศึกษาเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับขอบเขตพื้นที่ใน 4 เขต ซึ่งขยายขอบเขตจากเขตภูมิศาสตร์ภาษาไทยที่กำหนดในโครงการชุด ดังนี้ (แผนที่ 1)

2.1 เขตที่ 1 หมายถึง เขตประเทศไทยปัจจุบัน

2.2 เขตที่ 2 หมายถึง เขตภูมิศาสตร์ภาษาไทย (ถือตามแผนที่ร่วมของโครงการประมวลองค์ความรู้เรื่องการประเมินสถานภาพโทศึกษา—แผนที่ 2)

2.3 เขตที่ 3 หมายถึง เขตใต้ประเทศไทยลงไปจนถึงกลุ่มเกาะในมาเลเซีย อินโดนีเซีย บรูไน ฟิลิปปินส์

2.4 เขตที่ 4 หมายถึง เขตตอนบนที่ติดต่อกับประเทศไทยปัจจุบันและกับเขตภูมิศาสตร์ภาษาไทย ได้แก่ จีน เวียดนาม ลาว กัมพูชา พม่า (เมียนมาร์)

ในที่นี้เขตที่ 1 เป็นพื้นที่แกนเชื่อมโยงกับเขตพื้นที่ทั้ง 3 เพราะมีหลักฐานทางโบราณคดีที่เกี่ยวข้องกับ "คนไทย" มากที่สุด และสามารถจะเข้าถึงแหล่งข้อมูลโบราณคดีได้ง่ายกว่าพื้นที่อื่นๆ

การขยายขอบเขตพื้นที่ไปเขตที่ 3 และ 4 เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะมีร่องรอยหลักฐานความสัมพันธ์ของคนที่ย้ายอยู่ในภูมิภาคอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ในอดีต

ดังนั้นการประเมินสถานภาพไทศึกษา ด้านโบราณคดี จึงไม่สามารถจะมองข้ามบริบทของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และจำกัดการศึกษาเฉพาะพื้นที่เขตภูมิศาสตร์ภาษาไทยเท่านั้น เพราะจะทำให้ไม่สามารถจะมองเห็นพัฒนาการทางวัฒนธรรมที่คลี่คลายจาก “ก่อนเป็นไท” จนกระทั่ง “เป็นไท” ในปัจจุบัน

3. ศึกษาข้อมูล ที่เป็นทั้งเอกสารและวัตถุหลักฐานทางโบราณคดี ที่ปรากฏในเขตพื้นที่ทั้ง 4 ข้างต้น โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่มข้อมูล ดังนี้

3.1 กลุ่มข้อมูลที่ 1 หรือ ข้อมูลปฐมภูมิ (Data) หมายถึง วัตถุหลักฐานและที่ปรากฏในเอกสารงานวิจัยผลต่อวัตถุหลักฐานและแหล่งโบราณคดีที่ได้จากการปฏิบัติงานโบราณคดี ตามระเบียบวิธีวิจัยทางโบราณคดีจนมีผลเป็นที่สุด เช่น การวิเคราะห์/การกำหนดอายุ ที่แสดงความหมาย/เรื่องราวในตัวเอง ก่อนการนำไปใช้ตีความหรือแปลความหมายเหตุการณ์/เรื่องราวทางประวัติศาสตร์วัฒนธรรม

3.2 กลุ่มข้อมูลที่ 2 (Generative synthesis) หมายถึง ข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลกลุ่มที่ 1 แล้วนำมาแปลความหมายเชื่อมโยงสัมพันธ์กับเขตพื้นที่ทั้ง 4 เขต แสดงความหมายโดยทั่วไปไม่จำเพาะเจาะจง

3.3 กลุ่มข้อมูลที่ 3 (Specific synthesis) หมายถึง ข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลกลุ่มที่ 1 และ 2 ซึ่งให้ความหมายต่อการศึกษาเรื่องไทศึกษาโดยตรง

4. ขอบเขตเรื่องมิติเวลา ครอบคลุมระยะเวลาตั้งแต่ 20,000 ปีมาแล้ว ซึ่งปรากฏหลักฐานของคนที่เข้ามาอาศัยอยู่บนผืนแผ่นดินไทยเป็นครั้งแรก จนกระทั่งถึงพุทธศตวรรษที่ 21 ซึ่งปรากฏจารึกที่ใช้อักษรไทย ภาษาไทย ในเขตพื้นที่ข้างต้นอย่างกว้างขวาง

IV. ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน

1. สํารวจเอกสาร สิ่งพิมพ์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องโบราณคดีตามขอบเขตที่กำหนด ดังนี้

1.1 สํารวจเอกสารที่เกี่ยวข้องงานโบราณคดีเท่าที่ปรากฏในขอบเขตภูมิศาสตร์ภาษาไทย และพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง เอกสารที่ใช้เป็นเอกสารภาษาไทย อังกฤษและฝรั่งเศส

เอกสารต่างๆ ทั้งหมดมีจำนวน 199 รายการ ตามที่ปรากฏชื่อและรายละเอียดในบรรณานุกรม แบ่งตามประเภทเอกสาร ดังนี้

ภาษา	หนังสือ	บทความในหนังสือ/ วารสาร	งานวิจัย	สารนิพนธ์/ วิทยานิพนธ์
ภาษาไทย	51	54	7	11
ภาษาอังกฤษ	18	51	2	2
ภาษาฝรั่งเศส	2	-	1	-

เอกสารภาษาไทย จำนวนทั้งสิ้น 123 รายการ
เอกสารภาษาอังกฤษ จำนวนทั้งสิ้น 73 รายการ
เอกสารภาษาฝรั่งเศส จำนวนทั้งสิ้น 3 รายการ

สำหรับเอกสารประเภทสารนิพนธ์และวิทยานิพนธ์นั้น ผู้วิจัยรวมระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก โดยเฉพาะสารนิพนธ์ระดับปริญญาตรี ของภาควิชาโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากรเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมีลักษณะการรวบรวมข้อมูลขึ้นพื้นฐานที่เป็นประโยชน์ต่อการสำรวจสถานภาพ

อย่างไรก็ดี เอกสารที่ทำการประเมินนั้นไม่ได้เป็นตัวแทนของที่ดีสำหรับทุกพื้นที่ เพราะไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ เนื่องจากข้อจำกัดในเรื่องภาษาของเอกสารต่างๆ ที่ไม่ได้เขียนด้วยภาษาอังกฤษ หรือ ฝรั่งเศส

1.2 นักวิชาการที่เขียนงานนิพนธ์สามารถจำแนกได้ 4 กลุ่มดังนี้ โดยการจำแนกนักวิชาการชาวอเมริกันออกมาต่างหากเพราะอิทธิพลของอเมริกันมีสูงต่อการทำงานในโบราณคดีร่วมสมัย (ดู ภาคผนวก ก)

1.2.1 นักวิชาการชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ไทย เวียดนาม
ไทอาหม อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์)

1.2.2 นักวิชาการชาวเอเชีย (จีน ญี่ปุ่น)

1.2.3 นักวิชาการชาวยุโรป

1.2.4 นักวิชาการชาวอเมริกัน

1.3 การเลือกสรรงานนิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด/ทฤษฎีจะเลือกจากเกณฑ์ดังนี้

1.3.1 เป็นผลงานของนักโบราณคดีที่ผ่านการอบรมทางด้านโบราณคดี ที่ทำงานครบกระบวนการศึกษาวิจัยทางโบราณคดี นับตั้งแต่การสำรวจ ขุดค้น การวิเคราะห์ และการเขียนรายงาน

1.3.2 เป็นผลงานของนักโบราณคดีที่ผ่านการอบรมทางโบราณคดี ทำงานด้านโบราณคดี แต่ไม่ได้ทำงานทุกขั้นตอนของกระบวนการศึกษาวิจัยทางโบราณคดี เช่นวิเคราะห์โบราณวัตถุเฉพาะประเภท

1.3.3 เป็นผลงานของนักวิชาการที่ไม่ได้ผ่านการอบรมทางโบราณคดีโดยตรง แต่มีความสนใจในงานด้านโบราณคดี เรียนรู้จากการเข้าร่วม ทำงานข้ามขั้นตอนของกระบวนการศึกษาวิจัยทางโบราณคดี เช่นการประมวลผลข้อมูลเบื้องต้นและตั้งข้อสมมติฐาน

2. จัดหมวดหมู่ของข้อมูลที่ได้จากเอกสารข้างต้น (สาระความรู้และแนวคิด)

2.1 จำแนกข้อมูล ถือหลักการจำแนกตามเขตพื้นที่ ๔ เขต ตามขอบเขตที่กำหนด

2.2 จำแนกตามกลุ่มข้อมูล 3 ประเภท โดยนำมาจำแนกข้อมูลของหลักฐานประเภทโบราณวัตถุและโบราณสถานที่ได้จากการสำรวจและการขุดค้น ตามลำดับวิวัฒนาการทางวัฒนธรรม (Cultural Sequence) ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ เพื่อสืบค้นหลักฐานที่เก่าที่สุด อันจะช่วยคลี่คลายเรื่อง "ราก" วัฒนธรรมของ "คนไท" ว่าเริ่มต้นตั้งแต่เมื่อใด โดยพิจารณาหลักฐานตามเวลาและสถานที่
หัวข้อที่ในการสำรวจสถานภาพ

- แนวคิด/ทฤษฎี
- หลักฐานทางโบราณคดีที่ใช้สนับสนุนแนวคิด/ทฤษฎีต่างๆ
- ลักษณะเด่นทางวัฒนธรรมทางโบราณคดีที่ถูกใช้เป็นตัวแทนของคนไท

3. จัดทำตารางแจกแจงข้อมูลตามหลักฐานบ่งชี้และขอบเขตพื้นที่ของแหล่งอ้างอิงพร้อมแผนที่การกระจายตัวของโบราณวัตถุ ถ้าโบราณวัตถุประเภทใดพบมากและกระจายครอบคลุมพื้นที่ศึกษา จะช่วยในการประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานประเภทนั้นๆ ว่ามีความเป็นไปได้ในการใช้เป็นเครื่องบ่งชี้เพื่อศึกษาลักษณะ "วัฒนธรรมโบราณคดีของไทย"

อย่างไรก็ดีในการศึกษานี้ไม่ได้วิเคราะห์ถึงความน่าเชื่อถือของปริมาณกลุ่มตัวอย่าง เพราะยังข้อจำกัดในเรื่องการเข้าถึงข้อมูลเอกสารภาษาอื่นๆ เช่น เอกสารภาษาเวียดนาม เมียนมาร์ จีน เป็นต้น

4. วิเคราะห์ตีความตามตารางแจกแจงข้อมูล

5. สังเคราะห์หลักฐานและแนวความคิดที่ได้จากข้อมูลที่ได้จากการสำรวจสถานภาพในประเด็นที่สำคัญดังนี้

- แนวคิด/ทฤษฎี
 - ขอบเขตทางภูมิศาสตร์/เวลา
 - คน
 - วัฒนธรรมทางวัตถุ
 - วัฒนธรรมทางด้านจิตใจและความเชื่อ

• ระเบียบวิธีการวิจัยทางโบราณคดีของนักวิชาการ (ดูสำเนียบศัพท์)

6. ประเมินผลการสังเคราะห์ตามขั้นตอนที่กล่าวมาในข้างต้น

7. สรุปผลการประเมินสถานภาพองค์ความรู้ด้านโบราณคดีและข้อเสนอแนะ

V. แหล่งข้อมูล

การค้นคว้าแหล่งข้อมูลพบว่าห้องสมุดดังต่อไปนี้เป็นแหล่งที่มีเอกสารพื้นฐาน ซึ่งครอบคลุมเรื่องราวทางไทศึกษาด้านโบราณคดี

1. ห้องสมุดส่วนบุคคลของวัดมี ชูทรงเดช/อมรา ศรีสุชาติ
2. หอสมุดมหาวิทยาลัยศิลปากร
3. หอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
4. หอสมุดมหาวิทยาลัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่
5. หอสมุดมหาวิทยาลัยขอนแก่น
6. ห้องสมุดสำนักโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร
7. ห้องสมุดสถาบันไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
8. ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมิชิแกน แอนนาเบอร์ ประเทศสหรัฐอเมริกา
9. ห้องสมุดสยามสมาคม
10. ห้องสมุดสปป่า
11. หอสมุดแห่งชาติ
12. ห้องสมุดกองโบราณคดี กรมศิลปากร
13. ห้องสมุดภาควิชาโบราณคดี คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร
14. เอกสารจากคณะทำงานโครงการประมวลองค์ความรู้เรื่องการประเมินสถาน

ภาพไทศึกษา

VI. ระยะเวลาดำเนินการ 1 มิถุนายน 2540 – 31 พฤษภาคม 2541

VII. นิยามศัพท์

• ระเบียบวิธีการทางโบราณคดี

หมายถึง กระบวนการศึกษาวิจัยทางโบราณคดีตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ตั้งแต่การตั้งคำถาม การสำรวจ ขุดค้น วิเคราะห์ และตีความหมาย นอกจากนี้นักโบราณคดีจะให้ความเชื่อถือกับหลักฐานทางโบราณคดีที่พบอยู่กับที่ รู้ตำแหน่งที่มาที่แน่นอน ไม่มีการรบกวนหรือเคลื่อนย้าย เช่นพบจากการขุดค้นทางโบราณคดี หรือเป็นหลักฐานทางโบราณคดีที่มาจากแหล่งโบราณคดีที่มีการกำหนดอายุด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เช่นคาร์บอน 14

- **วัฒนธรรมทางโบราณคดี**

หมายถึง วัตถุทางวัฒนธรรมที่เป็นผลผลิตของพฤติกรรมของคนในสังคมที่ถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งในอดีต โดยมีวัตถุทางวัฒนธรรมที่เหมือนหรือคล้ายกัน และวัตถุทางวัฒนธรรมนี้จะพบอย่างกว้างขวางในหลายๆ บริเวณเป็นจำนวนมากๆ เช่นเจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ สถาปัตยกรรมเด่น ซึ่งบ่งชี้ลักษณะทางวัฒนธรรมของสุโขทัย เป็นต้น

- **แหล่งโบราณคดี**

หมายถึง บริเวณที่มีการพบกลุ่มของวัตถุทางวัฒนธรรมอยู่ร่วมกัน ซึ่งประกอบด้วยโบราณวัตถุ (Artifact: สิ่งที่คนทำขึ้น) นิเวศวัตถุ (Ecotact: อินทรีย์และอนินทรีย์) วัตถุที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของคน เช่นกระดูกสัตว์ เมล็ดพืช) และร่องรอยผลิตวิสัย (Feature: ร่องรอยที่ผลิตปกติจากบริเวณรอบๆ เช่นเสา หลุม)

- **การกำหนดอายุโดยวิธีคาร์บอน 14**

หมายถึง เป็นเทคนิคการกำหนดอายุทางวิทยาศาสตร์ วัดการสลายตัวของคาร์บอนที่สะสมอยู่ในสิ่งมีชีวิตขณะที่มีชีวิตอยู่ วิธีการกำหนดอายุโดยวิธีคาร์บอน 14 เป็นวิธีที่นักโบราณคดีนิยมใช้กำหนดอายุบุคคลสมัยทางโบราณคดีจากตัวอย่างที่พบในหลุมขุดค้นทางโบราณคดี ตัวอย่างที่ดีคือถ่าน หรืออินทรีย์วัตถุ หลักฐานทางโบราณคดีที่มาจากแหล่งโบราณคดีที่มีการกำหนดอายุโดยวิธีคาร์บอน 14 จะเป็นข้อมูลที่น่าเชื่อถือ อายุที่มาจากวิธีคาร์บอน 14 มักจะมีคำว่า BC (Before Christ) หรือ BP (Before Present)

- **คนไทย**

หมายถึงคนไทยที่มีหลายเชื้อชาติร่วมกัน แต่มีสัญชาติไทย และอาศัยอยู่ในประเทศไทย

- **คนไท**

หมายถึงคนที่พูดตระกูลภาษาไท อาศัยอยู่นอกประเทศไทย

บทที่ 1

ประมวลความรู้และประเมินสถานภาพแนวคิดทฤษฎี

การประมวลความรู้และประเมินสถานภาพแนวคิดทฤษฎีไทยศึกษาด้านโบราณคดี เกี่ยวข้องโดยตรงกับปัญหาเรื่องกำเนิดไท ซึ่งมีการศึกษาค้นคว้าโดยนักวิชาการประวัติศาสตร์และนักภาษาศาสตร์เป็นเวลาหลายทศวรรษมาแล้ว ข้อมูลทางโบราณคดีได้ถูกนำไปใช้เป็นหลักฐานที่สนับสนุนแนวคิดทฤษฎี หรือข้อสมมติฐานของนักวิชาการต่างๆ ที่พยายามอธิบายภูมิหลังของชนชาติไทย และเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชนชาติต่างๆ ที่อาศัยอยู่บริเวณเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นอกจากนี้ยังถูกใช้ในการกำหนดมิติเวลา ความเก่าแก่ของภูมิหลังของคนไท ทั้งในประเทศไทยและนอกประเทศไทย

ผลการจัดจำแนกแนวคิดทฤษฎีได้มาจากฐานข้อมูลที่สำรวจตามขั้นตอนการศึกษาและเกณฑ์การประเมินในบทที่ 1 โดยจะศึกษางานนิพนธ์ของนักโบราณคดีที่ใช้หลักฐานทางโบราณคดี เป็นหลัก แต่กรรมนักจารึกโบราณ เช่น เซเดส ซึ่งเป็นนักวิชาการรุ่นแรกที่ทำงานเกี่ยวเนื่องกับหลายศาสตร์ทั้งด้านโบราณคดี ประวัติศาสตร์ศิลปะ และจารึกโบราณ หรือนักมานุษยวิทยา เช่น ศรีศักร วัลลิโภดม ที่ทำงานเกี่ยวเนื่องกับหลายศาสตร์ หรือนักวิชาการชาวจีน ที่เสนอผลงานที่เกี่ยวข้องกับโบราณคดี หรือนักวิชาการอิสระที่สนใจเกี่ยวกับศิลปะวัฒนธรรม เช่น สุจิตต์ วงษ์เทศ เป็นกรณีพิเศษ เพราะเป็นผู้ที่เปิดประเด็นการศึกษาเรื่องไทยศึกษาด้านโบราณคดีสู่สาธารณชนและมีผลงานที่เกี่ยวข้องกันอย่างต่อเนื่อง

บทที่สองนี้จะแบ่งเป็นสองส่วน คือ ส่วนที่เกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎี และส่วนของการวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎี

1. แนวคิดทฤษฎี

จากการประเมินพบว่า เอกสารงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง "ไท" ได้นำหลักฐานโบราณคดี (กลุ่มข้อมูลที่ 1) คุราวละเอียดการสังเคราะห์หลักฐานทางโบราณคดีในบทที่ 3 และ 4) มาใช้เป็นหลักฐานอ้างอิงต่อการสร้างแนวคิดทฤษฎีต่างๆ ทั้งที่เป็นภาพรวมในเขตพื้นที่ทั้ง 4 เขต (กลุ่มข้อมูลที่ 2) และเฉพาะเจาะจงในเขตพื้นที่เขตภูมิศาสตร์ภาษาไทย (กลุ่มข้อมูลที่ 3) แนวคิด - ทฤษฎีต่างๆ มีดังต่อไปนี้ (แผนที่ 3)

I. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการแพร่กระจายวัฒนธรรมและประชากร (diffusionism)
อันเนื่องมาจาก การอพยพเคลื่อนย้ายจากเหนือลงใต้

ชื่อ	วิธีการศึกษา	ข้อมูลที่ใช้ในการ สังเคราะห์
1. โรเบิร์ต ฟาน ไฮน์ เกลด์เทิร์น	• รูปแบบ	2
2. ปีเตอร์ เบลูค	• รูปแบบ • โครงกระดูก • มานุษยวิทยากายภาพ • ภาษาศาสตร์ • ข้าว	2
3. ชาร์ลส์ ไฮแอ้ม	• รูปแบบ • มานุษยวิทยากายภาพ • ภาษาศาสตร์ • ข้าว	2
4. ยอร์ช เซเดส์	• รูปแบบ • ภาษา	3
5. ชิน อยู่ดี	• รูปแบบ	3
6. โรเจอร์ คัฟฟี	• รูปแบบ	3
7. เบีย ซอเรนเซน	• รูปแบบ • ขุดค้น	3
8. หลิง ชุน เซง	• รูปแบบ	2
9. คงเดช ประพัฒน์ทอง	• รูปแบบ • จารึก	3

1.1 โรเบิร์ต ฟาน ไฮน์ เกลด์เทิร์น (Robert von Heine Geldern) ชาว
ออสเตรียน ในผลงานเรื่อง Voegesschuchliche Grundlagen der Kolonialindischen Kunst.
ตีพิมพ์ในปี คริสตศักราช 1934

สารสังเขปของแนวคิด การเคลื่อนย้ายและอพยพของคนจากประเทศจีนมี 2 ทางคือจากจีนไปทางทะเลไปสู่หมู่เกาะเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และจากมองโกเลียสู่อินโดจีน และหมู่เกาะเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ใช้กลุ่มข้อมูลที่ 1 (data) ประกอบด้วยหลักฐานที่เป็น ขวานหินมีใบ ขวานหินแบบโค้ง ขวานหินแบบตีเหลี่ยมผืนผ้า

วิธีการศึกษา การศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบของโบราณวัตถุประเภทขวานหินขัด ที่ได้จากการสำรวจและขุดค้นเป็นหลัก

โดยสังเคราะห์ให้ความหมายโดยทั่วไป ถึงความสัมพันธ์ในเขตพื้นที่ทั้ง ๔ เขต ซึ่งจัดเป็น กลุ่มข้อมูลที่ 2 (generative synthesis)

1.2 ปีเตอร์ เบลล์วูด (Peter Bellwood) ชาวอังกฤษ ในผลงานเรื่อง Prehistory of the Indo - Malaysian Archipelago ตีพิมพ์ปีคริสต์ศักราช 1985 และ 1992

สารสังเขปของแนวคิด เสนอว่าจุดกำเนิดภาษาออสโตรนีเซียนน่าจะอยู่ในบริเวณตะวันออกเฉียงใต้ของจีนและไต้หวัน การแพร่กระจายของภาษาดะกูลออสโตรนีเซียนไปสู่หมู่เกาะแปซิฟิก เกิดจากการเคลื่อนย้ายของกลุ่มชนขนาดเล็ก ซึ่งปลูกข้าวเจ้าเป็นผลิตภัณฑ์หลัก ในลักษณะที่ค่อยเป็นค่อยไปและเข้าครอบครองพื้นที่ผ่านทางไต้หวัน สู่หมู่เกาะเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และหมู่เกาะแปซิฟิก เมื่อประมาณ 4000 ปีมาแล้ว

ใช้กลุ่มข้อมูลที่ 1 (data) คือ หลักฐานที่เป็นชาติพันธุ์จากโครงกระดูกแบบมองโกลอยด์ได้ ลวดลายแบบสำนวนโบราณบนภาชนะดินเผา การปลูกข้าว

วิธีการศึกษา ใช้วิธีการศึกษาด้านประวัติศาสตร์ของตระกูลออสโตรนีเซียน ด้านมานุษยวิทยากายภาพ การศึกษาเปรียบเทียบโบราณวัตถุโดยเฉพาะรูปแบบและลวดลายบนภาชนะดินเผา และหลักฐานประเภทนิเวศน์วัตถุ (ข้าว)

โดยสังเคราะห์ให้ความหมายโดยทั่วไปถึงความสัมพันธ์ในเขตพื้นที่ทั้ง 4 เขต ซึ่งจัดเป็น กลุ่มข้อมูลที่ 2 (generative synthesis)

1.3 ชาร์ลส์ ไฮแอม (Charles Higham) ชาวอังกฤษ ในผลงานเรื่อง The Archaeology of Mainland Southeast Asia ตีพิมพ์ปีคริสต์ศักราช 1994 และ Brone Age of Southeast Asia ตีพิมพ์ปีคริสต์ศักราช 1996

สารสังเขปของแนวคิด เสนอว่าตระกูลภาษาออสโตรเอเชียติกเป็นภาษาดั้งเดิมของชนก่อนประวัติศาสตร์ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย โดยการกระจายตัวของกลุ่มชนที่พูดในตระกูลภาษาออสโตรเอเชียติกนี้เป็นชาวนาที่ปลูกข้าวเจ้าเป็นหลัก และเคยอาศัยอยู่ในบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำแยงซีเกียง กลุ่มชนนี้ขยายตัวมาบริเวณลุ่มแม่น้ำแดง ชายฝั่งภาคกลางของประเทศเวียดนาม ลุ่มแม่น้ำโขงตอนล่างและตอนกลาง และภาคกลางของประเทศไทย

กลุ่มชนเหล่านี้นำเอาความรู้เทคโนโลยีเกษตรกรรมการปลูกข้าวและการทำเครื่องมือโลหะมาเมื่อประมาณ 3000 ปีมาแล้ว

ใช้กลุ่มข้อมูลที่ 1 (data) ประกอบด้วยหลักฐานที่เป็น สวดสายแบบสำนวนหาคาลานายบนภาชนะดินเผาและเครื่องประดับสำริด กลองมโหระทึกสำริด การปลูกข้าว

วิธีการศึกษา ใช้วิธีการศึกษาด้านประวัติศาสตร์ภาษาศาสตร์ของตระกูลภาษาออสโตรเอเชียติก ด้านมานุษยวิทยากายภาพ การศึกษาเปรียบเทียบโบราณวัตถุโดยเฉพาะรูปแบบและสวดสายบนภาชนะดินเผา เครื่องมือเครื่องใช้สำริด และใช้หลักฐานประเภทนิเวศน์วัตถุ (ข้าว)

โดยสังเคราะห์ให้ความหมายโดยทั่วไปถึงความสัมพันธ์ในเขตพื้นที่ทั้ง 4 เขต ซึ่งจัดเป็น กลุ่มข้อมูลที่ 2 (generative synthesis)

1.4 ยอร์ช เซเดส์ (George Coedès) ชาวฝรั่งเศส ในผลงานเรื่อง Les Peuples de la Peninsule Indochinoise ตีพิมพ์ปีคริสต์ศักราช 1962

สาระสังเขปของแนวคิด คนเผ่ามองโกลจากตอนบนเข้ามาสู่ทิวเขาออสโตรเอเชีย ออสโตรเอเชียอพยพลงไปยังทางใต้ สู่หมู่เกาะอินโดนีเซีย

ใช้กลุ่มข้อมูลที่ 1 (data) คือ หลักฐานที่เป็นเครื่องมือหินกะเทาะแบบโฮบินเนียน ขวานหินขัดรูปสี่เหลี่ยม และภาษาไทยสำเนียงเก่าๆ

วิธีการศึกษา โดยการศึกษาเปรียบเทียบโบราณวัตถุประเภทเครื่องมือหินกะเทาะ ขวานหินขัด และภาษาไทยสำเนียงเก่าๆ ที่ใช้อยู่ในจีนตอนใต้ มีความใกล้เคียงกับภาษาอินโดนีเซียน

โดยสังเคราะห์ให้ความหมายเฉพาะเจาะจงความสัมพันธ์ของเขตพื้นที่ 1,2 กับเขตพื้นที่ 3,4 จัดเป็น กลุ่มข้อมูลที่ 3 (specific synthesis)

1.5 ชิน อยู่ดี ในผลงานเรื่อง สมัยก่อนประวัติศาสตร์ในประเทศไทย ตีพิมพ์ปีพุทธศักราช 2510 (ค.ศ. 1967) และอดีต : รวมเรื่องราวก่อนประวัติศาสตร์ ตีพิมพ์ปีพุทธศักราช 2517 (ค.ศ. 1974)

สาระสังเขปของแนวคิด เสนอว่า

1) มีคนก่อนประวัติศาสตร์หลายพวกอาศัยอยู่ในประเทศไทยปัจจุบันตั้งแต่ก่อนพ.ศ. 1000 บางกลุ่มก็สืบต่อมาเป็นคนไทยปัจจุบัน

2) มีการอพยพของคนจากประเทศไทยสู่มาเลย์เซียเมื่อประมาณ 4000 ปีมาแล้ว

3) คนในยุคโลหะ (3000-2500 ปีมาแล้ว) อพยพจากแม่น้ำโขงมาสู่ประเทศไทยทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ สู่ภาคกลางและใต้

ใช้กลุ่มข้อมูลที่ 1 (data) คือ หลักฐานที่เป็น เครื่องมือหินกะเทาะ ขวานหินขัด
คุ่มหูแบบสิง ลิง โอ

วิธีการศึกษา การศึกษาเปรียบเทียบโบราณวัตถุที่พบจากการสำรวจและการ
ขุดค้นในประเทศไทย กับจีน และประเทศอื่นๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

โดยสังเคราะห์ให้ความหมาย เฉพาะเจาะจงความสัมพันธ์ของเขตพื้นที่ ๑ กับ
เขตพื้นที่อื่นๆ จัดเป็นกลุ่มข้อมูลที่ 3 (specific synthesis)

1.6 โรเจอร์ ดัฟฟ์ (Roger Duff) ในผลงานเรื่อง Stone Adzes of
Southeast Asia ตีพิมพ์ปีคริสต์ศักราช 1970

สาระสังเขปของแนวคิด ได้รับอิทธิพลทางความคิดเรื่องการแพร่กระจายทาง
วัฒนธรรม (Diffusion) จาก โรเบิร์ต ฟาน ไฮน์ เกลเดิร์น โดยเสนอว่าการแพร่กระจายของ
ขวานหินขัดแบบ Melanesoid ประกอบด้วยขวานหินมีปากและขวานหินขัดแบบจงอยปากนก มา
สู่ประเทศไทยและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีต้นกำเนิดจากวัฒนธรรมหลงชาน (Lungshan) ใน
จีน แสดงว่าคนเชื้อสายเมลานีเซียน กำเนิดจากจีนแล้วแพร่กระจายลงมาในแถบนี้ ตั้งแต่สมัย
หินใหม่ (4000-3000 ปีมาแล้ว)

โรเจอร์ ดัฟฟ์ ค่อนข้างจะเชื่อว่า คนบนผืนแผ่นดินไทยและในเอเชียตะวันออกเฉียง
ใต้ รวมทั้งในจีนบางส่วนเป็นพวกเมลานีเซียน

ใช้กลุ่มข้อมูลที่ 1 คือ ขวานหินขัดแบบขวานหินมีปากและขวานหินขัดแบบ
จงอยปากนก

วิธีการศึกษา ศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบของขวานหินขัด ที่พบในประเทศไทย
และแหล่งต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จีน หมู่เกาะโปลินีเซียที่อยู่ในพิภพรัตนโกสินทร
แห่งชาติต่างๆ และที่พบจากการสำรวจ-ขุดค้นทางโบราณคดีในแหล่งโบราณคดีต่างๆ

โดยสังเคราะห์ให้ความหมาย เฉพาะเจาะจงความสัมพันธ์ของเขตพื้นที่ 1, 2, 3,
4 จัดเป็น กลุ่มข้อมูลที่ ๓ (specific synthesis) การวิเคราะห์ตีความอาศัยการจำแนกทางชาติ
พันธุ์วิทยาเข้ามากำหนดเรียบรูปแบบขวานหินขัด เช่น

Melanesian : Melanesoid Characteristic, Melanesoid type

Malays : Malaysian Beaked adzes

Austronesia : Austronesian type

1.7 เปีย เซอเรนเซน (Per Sorensen) ชาวเดนมาร์ก ผลงานเรื่อง The
Neolithic Cultures of Thailand (and North Malaysia) and Their Lungshanoid Relationship
ตีพิมพ์ปี คริสต์ศักราช 1972 และ Archaeological Excavations in Thailand of Heger Type 1
: Some Observation ตีพิมพ์ปีคริสต์ศักราช 1990

สาระสังเขปของแนวคิด

1. คนเชื้อชาติมองโกลอยด์ในวัฒนธรรมดงชานนอยด์ ซึ่งรู้จักการปลูกข้าว อาศัยอยู่ตอนเหนือของจีน ชุมชนขยายตัวและเคลื่อนย้ายมาทางจีนตอนใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ผ่านมาทางแม่น้ำอิรวดีและเข้าสู่ทางตะวันตกของไทย (แหล่งโบราณคดีบ้านเก่า) แล้วเข้ามาแทนที่ชนพื้นเมืองดั้งเดิม (Earlier Oceanic Negroid Type of "Hoabinhian")

2. วัฒนธรรมกลองมโหระทึกสำริดและโลหะรูปเรือ แสดงการติดต่อสัมพันธ์จากกลุ่มหมู่เกาะมาสู่ภาคพื้นทวีปของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (บอร์เนียวสู่ภาคพื้นทวีปฯ) ได้พอๆ กับการอพยพแพร่กระจายวัฒนธรรมจากตอนเหนือของภาคพื้นทวีปของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไปสู่ตอนล่างจนถึงหมู่เกาะ

ใช้กลุ่มข้อมูลที่ 1 ประกอบด้วย หม้อสามขา กลองมโหระทึกสำริด

วิธีการศึกษา การศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบของโบราณวัตถุที่พบจากการขุดค้นในไทยของผู้เขียน แล้วนำไปเปรียบเทียบกับจีน

โดยสังเคราะห์ให้ความหมายเฉพาะเจาะจงความสัมพันธ์ของเขตพื้นที่ 1 กับเขตพื้นที่อื่นๆ จัดเป็น กลุ่มข้อมูลที่ 3 (specific synthesis)

1.8 หลิง ชุน เซง (Ling Sun - Sheng) ในผลงานเรื่อง Stone Bark Cloth Beaters of South China, South East Asia and Central America ตีพิมพ์ในปีคริสต์ศักราช 1962

สาระสังเขปของแนวคิด เสนอว่าหินทุบเปลือกไม้มีกำเนิดในประเทศจีนแล้ว ต่อมาแพร่กระจายไปยังหมู่เกาะในทะเลจีนใต้ อินโดจีน และหมู่เกาะเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ใช้กลุ่มข้อมูลที่ 1 ประกอบด้วย หลักฐานที่เป็น หินทุบเปลือกไม้เพื่อห่าผ้า

วิธีการศึกษา การศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบโบราณวัตถุ

โดยสังเคราะห์ให้ความหมายโดยทั่วไปถึงความสัมพันธ์ในเขตพื้นที่ทั้ง 4 เขต และพื้นที่ๆ อยู่เลย 4 เขตออกไปจัดเป็น กลุ่มข้อมูลที่ 2 (generative synthesis)

1.9 คงเดช ประพัฒน์ทอง ในผลงานเรื่อง แผนการสำรวจขุดค้นทางโบราณคดีในสาธารณรัฐประชาชนจีน ตีพิมพ์ในปีพุทธศักราช 2529

สาระสังเขปของแนวคิด คนไทดั้งเดิมน่าจะตั้งถิ่นฐานแถบลุ่มแม่น้ำฮวงโห หยั่งจื่อ และในมณฑลยูนนาน แล้วอพยพเคลื่อนย้ายลงมาทางใต้เข้าสู่ประเทศไทย

ใช้กลุ่มข้อมูลที่ 1 ประกอบด้วย หลักฐานที่เป็น ขวานหินขัดแบบมีใบ

วิธีการศึกษา ศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบโบราณวัตถุ จากข้อมูลการขุดค้นของนักโบราณคดีอื่นๆ และข้อมูลโบราณคดีจากประสบการณ์ภาคสนามของผู้เขียน และจาก

การวิเคราะห์หลักฐานประเภทจารึก เอกสารโบราณ เช่นพงศาวดารจีน ตำนานเมืองเชียงใหม่ ศิลาจารึกวัดเชียงมั่น เชียงใหม่

โดยสังเคราะห์ให้ความหมายเฉพาะเจาะจงความสัมพันธ์ของเขตพื้นที่ 2 กับเขตพื้นที่ 1 จัดเป็น กลุ่มข้อมูลที่ 3 (specific synthesis)

- II. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับ การแพร่กระจาย วัฒนธรรมและประชากร (diffusionism) อันเนื่องมาจากการอพยพเคลื่อนย้ายจาก ตะวันตกไปตะวันออก

ชื่อ	วิธีการศึกษา	การสังเคราะห์
1. โรเบิร์ต ฟาน ไฮน์ เกลดิร์น	• รูปแบบ	2
2. ยอร์ช เซเดส์	• รูปแบบ	3

2.1 โรเบิร์ต ฟาน ไฮน์ เกลดิร์น (Robert von Heine Geldern) ในผลงานเรื่อง Voegesschuchliche Grundlagen der kolonialindischen Kunst" ตีพิมพ์ในปีคริสต์ศักราช 1934

สาระสังเขปของแนวคิด แนวการแพร่กระจายของผู้คนและวัฒนธรรมจากจีนของวัฒนธรรมชาง (Shang) และโจว Chou สู่อินโดจีน ให้อิทธิพลต่อลวดลายประดับในวัฒนธรรมดองซอนของเวียดนาม

ใช้กลุ่มข้อมูลที่ 1 คือ หลักฐานที่เป็น ลวดลายบนเครื่องประดับสำริด ขวานหินขัดแบบมีบัว

วิธีการศึกษา ศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบโบราณวัตถุ

โดยสังเคราะห์ให้ความหมายโดยทั่วไปถึงความสัมพันธ์ในเขตพื้นที่ทั้ง 4 เขตกับวัฒนธรรมจากเขตตะวันตก (ยุโรป) ซึ่งจัดเป็น กลุ่มข้อมูลที่ 2 (generative synthesis)

2.2 ยอร์ช เซเดส์ (George Coedès) ในผลงานเรื่อง Les Peuples de la Peninsule Indochinoise ตีพิมพ์ในปีคริสต์ศักราช 1962

สาระสังเขปของแนวคิด เสนอว่าการเคลื่อนย้ายของคนพื้นเมืองในอินเดียตะวันออกและได้มาที่อินโดจีนและหมู่เกาะทะเลใต้ มาทางทะเล เพราะการรุกรานของพวกอารยันทางตะวันตกเฉียงเหนือ

ใช้กลุ่มข้อมูลที่ 1 คือ หลักฐานที่เป็นขวานหินขัด ลูกปัด

วิธีการศึกษา ศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบโบราณวัตถุกับที่พบในอินเดีย

โดยสังเคราะห์ให้ความหมายโดยทั่วไปถึงความสัมพันธ์ในเขตพื้นที่ทั้ง ๔ เขต
ซึ่งจัดเป็นกลุ่มข้อมูลที่ 2 (generative synthesis)

- III. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการปะทะสังสรรค์ ทางวัฒนธรรมระหว่างภาคพื้น
ทวีปและหมู่เกาะเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีการเคลื่อนไหวสลับสับ
เปลี่ยนกันไปมา ระหว่างการให้และรับ ไม่มีเขตพื้นที่ใดผูกขาดการเป็นผู้
ให้และผู้รับเพียงอย่างเดียว (Dynamic Interaction)

ชื่อ	วิธีการศึกษา	การสังเคราะห์
1. วิลเฮม โซลไฮม์	• รูปแบบ • ขุดค้น	2
2. ศรีตักกร วัลลิโกดม	• รูปแบบ	3
3. สุจิตต์ วงษ์เทศ	• รูปแบบ	3
4. อมรา ศรีสุชาติ	• รูปแบบ • สํารวจ/ขุดค้น	2

3.1 วิลเฮม จี โซลไฮม์ (Wilhem G.Solheim) ในผลงานเรื่อง

An earlier agricultural revolution ตีพิมพ์ในปีคริสต์ทศวรรษ 1972 และ A Look at 'L' Art
Prébouddhique de la Chine et de l' Asie du Sud-Est et Son Influence en Oceanie' Forty
Years After ตีพิมพ์ในปีคริสต์ทศวรรษ 1979 และ Formosan Relationship with Southeast
Asia ตีพิมพ์ปีคริสต์ทศวรรษ 1989

สาระสังเขปของแนวคิด เสนอว่าวัฒนธรรมดองซอนไม่ได้กำเนิดจากการรับ
อิทธิพลจีน แต่เกิดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และมีการติดต่อสัมพันธ์กันระหว่างคนในภาค
พื้นทวีป เช่น ในไทย เวียดนาม กับหมู่เกาะเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่นฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย
ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์

ใช้กลุ่มข้อมูลที่ 1 ประกอบด้วย หลักฐานที่เป็น วัตถุลายแบบสำทูนท์ - คาลา
นายบนนาขณะดินเผาและเครื่องประดับสำริด รูปแบบการฝังศพในหม้อ/ไห

วิธีการศึกษา ศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบของโบราณวัตถุ ที่ได้จากการขุดค้น
ในประเทศไทย ฟิลิปปินส์ ไต้หวัน และเวียดนาม

โดยสังเคราะห์ให้ความหมายโดยทั่วไปถึงความสัมพันธ์ในเขตพื้นที่ทั้ง 4 เขต
ซึ่งจัดเป็น กลุ่มข้อมูลที่ 2 (generative synthesis)

3.2 ศรีศักร วัลลิโภดม และ สุจิตต์ วงษ์เทศ ในผลงานเรื่อง ไทยน้อยไทยใหญ่ไทยสยาม : คนไทยอยู่ที่ไหนบ้าง ตีพิมพ์พุทธศักราช 2534 คนไทยอยู่ที่นี้ ที่อุษาคเนย์ ตีพิมพ์พุทธศักราช 2537 สยามประเทศ ตีพิมพ์พุทธศักราช 2539

สาระสังเขปของแนวคิด เสนอว่ามีการติดต่อไปมาหาสู่กันทั้งทางบกและทางทะเลของกลุ่มชนที่อาศัยอยู่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตั้งแต่บริเวณภาคใต้ของจีน (มณฑลยูนนาน) และบริเวณใกล้เคียง กับภาคพื้นทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (เช่นไทย เวียดนาม ลาว เขมร) นับตั้งแต่เมื่อประมาณ 3000 ปีมาแล้ว และผสมผสานกันเป็น "ไท" ในที่สุด

ใช้กลุ่มข้อมูลที่ 1 ประกอบด้วย หลักฐานที่เป็น หม้อสามขา กลองมโหระทึกสำริด รูปแบบการฝังศพในหม้อ/ไห ศิลปะถ้ำ

วิธีการศึกษา ศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบของโบราณวัตถุที่พบในไทย อินโดจีน และจีนตอนใต้ นอกจากนี้ยังศึกษาเปรียบเทียบด้านชาติพันธุ์ ประเพณีความเชื่อของกลุ่มไทปัจจุบัน

โดยสังเคราะห์ให้ความหมายเฉพาะเจาะจงความสัมพันธ์ของเขตพื้นที่ 2 กับเขตพื้นที่ 1 จัดเป็น กลุ่มข้อมูลที่ 3 (specific synthesis)

3.3 อมรา ศรีสุชาติ ในผลงานเรื่อง ขวานหินขัดภาคใต้, เครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองสมัยโบราณในภาคใต้, หินทุบผ่าเปลือกไม้ ตีพิมพ์ปีพุทธศักราช 2529 และ Rock Art : A Shadow of Thailand's Past ตีพิมพ์ปีคริสต์ศักราช 1993 และ Rock Art News From Southeast Asia ตีพิมพ์ปีคริสต์ศักราช 1996 และ ภูมิหลัง : ประเทศไทยกับโลก ตีพิมพ์ปีพุทธศักราช 2541

สาระสังเขปของแนวคิด เสนอว่าคนก่อนประวัติศาสตร์ที่อาศัยอยู่ในภาคใต้ของประเทศไทยเป็นทางผ่านที่สำคัญของการให้และรับวัฒนธรรมจากเหนือมาใต้ และจากใต้ขึ้นเหนือ รวมทั้งการไปมาหาสู่สัมพันธ์กันกับแถบเวียดนามและฟิลิปปินส์

ใช้กลุ่มข้อมูลที่ 1 ประกอบด้วย หลักฐานที่เป็น ขวานหินขัด หินทุบเปลือกไม้ เพื่อทำผ้า สวดลายแบบสำนวน-กาลานายบนภาชนะดินเผา กลองมโหระทึกสำริด ศิลปะถ้ำ ตูมรูปแบบสิงสิงโฮ หม้อสามขา

วิธีการศึกษา ศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบโบราณวัตถุประเภทต่างๆ ที่ได้จากการสำรวจและขุดค้นโดยผู้เขียน แล้วนำไปเปรียบเทียบกับแหล่งโบราณคดีต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

โดยสังเคราะห์ให้ความหมายโดยทั่วไปถึงความสัมพันธ์ในเขตพื้นที่ทั้ง 4 เขต ซึ่งจัดเป็น กลุ่มข้อมูลที่ 2 (gerative synthesis)

IV. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับ การสร้างสรรค์วัฒนธรรมขึ้นเองของ
กลุ่มชนที่ถือกำเนิดบนดินแดนในเขตพื้นที่นั้น ๆ ตั้งแต่สมัยก่อน
ประวัติศาสตร์แล้วสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน (Independent
invention)

ชื่อ	วิธีการศึกษา	การสังเคราะห์
1. สุต แสงวิเชียร	• โครงกระดูก • มานุษยวิทยากายภาพ	3
2. ฉิน เชิงหมิ่น 3. หลี พูเซิน 4. ฉิน เซียนอาน 5. ต้วน ลีเซิน	• โครงกระดูก • มานุษยวิทยากายภาพ	3
6. เหวียน นา คอก	• รูปแบบ	3

4.1 สุต แสงวิเชียร ในผลงานเรื่อง เรื่องก่อนประวัติศาสตร์ในประเทศไทย
และ อดีต : รวมเรื่องราวก่อนประวัติศาสตร์ ดิพิมพ์เมื่อปีพุทธศักราช 2517 และ
Archaeological Excavation in Thailand Vol. III : Ban Kao ดิพิมพ์ปีคริสต์ศักราช 1969

สาระสังเขปของแนวคิด เสนอว่าโครงกระดูกที่ได้จากการขุดค้นที่แหล่ง
โบราณคดีบ้านเก่า กาญจนบุรี กำหนดอายุทางวิทยาศาสตร์ประมาณ 4000 ปีมาแล้ว มี
ลักษณะทางกายภาพที่ไม่แตกต่างจากคนไทยปัจจุบัน นอกจากนี้ผู้เขียนยังเชื่อว่าการสืบวัฒน
ธรรมร่วมกันระหว่างจีนตอนกลาง (วัฒนธรรมลุงชาน) กับ ภูมิภาคตะวันตกของไทย และเสนอ
ว่าโรคโสมโกโลบินเป็นโรคประจำชาติของไทย

ใช้กลุ่มข้อมูลที่ 1 ประกอบด้วย หลักฐานที่เป็น ชาติพันธุ์จากโครงกระดูก
แบบมวงโกลอยด์ (ไต) พิธีกรรมการขุดศพพื้นผิว

วิธีการศึกษา โดยการศึกษาเปรียบเทียบด้านมานุษยวิทยากายภาพทั้งใน
อดีตและปัจจุบัน

โดยสังเคราะห์ให้ความหมายเฉพาะเจาะจงความสัมพันธ์ของเขตพื้นที่ 1 กับ
เขตพื้นที่ 3 และ 3 ซึ่งจัดเป็น กลุ่มข้อมูลที่ 3 (specific synthesis)

4.2 ฉิน เชิง หมิ่น, หลี พูเซิน, ฉิน เซียนอาน และ ต้วน ลีเซิน ในผลงาน
เรื่อง ยุคหินในกวางสี ในช่วงแห่งมณฑลกวางสี : จีนหรือไทย ? ดิพิมพ์ปีพุทธศักราช 2535 และ
ความเป็นมาของชนเผ่าจ้วง ในประวัติศาสตร์ไทยในสายตาชาวจีน ดิพิมพ์

ปีพุทธศักราช 2537

สาระสังเขปของแนวคิด ขนชาติจึงตั้งถิ่นฐานดั้งเดิมอยู่ในกว้างดีเป็นเวลา
นับหมื่นปีมาแล้ว ไม่ได้อพยพมาจากที่อื่น

ใช้กลุ่มข้อมูลที่ 1 ประกอบด้วย หลักฐานที่เป็น ชาติพันธุ์จากโครงกระดูก
แบบมงโกลอยด์ (ได้)

วิธีการศึกษา โดยการศึกษาเปรียบเทียบด้านมานุษยวิทยากายภาพทั้งในอดีต
และปัจจุบัน

โดยสังเคราะห์ให้ความหมาย เฉพาะเจาะจงความสัมพันธ์ของเขตพื้นที่ 2 กับ
เขตพื้นที่ 1 และ 4 ซึ่งจัดเป็น กลุ่มข้อมูลที่ 3 (specific synthesis)

4.3 เหวียน บา คอก (Nguyen Ba Khoach) ในผลงานเรื่อง Phung
Nguyen, Vietnam. ตีพิมพ์ในปกวิศศศักราช 1978

สาระสังเขปของแนวคิด วัฒนธรรมฟุงเหวียน (4000-3000 ปีมาแล้ว) เป็น
วัฒนธรรมท้องถิ่นที่รู้จักปลูกข้าวและเลี้ยงสัตว์ นอกจากนี้ยังเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นที่สืบทอดไป
ถึงวัฒนธรรมดองซอน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมโลหะที่มีกลองมโหระทึกสำริด เป็นหลัก
ฐานสำคัญ ผู้เขียนเชื่อว่าวัฒนธรรมดองซอนเกิดจากการคิดค้นพัฒนาขึ้นมาเอง เป็นอิสระโดย
ไม่มีอิทธิพลหรือรับวัฒนธรรมจากจีน

ใช้กลุ่มข้อมูลที่ 1 ประกอบด้วย หลักฐานที่เป็น สวดลายแบบสำนวนหัตถา
ลายบนภาชนะดินเผาและเครื่องประดับสำริด

วิธีการศึกษา ศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบโบราณวัตถุจากแหล่งโบราณคดี
ต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ตีพิมพ์ผลงานเผยแพร่เป็นภาษาอังกฤษ และประมวลผล
การขุดค้นทางโบราณคดีต่างๆ ในเวียดนาม

โดยสังเคราะห์ให้ความหมายเฉพาะเจาะจงความสัมพันธ์ของเขตพื้นที่ 2 กับ
เขตพื้นที่ 4 และ 3 ซึ่งจัดเป็น กลุ่มข้อมูลที่ 3 (specific synthesis)

II. วิเคราะห์แนวคิดทฤษฎี

ในการวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีนี้ คณะผู้วิจัยได้พิจารณาจากประเด็นคำถาม
ตามระเบียบวิธีการทางโบราณคดี และหลักฐานทางโบราณคดีที่นำมาใช้อ้างอิง เป็นเกณฑ์ใน
การวิเคราะห์ ซึ่งสามารถจะสรุปประเด็นที่สำคัญได้ดังนี้

ประการที่หนึ่ง แนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการชาวตะวันตก โดยเฉพาะชาวยุโรป
มักใช้แนวทางการศึกษาแบบประวัติศาสตร์วัฒนธรรม (Cultural Historical Approach) ซึ่งนิยม
ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 19 (อาณานิคม) และนิยมต่อมาจนกระทั่งปัจจุบัน ได้แก่แนวคิดทฤษฎี

เกี่ยวกับการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมและประชากรจากบริเวณที่มีอารยธรรมสูงไปสู่พื้นที่อื่นๆ (เช่นจีน หรืออินเดีย ส่งทอดอิทธิพลไปยังชนชาติที่ล่าหลังในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้) ในการอธิบายพัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรม ตลอดจนภาพรวมของงานโบราณคดีในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แนวคิดนี้จะมองวิวัฒนาการทางวัฒนธรรมและสังคมแบบสายเดียว (Unilinear evolution) ความเจริญทุกอย่างที่เกิดขึ้นในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มักเป็นผลจาก "การรับ" จากภายนอกทั้งสิ้น การวิเคราะห์ตีความส่วนใหญ่อาศัยการจำแนกทางชาติพันธุ์วิทยาเข้ามาสัมพันธ์กับรูปแบบของโบราณวัตถุบางประเภท เช่น เครื่องมือขวานหินขัดแบบเมลานิซอียด เป็นต้น

ประการที่สอง แนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการท้องถิ่น จะใช้แนวทางการศึกษาแบบประวัติศาสตร์วัฒนธรรมเช่นกัน ตอบคำถามเฉพาะของงานโบราณคดีในแต่ละประเทศ ได้แก่ แนวคิดทฤษฎีการปะทะสังสรรค์ทางวัฒนธรรมระหว่างภาคพื้นทวีปและหมู่เกาะเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างสรรค์วัฒนธรรมขึ้นเองของกลุ่มชนที่ถือกำเนิดในเขตพื้นที่นั้นๆ เช่นเดียวกับแนวคิดทฤษฎีการแพร่กระจาย การวิเคราะห์ตีความส่วนใหญ่อาศัยการจำแนกทางชาติพันธุ์วิทยาเข้ามาสัมพันธ์กับรูปแบบของโบราณวัตถุบางประเภท เช่น กลองมโหระทึกกับชนชาติจ้วง แนวคิดนี้พยายามอธิบายการเกิดของวัฒนธรรมที่อยู่ท้องถิ่นนั้นๆ ว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร เพราะอะไร มีพัฒนาการอย่างไร และเกี่ยวข้องกับคนปัจจุบันอย่างไร

ประการที่สาม เอกสารที่เก่าที่สุดเป็นของไฮน์ เกลเดิร์น (1934) ซึ่งเป็นนักวิชาการรุ่นแรกๆ ที่เข้ามาทำงานในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่นำกรอบแนวคิดเรื่องการจัดลำดับอายุสมัยทางวัฒนธรรมจากยุโรป กับทฤษฎีการอพยพแพร่กระจายทางวัฒนธรรมมาใช้ในการศึกษาสังคมและวัฒนธรรมของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในอดีต งานของไฮน์ เกลเดิร์น เป็นต้นแบบให้กับนักวิชาการสมัยต่อมา เช่น ดัฟฟี เบลวูด ไฮแอ้ม เป็นต้น ในระยะนี้งานโบราณคดีในภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้ยังไม่มี การดำเนินงานโดยนักโบราณคดีท้องถิ่น

ประการที่สี่ งานนิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับไทศึกษาด้านโบราณคดี ที่นิพนธ์ขึ้นโดยนักโบราณคดีท้องถิ่นโดยเฉพาะในประเทศไทย ปรากฏเมื่อประมาณสามทศวรรษที่ผ่านมา (พ.ศ.2500 เป็นต้นมา) เมื่อมีการศึกษาทางโบราณคดีอย่างมีระบบ ซึ่งเป็นการฝึกอบรมที่ได้รับอิทธิพลจากทางตะวันตก โดยเฉพาะยุโรปอย่างเต็มที่ คือการชุดค้นที่แหล่งโบราณคดีบ้านเก่า จังหวัดกาญจนบุรี ผู้ที่เปิดพรมแดนความรู้ด้านโบราณคดีในวงการไทศึกษา คือ ศาสตราจารย์ นายแพทย์สุด แสงวีเชียร ซึ่งก็ไม่ใช่นักโบราณคดี

ประการที่ห้า เมื่อเปรียบเทียบแนวคิดทฤษฎีระหว่างนักวิชาการต่างชาติและนักวิชาการท้องถิ่นแล้ว นักวิชาการต่างชาติจะมองชาติพันธุ์ไทในมุมมองกว้าง ว่าเคลื่อนย้ายมาจากทางเหนือ คือประเทศจีนนั่นเอง แล้วมาตั้งถิ่นฐานและแต่งงานกับชนพื้นเมืองดั้งเดิม ในขณะที่นักวิชาการท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็นไทย จ้วง หรือ เวียดนาม จะเชื่อว่าคนไทนั้นอยู่ในไทย กวางสี และเวียดนามมาแต่ดั้งเดิมแล้ว

ประการที่หก การเสนอแนวคิดทฤษฎีส่วนใหญ่ มักเป็นผลของการเก็บรวบรวมหลักฐานทางโบราณคดีภาคสนามในพื้นที่ที่นักโบราณคดีทำเน้นทำงาน (Inductive research) ไม่มีนักโบราณคดีท่านใดที่ดั่งใจยกการวิจัย หรือข้อสมมุติฐานเกี่ยวกับไทด้านโบราณคดี ก่อนทำงานวิจัยอย่างจริงจัง (Deductive research) ยกเว้นปีเตอร์ เบลล์วูด ซึ่งตั้งข้อสมมุติฐานเกี่ยวกับกำเนิดของภาษาออสโตรนีเซียนและการกระจายตัวของคนมองโกลอยด์ได้จากจีนตอนใต้ไปยังหมู่เกาะแปซิฟิก เป็นการเกี่ยวข้องกับไทศึกษาทางอ้อม

ประการที่เจ็ด การวิเคราะห์ตีความส่วนใหญ่ไม่มีการศึกษาครบถ้วนตามตามระเบียบวิธีทางโบราณคดีได้แก่การสำรวจ ขุดค้น และการวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการ นักโบราณคดีส่วนใหญ่จะศึกษาข้อมูลโบราณคดีจากการสำรวจ-ขุดค้นของนักโบราณคดีอื่นๆ และนำมาตั้งวิเคราะห์ตีความหมายโดยทั่วไปถึงความสัมพันธ์ในเขตพื้นที่ทั้ง 4 เขต บางกรณีไม่มีการตรวจสอบแหล่งที่มาที่ชัดเจนของโบราณวัตถุหรือจารึกโบราณที่สัมพันธ์กับแหล่งโบราณคดี ทำให้หลักฐานที่ใช้ประกอบการตีความขาดความน่าเชื่อถือ (การวิเคราะห์หลักฐานทางโบราณคดีที่นำมาอ้างของนักโบราณคดีแต่ละท่าน จะอยู่ในบทที่ 3)

ประการสุดท้าย นอกจากหลักฐานทั้ง 11 ประเภทของกลุ่มข้อมูลที่ 1 ที่นำมาใช้ในการเสนอแนวคิดทฤษฎีทั้ง 4 ข้อ ข้างต้นแล้ว ผู้เสนอแนวคิดทฤษฎีบางคนได้นำหลักฐานประเภทอื่นๆ มาเสนอเพิ่มเติม ควบคู่กันไปด้วยซึ่งอาจแบ่งการนำหลักฐานอื่นมาใช้ประกอบเป็น 3 ประเภท ดังนี้

ก. อ้างอิงหลักฐานในสาขาวิชาอื่น เป็นต้นว่าภาษาศาสตร์ ผู้นำเรื่องภาษาศาสตร์มาใช้ประกอบหลักฐานโบราณคดีได้แก่ ยอร์ช เซเดส์, ปีเตอร์ เบลล์วูด, ชาร์ลส์ ไฮแอ้ม โดยเฉพาะเบลล์วูด และไฮแอ้ม จะได้รับอิทธิพลทางความคิดเรื่องโบราณคดีและภาษาของ คอลลิน เรนฟิวส์ ซึ่งเป็นกระแสนแนวคิดของโบราณคดีโลกในยุค 1980 ซึ่งพยายามอธิบายกำเนิดของการแพร่กระจายของตระกูลภาษาอินโด-ยูโรเปียน จากหลักฐานทางโบราณคดี

ข. อ้างอิงหลักฐานโบราณวัตถุอื่นๆ ขึ้นมาลอยๆ โดยไม่ขยายความหมายว่าเหตุใดจึงนำมาเป็นสิ่งอ้างอิง ความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม โบราณวัตถุที่นำมาใช้ ได้แก่ ขวานหินแบบโพนินเนียน, ลูกปัด ในผลงานของ ยอร์ช เซเดส์

ค. นำเสนอหลักฐานโบราณวัตถุที่พบเป็นหลักฐานในเขตพื้นที่ 4 เขต ที่น่าจะแสดงความสัมพันธ์กัน ได้แก่ จี๋ห้อยรูป สัตว์สองหัว ขวานหินขัดแบบจงอยปากนก เทคโนโลยี โลหกรรมสำริด แต่ยังมีได้นำมาวิเคราะห์ให้ชัดเจนถึงความสัมพันธ์กันของพื้นที่ทั้ง 4 เขต ปรากฏในผลงานของ โรเจอร์ คีฟฟ์, ชาร์ลส์ ไฮแอ้ม, อมรา ศรีสุชาติ, ศรีศักร วัลลิโภดม, สุจิตต์ วงษ์เทศ

บทที่ 2

การสังเคราะห์หลักฐานทางโบราณคดี

ปัจจุบันการศึกษาโบราณวัตถุที่เป็นตัวแทนของวัตถุทางวัฒนธรรม "ไท" นั้น ยังไม่มีการตรวจสอบและระบุอย่างแน่ชัดว่ามีอะไรบ้าง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องประเมินคุณค่าความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ถูกอ้างโดยนักวิชาการต่างๆ เพื่อสนับสนุนแนวคิดทฤษฎีกำเนิดไทหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้จะสังเคราะห์ข้อมูลกลุ่มข้อมูลที่ 1 ซึ่งเป็นหลักฐานโบราณคดีประเภทต่างๆ ที่ถูกนำมาใช้ในการวิเคราะห์ตีความหมายที่ปรากฏในกลุ่มข้อมูลที่ 2 ซึ่งนักวิชาการสังเคราะห์หลักฐานทางโบราณคดีเชื่อมโยงทั่วไป และ กลุ่มข้อมูลที่ 3 ซึ่งนักวิชาการสังเคราะห์หลักฐานทางโบราณคดีที่เชื่อมโยงกับไท หลักฐานโบราณคดีเป็นหลักฐานที่เกี่ยวกับเขตพื้นที่ทั้ง 4 เขต นั้นได้นำมาแจกแจงในตารางเปรียบเทียบแสดงหลักฐานประเภทต่างๆ ของกลุ่มข้อมูลที่ 1 ที่สัมพันธ์กับเขตพื้นที่ทั้ง 4 เขต เพื่อพิจารณาปริมาณและการกระจายตัวของหลักฐานแต่ละประเภท อันจะช่วยทำให้ง่ายแก่การประเมินคุณค่าของหลักฐานแต่ละประเภท (แผนที่ 4)

หลักฐานที่ใช้ในกลุ่มข้อมูลที่ 1 ประกอบด้วย

1. ซากดินเผาจากโครงกระดูกแบบมองโกลอยด์ (ได้)
2. รูปแบบของการฝังศพในหม้อ/ไห (Jar burial)
3. พิธีกรรมการขุดฟันฟันหน้า
4. ขวานหินขัดแบบมีป้า (Shoulder adze/axe)
5. หม้อสามขา (Tripod pottery)
6. สลวดลายแบบสำนวนหิ้งคานาบายบนภาชนะดินเผาและเครื่องประดับสำริด
7. ศิลปะถ้ำ (ภาพลงสี/ภาพสลักที่มีเรื่องราวรูปลักษณะคล้ายคลึงกัน) (Rock art)
8. กลองมโหระทึกสำริด (Bronze kettle drum)
9. หินทุบเปลือกไม้เพื่อทำผ้า (Bark cloth beater)
10. การปลูกข้าว (Rice cultivation)
11. คู่หูแบบลิง - ลิง - โอ (Ling-ling-O earrings)

เพื่อให้การประเมินสถานภาพไทศึกษาด้านโบราณคดี สามารถนำไปสู่การวิจัยในอนาคต ผู้ดำเนินการวิจัยจึง ประมวลความรู้ จากกลุ่มข้อมูลที่ 1 ซึ่งทำให้พบว่า นอกเหนือจาก

หลักฐาน 11 ประเภทข้างต้นแล้ว ยังมีหลักฐานที่ควรนำมาใช้ในการหาความสัมพันธ์กับเขตพื้นที่ทั้ง 4 เขต ที่ต้องนำมาพิจารณาเพิ่มเติม ดังนี้

- 1) ขวานหินขัดแบบจอยปากนก
- 2) จี๋หอยรูปสัตว์สองหัว
- 3) รูปจำลองคนในเรือขุด
- 4) โลหะกรรมสำริดที่มีปริมาณดีบุกสูง
- 5) จารึกที่แสดงอักษร - ภาษาโบราณ

ก่อนที่จะสังเคราะห์หลักฐานทางโบราณคดีแต่ละประเภทที่ถูกนำไปใช้เป็นหลักฐานสนับสนุนแนวคิด/ทฤษฎีต่างๆ ผู้วิจัยขอเสนอภัยสำคัญ (Implication) ของหลักฐานทางโบราณคดีแต่ละประเภทที่ทำให้นักวิชาการแต่ละคนนำไปใช้เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างคนกับวัฒนธรรม โดยพิจารณาจากความเหมือนและคล้ายคลึงของโบราณวัตถุที่พบในเขตพื้นที่ต่างๆ

2.1 ขาดิพันธุ่มองโกลอยด์ใต้ (Southern Mongoloid)

ขาดิพันธุ่มองโกลอยด์ใต้ (รูปที่ 1) ประชากรปัจจุบันที่พบในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มี 2 กลุ่มใหญ่คือออสตราลอยด์ หรือออสตราลอยด์ เมลาเนียเซียน (Australoid or Australoid Melanesians) และมองโกลอยด์ (Mongoloid) นักมานุษยวิทยากายภาพแบ่งกลุ่มของประชากรมองโกลอยด์ที่มีบรรพบุรุษเดียวกันออกเป็น 2 กลุ่มย่อยคือมองโกลอยด์เหนือ (Northern Mongoloid) และมองโกลอยด์ใต้ (Southern Mongoloid)

มองโกลอยด์เหนือ เป็นประชากรที่อยู่ตอนเหนือของทวีปเอเชีย มีผิวค่อนข้างขาว ผมนตรง หน้ากว้างและแบน ฟันจอบ ได้แก่ ประชากรที่อยู่ในประเทศ จีน เกาหลี ญี่ปุ่น เป็นต้น

มองโกลอยด์ใต้ เป็นประชากรที่อาศัยอยู่ใต้เส้นศูนย์สูตร มีผิวค่อนข้างคล้ำ ผมนตรง หน้าไม่แบนเหมือนกับมองโกลอยด์เหนือ ตัวค่อนข้างเตี้ย ฟันซี่ใหญ่คล้ายกับออสตราลอยด์ (Bellwood 1985: 70-81)

การวิเคราะห์โครงกระดูกที่พบจากแหล่งโบราณคดีในประเทศจีน และประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นักมานุษยวิทยากายภาพได้วิเคราะห์กลุ่มประชากรดั้งเดิมอย่างกว้างๆ โดยเปรียบเทียบกับลักษณะทางกายภาพของกลุ่มประชากรปัจจุบัน

2.2 รูปแบบของการฝังศพในหม้อ/ไห (Jar burial)

รูปแบบของการฝังศพในหม้อ/ไห (รูปที่ 2) เป็นการฝังศพครั้งที่สอง คือการนำเอาชิ้นส่วนของโครงกระดูกจากการฝังครั้งแรกมาใส่ลงในภาชนะดินเผา ร่วมกับโบราณวัตถุอื่นๆ เป็นลักษณะพิธีกรรมการฝังศพที่พบอย่างกว้างขวางในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะในช่วงสมัยก่อนประวัติศาสตร์ตอนปลาย ที่มีการใช้โลหะทั้งสำริดและเหล็ก อายุประมาณ 500-100 ปี ก่อนคริสตกาล ในประเทศไทยจะพบมากในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (กรมศิลปากร 2535)

2.3 พิธีกรรมการขุดฟันฟันหน้า

พิธีกรรมการขุดฟันหน้า/ตกแต่งฟัน (รูปที่ 3) เป็นประเพณีที่ยังปฏิบัติกันอยู่ในภาคกลางของเกาะชวาและบาตูลิ ในประเทศอินโดนีเซีย นอกจากนี้ยังพบในตอนกลางและตอนใต้ของประเทศไทย มีการพบหลักฐานทางโบราณคดีของการตกแต่งฟันจากแหล่งโบราณคดีบ้านเก่า จังหวัดกาญจนบุรี อายุประมาณ 3000 ปีมาแล้ว (สุด แสงวิเชียร 2521) และแหล่งโบราณคดีในวัฒนธรรมดงขจานน้อย ในประเทศไทย อายุประมาณ 4000 ปีมาแล้ว (Chang 1977) สุด แสงวิเชียร พยายามจะเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งโบราณคดีกับพิธีกรรมการขุดฟันหน้า/ตกแต่งฟัน

2.4 ขวานหินขัดแบบมีปาก (Shoulder adze/axe)

ขวานหินขัดแบบมีปาก (รูปที่ 4) เป็นหินขัดที่ทำจากหินธรรมชาติชนิดต่างๆ มีปากยาวเป็นกึ่งหนึ่ง หรือ $\frac{1}{4}$ ของลำตัว มีสันขอบเว้าลง แบ่งกมตั้งแต่ส่วนคอตกปาก ส่วนที่มีปากอาจจะใช้เข้าเล่มกับไม้เพื่อทำเป็นด้ามจับ ขวานหินขัดมีปากนี้เป็นหลักฐานทางโบราณคดีที่พบในแหล่งโบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ในชื่อที่ว่า "หินใหม่" ที่พบอยู่ทั่วไปในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อายุประมาณ 4000-3000 ปีมาแล้ว (อมรา ศรีสุชาติ 2529)

2.5 หม้อสามขา (Tripod pottery)

หม้อสามขา (รูปที่ 5) เป็นภาชนะดินเผาที่เป็นลักษณะเด่นของวัฒนธรรมบ้านเก่าหม้อสามขาที่พบเป็นครั้งแรกในประเทศไทยที่ แหล่งโบราณคดีบ้านเก่า กาญจนบุรี อายุประมาณ 3000 ปีมาแล้ว มีลักษณะเป็นภาชนะดินเผาเนื้อดินที่มีการตกแต่งภาชนะด้วยการรมควัน ชัดมัน และลายเชือกทาบ มีขาที่เป็นรูปกรวย 3 ขา โบราณวัตถุประเภทนี้พบจากแหล่งโบราณคดีในภาคตะวันตกและภาคใต้ของประเทศไทย มาเลเซีย และมณฑลซานตงและเหอหนาน ในประเทศจีน

2.6 ลวดลายแบบสำหุนท์-คาลานายบนภาชนะดินเผาและเครื่องประดับสำริด

ลวดลายแบบสำหุนท์-คาลานาย (รูปที่ 6) ตั้งโดยวิลเฮม โซลไฮม์ โดยลวดลายของภาชนะดินเผาดังกล่าวพบครั้งแรกที่แหล่งโบราณคดีสำหุนท์ เวียดนาม และแหล่งโบราณคดีคาลานาย ฟิลิปปินส์ มีลวดลายที่คล้ายกัน จึงนำมารวมกัน เพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของแหล่งโบราณคดีภาคพื้นทวีปกับหมู่เกาะเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Solheim 1969)

2.7 ศิลปะถ้ำ (ภาพลงสี/ภาพสลักที่มีเรื่องราวรูปลักษณะคล้ายคลึงกัน) (Rock art)

ศิลปะถ้ำ (รูปที่ 7) หมายถึงภาพที่เกิดจากการวาดเขียนเป็นเส้นสี และทำรูปรอยลงบนพื้นดิน มักพบตามถ้ำ เฝิงผา ผาหิน ก้อนหินขนาดใหญ่ที่มักจะเรียกรวมๆ ว่าศิลปะถ้ำ จึง

เรียกงานศิลปะประเภทนี้ว่าศิลปะเก่า (Srisuchart 1993) ภาพส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับพิธีกรรม วิถีชีวิต เป็นต้น แหล่งโบราณคดีประเภทศิลปะเก่ามีการพบทั่วไปในภูมิภาคเอเชียเฉียงใต้และประเทศจีนตอนใต้

2.8 กลองมโหระทึกสำริด (Bronze kettle drum)

กลองมโหระทึกสำริด (รูปที่ 8) เป็นกลองชนิดหนึ่งทำโลหะผสมระหว่างทองแดงและดีบุกเป็นส่วนใหญ่ มีลักษณะรูปร่างคล้ายทรงกระบอก ส่วนหน้ากลองและฐานผายออก ด้านบนของกลอง ตรงกลางเป็นรูปดาว และด้านข้างตกแต่งด้วยลวดลาย ปัจจุบันกลองมโหระทึกพบว่าการใช้อยู่ในหลายกลุ่มเชื้อชาติในภาคพื้นทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น จ้วง มวง เวียดนาม กะเหรี่ยง ไทย เป็นต้น ปี 1902 นักชาติพันธุ์วิทยาชื่อ เอฟ. เฮเกอร์ (F. Heger) ได้จัดแบ่งรูปแบบของกลองมโหระทึกสำริดเป็น 4 แบบตามรูปแบบและลวดลายตกแต่งภายนอก เรียกว่าเฮเกอร์ I, II, III, และ IV ตามลำดับ รูปแบบเฮเกอร์ I เป็นรูปแบบที่พบมากในแหล่งโบราณคดีในตอนใต้ของประเทศไทยและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รูปแบบเฮเกอร์ I ยังเป็นโบราณวัตถุลักษณะเด่นของวัฒนธรรมโลหะที่เรียกว่าดองซอน ในเวียดนาม อายุประมาณ 500 ปีก่อนคริสตกาล ถึง ค.ศ. 500 ปัจจุบันยังไม่ทราบแน่ชัดว่าแหล่งผลิตของกลองมโหระทึกสำริดนี้อยู่ที่จีนตอนใต้ หรือเวียดนาม (Kempers 1988)

2.9 หินทุบเปลือกไม้เพื่อทำผ้า (Bark cloth beater)

หินทุบเปลือกไม้เพื่อทำผ้า (รูปที่ 9) โบราณวัตถุลักษณะนี้พบในแหล่งโบราณคดีต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ด้านหนึ่งมีด้ามจับ อีกด้านหนึ่งเป็นร่องลักษณะต่างๆ กัน มาจากคำภาษาอังกฤษว่า Bark cloth beater แปลเป็นคำภาษาไทยครั้งแรกโดย ศาสตราจารย์ชิน อยู่ดี (2510) ว่าหินทุบผ้า ต่อมาแปลโดย อมรา ศรีสุชาติว่าเป็นหินทุบเปลือกไม้เพื่อทำผ้า นักโบราณคดีได้ศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบและการใช้งานกับข้อมูลทางด้านชาติพันธุ์ของชนเผ่าดั้งเดิม เช่น ไทราจา ในสุลาเวสี อินโดนีเซีย พบว่ายังมีการใช้เครื่องมือลักษณะเช่นนี้ในการทุบเปลือกไม้ และเอาเปลือกไม้มาเข้ากระบวนการเพื่อทำเส้นใย คล้ายคลึงกับกระบวนการทำกระดาษสาในปัจจุบัน เพื่อนำมาทำผ้าเรียกว่า ผ้าทุบเปลือกไม้นุ่มห่ม

2.10 การปลูกข้าว (Rice cultivation)

การปลูกข้าว (รูปที่ 10) ข้าวเป็นพืชพื้นเมืองที่เติบโตที่เขตร้อนและเป็นอาหารหลักของประชากรในเอเชีย นักวิชาการสันนิษฐานความสัมพันธ์ระหว่างการปลูกข้าวแบบนาท้น้ำ (Wet Rice) การตั้งถิ่นฐานในที่ลุ่ม กับวัฒนธรรม "ไท" (ศรีศักร วัลลิโภดม 2534) อย่างไรก็ตาม ปัญหาเรื่องการปลูกข้าวในประเทศไทยและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เริ่มต้นตั้งแต่เมื่อไหร่? เป็น

พัฒนาการที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น หรือรับเอาความรู้จากภายนอก (จีน) ยังเป็นปัญหาสำคัญในทางโบราณคดี

2.11 คัมพูแบบลิง - ลิง - โอ (Ling-ling-O earrings)

คัมพูแบบลิง-ลิง-โอ (รูปที่ 11) มีลักษณะเป็นห่วงที่มีปุ่ม 3 ปุ่ม ทำจากหินรัตนชาติ ประเภทหยก ศัพท์คำนี้ได้มาจากชื่อของเครื่องประดับของชนเผ่าดั้งเดิมในฟิลิปปินส์ เมื่อมีการขุดค้นพบรูปแบบของคัมพูที่มีลักษณะคล้ายกัน จึงเรียกว่าคัมพูแบบลิง-ลิง-โอ คัมพูแบบลิง-ลิง-โอ พบในแหล่งโบราณคดีอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี และแหล่งโบราณคดีในประเทศเวียดนาม

2.12 ขวานหินขัดแบบจงอยปากนก

ขวานหินแบบจงอยปากนก (รูปที่ 12) ขวานหินแบบจงอยปากนก หรือแบบมีสันกลางและสามเหลี่ยมหัวกลับ ทำจากหินชนิดต่างๆ เป็นหลักฐานทางโบราณคดีที่นักโบราณคดีบางคน เช่น โรเจอร์ ดัฟฟี (1970) ใช้เป็นเครื่องกำหนดว่า กลุ่มชนที่ใช้ขวานหินขัดประเภทนี้ อยู่ในดินแดน ประเทศอินโดนีเซียและมาเลเซีย แล้วอพยพหรือแพร่กระจายจากหมู่เกาะเข้าสู่ภาคใต้ ภาคตะวันตกของประเทศไทย

2.13 จี๋ห้อยรูปสัตว์สองหัว

จี๋ห้อยรูปสัตว์สองหัว (รูปที่ 13) เป็นจี๋ทำด้วยหินสีเขียว ทำเป็นรูปสัตว์สองหัว ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับควาย จี๋ห้อยรูปสัตว์สองหัวนี้พบจากแหล่งโบราณคดีอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ประเทศฟิลิปปินส์ และในประเทศเวียดนาม แหล่งผลิตของจี๋ห้อยรูปสัตว์นี้น่าจะอยู่ที่ตอนกลางของประเทศเวียดนาม เป็นโบราณวัตถุลักษณะเด่นของวัฒนธรรมสาฮุนห์ (Sa-huynh Culture) ในสมัยยุคเหล็ก อายุประมาณ 300-400 ปีก่อนคริสตกาล (Glover 1990)

2.14 รูปจำลองคนในเรือขุด

รูปจำลองคนในเรือขุด (รูปที่ 14) รูปจำลองคนในเรือมีทั้งทำจากภาชนะดินเผาเนื้อดิน ทำเป็นรูปคนพายเรือลอยตัว หรือตกแต่งลวดลายบนภาชนะดินเผา มีการพบโบราณวัตถุประเภทนี้จากแหล่งโบราณคดีในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หลักฐานประเภทนี้น่าจะเป็นเครื่องบ่งชี้เรื่องการติดต่อสัมพันธ์ทางทะเลระหว่างกลุ่มชนต่างๆ ในภาคพื้นทวีปและหมู่เกาะเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

2.15 โลหกรรมสำริดที่มีปริมาณดีบุกสูง

โลหะกรรมสำริดที่มีปริมาณดีบุกสูง (รูปที่ 15) การทำภาชนะสำริดที่มีส่วนผสมของดีบุกสูงเป็นเทคโนโลยีที่มีลักษณะเฉพาะตัว ซึ่งทำให้สามารถหล่อภาชนะเป็นแผ่นบางๆ ด้วยความ

รื้อน ภาษาและสำริดที่มีส่วนผสมของดีบุกสูงพบที่แหล่งโบราณคดีบ้านคอนดาเพชร จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งผลการวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ ทำให้นักโบราณคดี (Glover 1990) เปรียบเทียบกับเทคโนโลยีโลหะกรรมในอินเดีย สันนิษฐานขึ้นตอนการผลิตว่าน่าจะเป็นการผลิตภายในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ไทย) แล้วส่งไปที่อินเดียในช่วงสมัยก่อนประวัติศาสตร์ 300 ปีก่อนคริสตกาล ถึง ค.ศ. 400

2.16 จารึกที่แสดงอักษร - ภาษาโบราณ

จารึกที่แสดงภาษา-อักษรโบราณ (รูปที่ 16) เป็นหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษร ที่บันทึกเหตุการณ์ต่างๆ ที่ร่วมสมัย หรือใกล้เคียงกับระยะเวลาที่เหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นในอดีต จารึกจารลงในวัสดุที่แตกต่างกัน เช่น หิน โลหะ โบราณวัตถุสถาน เป็นต้น อักษรและภาษาที่ใช้ในการจารึกจะเป็นสิ่งที่บ่งบอกยุคสมัย

ด้วยเหตุนี้ ในการประมวลความรู้และประเมินสถานภาพองค์ความรู้นี้ เพื่อให้เข้าใจง่ายและชัดเจน จึงใช้รูปแบบการนำเสนอ การเปรียบเทียบข้อมูลทั้ง 16 หัวข้อ(เดิม เป็นหลักฐาน 11 ประเภท รวมกับที่เพิ่มเติมใหม่ 5 ประเภท) ดังนี้

- ใช้ตารางเปรียบเทียบแบบ 2 ระนาบ (row and column) ที่สัมพันธ์กันแสดงหลักฐานแต่ละประเภทของกลุ่มข้อมูลที่ 1 กับแหล่งที่ปรากฏหลักฐานแต่ละประเภทในแต่ละเขตพื้นที่ พร้อมทั้งมาของข้อมูลที่อ้างอิงได้
- หลักฐานที่เป็น จารึกที่แสดงอักษร - ภาษาโบราณ ซึ่งปรากฏในเขตพื้นที่ทั้ง 4 เขต นั้น ไม่แสดงไว้ในตารางข้างต้น แต่นำมาแจกแจงไว้ในเรื่อง ผลการสังเคราะห์โดยละเอียด

ตารางเปรียบเทียบแสดงการแจกแจงหลักฐานประเภทต่างๆ ของกลุ่มข้อมูลที่ 1 ที่สัมพันธ์กับเขตพื้นที่ทั้ง 4 เขต มีดังต่อไปนี้

ข้อจำกัดของข้อมูล เนื่องจากหลักฐานทางโบราณคดีในเอกสารไม่ได้ระบุเวลาที่แน่นอนหรือไม่มีค่าอายุทางวิทยาศาสตร์ ทำให้ขาดความลึกด้านมิติของเวลา

ตารางเปรียบเทียบ
แสดงหลักฐานประเภทต่าง ๆ ของกลุ่มข้อมูลที่ 1 ที่สัมพันธ์กับเขตพื้นที่ทั้ง 4 เขต

ลำดับ	กลุ่มข้อมูลที่ 1 ประเภทของหลักฐาน	เขตพื้นที่			
		1	2	3	4
1	ชาติพันธุ์จากโครงกระดูกแบบมองโกลอยด์ (ได้)	- กำพระไทรม โยค กาญจนบุรี (9) - บ้านเชียง อุดรธานี (7) - บ้านเก่า กาญจนบุรี (9) - โคกพนมดี ชลบุรี (2) - โนนปากด้วย ชอนแก่น (4)	- ที่ราบลุ่มน้ำยาง ชีโยง (1) - ลุ่มแม่น้ำชีว เกียง (1) - เขตชุมชนชนชาติฉ้วง มณฑลทกวางสี (1) - ลุ่มแม่น้ำโขง เกียงอย่างเกียง กุงเกียงคิ เกียงพลึงเกียง (1) - สุสานชนเผ่าฮั่นก้วยพลิน มณฑลทกวางสี (1) - ซิซิด อ.ทางเตียน (1) - ฉางถาง อ.กุนหนิง (1) - ฉ่านซ่าง อ.ยูนฮอ (1) - สุสานโบราณกลางมณฑลทกวางสี (1) - กำพลังจาย อ.พียาน มณฑลทกวางสี (1)	- กำ Tabon เกาะปาลาวิน พิลิปปินส์ (5)	- แหล่งเตาตั้งจีน เหนือวชาน (10) - ซูบูเทียน (10) - พลับเบียน จีนทางภาคตะวันออกเมืองเพนฮอ (10)

อ้างอิง

1. ฉิน เซิงหมิ่น ยุคหินในทกวางสีในจังหวัดมณฑลทกวางสี : จีนหรือไทย ? กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2535
2. ประพิต วุฒิวิ ผลการวิเคราะห์โครงกระดูกมนุษย์ที่แหล่งโบราณคดีโคกพนมดี.

กรุงเทพฯ : กองโบราณคดี, 2537

3. สุรินทร์ ภูธรและคณะ. รายงานขั้นสรุปการขุดค้นที่ถ้ำหมอนเขียว จังหวัดกระบี่ ถ้ำชาโก จังหวัดตรังและการศึกษาชาติพันธุ์วิทยาทางโบราณคดี ชนกลุ่มน้อยเผ่าชาโก จังหวัดตรัง. กรุงเทพฯ : โครงการวิจัยวัฒนธรรมโฮบีนเนียนในประเทศไทย เล่มที่ 2, 2537
4. Higham, Charles. *The Bronze Age of Southeast Asia*. Cambridge : University Press, 1996
5. Jacob, Teku. The Sixth Skull Cap of Pithecanthropus Erectus. *American Journal of Physical Anthropology* 25 : 243-260 , 1966
6. Pietrusewsky, Michael. *Non Nok Tha : The Human Skeleton Remains from the 1966 Excavation at Non Nok Tha , Northeast Thailand*. Dunedin : Otago University Studies in Prehistoric Anthropology Vol.6 , 1974
7. Pietrusewsky, Michael . The People of Ban Chiang an Early Bronze Site in Northeast Thailand . *IPPA Bulletin* 16(3) : 119-148, 1996
8. Pope, Geoffery . Recent Advances in Far Eastern Paleoanthropology. *Annual Review of Anthropology* 17:43-77, 1988
9. Sangvichien, Sood. & Patali Sirigamoon N. & Jorgensen, J. Balslev. *Archaeological Excavation in Thailand. Vol.III : Ban Kao*. Copenhagen : Munksgaard, 1969
10. Wolpoff, Milford ; Wu Xin Zhi ; Throne , Alan G. Modern Homo Sapiens Origins : A General Theory of Hominid Evolution Involving the Fossil Evidence from East Asia. *The Origin of Modern Humans : A World Survey of the Fossil Evidence*. New York : Alan Liss , Inc., pp. 411-483, 1984

ตารางเปรียบเทียบ
แสดงหลักฐานประเภทต่าง ๆ ของกลุ่มข้อมูลที่ 1 ที่สัมพันธ์กับเขตพื้นที่ทั้ง 4 เขต

ลำดับ	กลุ่มข้อมูลที่ 1 ประเภทของหลักฐาน	เขตพื้นที่			
		1	2	3	4
2	รูปแบบของการฝังศพ ในหลุมฝังศพ (jar burial)	-โคกพนมดี ชลบุรี (1,500 BC) (9) -เมืองโบราณนคร จำปาศรี อ.นาตาล มหาสารคาม (พุทธ 12-14) (3) -บ้านกระเบื้อง นอกร อ.ชุมพวง จ.นครราชสีมา (พุทธ 7-12) (2) -บ้านก้านเหลือง อุบลราชธานี (1) -บ้านเขวี่ก อ.ชุม พลบุรี สุรินทร์ (1) -บ้านโนนยาง อ. ชุมพลบุรี สุรินทร์ (1) -บ้านคงพลอง อ.สตึก บุรีรัมย์ (1) -เมืองฟ้าแดดสง ยาง อ.ภมราไสย กาฬสินธุ์ (พุทธ 7-12) (2) -โนนพุมภูละ ลพบุรี (relative date) 3,500-2,600 ปี มาแล้ว (4)	มณฑลทวาย (8)	-เมืองอินจาří เกาะ ชวา อินโดนีเซีย (6) -Buranga Escuela, ฟิลิปปินส์ (5) -Tigkwa Na Sadey ฟิลิปปินส์ (7) -Jaong เกาะชวา วัด มาเลเซีย (6) -สะพานเมืองใต้ ของเกาะบอร์เนียว (พุทธ 14-15) (6) -เกาะ Bolei Tobago(Hung'ou yu)ไต้หวัน (8) -เกาะSamsasame ไต้หวัน (8)	-เมืองเชียงของ ประเทศลาว (1)

อ้างอิง

1. ผาสุข อินทราวุธ, "การฝังศพในไหของชุมชนโบราณลุ่มแม่น้ำมูล-ชี" เอกสารการประชุม
สัมมนาเรื่องความก้าวหน้าและความรู้ใหม่ทางโบราณคดีในประเทศไทย 21-22
มิถุนายน พ.ศ. 2534

2. ผาสุข อินทราวุธ. "ยุคการปรับเปลี่ยนทางวัฒนธรรมในลุ่มแม่น้ำมูล-ชี : กรณีศึกษาเมือง
ฟ้าแดดสงยาง. พัฒนาการของรัฐในประเทศไทยจากหลักฐานทางโบราณคดี
การประชุมทางวิชาการระดับชาติฝรั่งเศส -ไทย ครั้งที่ 3 . กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศิลปากร, หน้า 129-155, 2538
3. พิชรี สาริกบุตร . "ประเพณีการฝังศพที่เมืองโบราณนครจำปาศรี อ.นาตาล จ.มหาสารคาม"
พัฒนาการของรัฐในประเทศไทยจากหลักฐานทางโบราณคดี การประชุม
ทางวิชาการระดับชาติฝรั่งเศส -ไทย ครั้งที่ 3 . กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร,
หน้า 91-128, 2538
4. สุพจน์ พรหมานิช * โนนหมากสา : แหล่งโบราณคดีก่อนประวัติศาสตร์บริเวณทุ่งเขา
วงพระจันทร์ เอกสารการประชุมสัมมนาเรื่องความก้าวหน้าและความรู้ใหม่ทาง
โบราณคดีในประเทศไทย 21-22 มิถุนายน พ.ศ. 2534
5. Dizon , Eusebio Z. Report on the Salvage Archaeological Excavation at Baranga ,
Escuala , Casiguran , Sorsogon , 8 March-5 April 1978. National Museum of the
Philippines , 1978
6. Harrison , Tom . Early Jar Burial in Borneo. *Asian Perspectives* , XVII(2) , 1974
7. Jocano , F . Landa "Death , Bone Washing and Jar Burial Among the Sulod of
Central Panay, Philippines". In *The Tabon Caves*, edited by Robert B. Fox , 1970
8. Solheim II , Wilhelm G. "Formosan Relationship with Southeast Asia." *Asian
Perspectives* 7: 251-260, 1969
9. Higham, Charles. *The Bronze Age of Southeast Asia* . Cambridge : University Press,
1996

ตารางเปรียบเทียบ
แสดงหลักฐานประเภทต่าง ๆ ของกลุ่มข้อมูลที่ 1 ที่สัมพันธ์กับเขตพื้นที่ทั้ง 4 เขต

ลำดับ	กลุ่มข้อมูลที่ 1 ประเภทของหลักฐาน	เขตพื้นที่			
		1	2	3	4
3	พิธีกรรมการจัดฟันพื้น หน้า	- หีบศพ (1) - นครปฐม - อำเภอ สุราษฎร์ธานี (คนในภาคใต้ของ ไทยบางกลุ่ม) (2)		ชนเผ่าในอินโดนี เซียในปัจจุบัน (1)	

อ้างอิง

1. ดุต แสงวิเชียร เรื่องก่อนประวัติศาสตร์ในประเทศไทย . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมสารบรรณ
ทหารเรือ , 2517
2. โครงการโบราณคดีเขี้ยวหลาน . รายงานผลการดำเนินงานทางโบราณคดีในการแก้ไข
ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในการก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนเขี้ยวหลาน . กรุงเทพฯ :
กองโบราณคดี กรมศิลปากร , 2529

ตารางเปรียบเทียบ
แสดงหลักฐานประเภทต่าง ๆ ของกลุ่มข้อมูลที่ 1 ที่สัมพันธ์กับเขตพื้นที่ทั้ง 4 เขต

ลำดับ	กลุ่มข้อมูลที่ 1 ประเภทของหลักฐาน	เขตพื้นที่			
		1	2	3	4
4	ขวานหินขัดแบบมีผ่า (shoulder adze/ axe)	-แหล่งนายบง บ้านเก่า กาญจนบุรี (3) -แหล่งตอหนอง อ.ปอทอง กาญจนบุรี (3) -แหล่งอำเภอกอม /ถ้ำเปือยแบบ สุราษฎร์ธานี (2) -แหล่งโนนเพชรบุรี -แหล่งจากบ้าน นาสาร สุราษฎร์ ธานี (3)	-แหล่งโบราณคดีใน มณฑลยูนนาน(จัด แสดงที่ศูนย์วัฒนธรรม เมืองเชียงใหม่) (1) -Rach-Gia, Ca- Mau, Ha Tien Province เวียดนาม (3) -ดงเกีย(Tongking) เวียดนาม (3) -Hoising, มณฑล กวางตุ้ง (3)	-Kahmpang เกาะเซเบต อินโดนีเซีย (4) -แหล่งโนนชาว อินโดนีเซีย -Baling รัฐเกดะห์ มาเลเซีย (3) -แหล่งในรัฐปะหัง มาเลเซีย (3) -Bisingase Province ในฟิลิปปินส์ (4)	-แหล่งพระบาง ลาว (3) -โซ่งอน เวียดนาม (ปากน้ำโพ) (3) -Ca-Mau, จีนใต้ (3)

อ้างอิง

1. กองเดช ประพัฒน์ทอง "แผนการสำรวจขุดค้นทางโบราณคดีในสาธารณรัฐประชาชนจีน"
โบราณคดีประวัติศาสตร์ กรุงเทพฯ : กรมศิลปากรจัดพิมพ์เพื่อเชิดชูเกียรตินาย
กองเดช ประพัฒน์ทอง นักโบราณคดี 10 ธันวาคม 2529 หน้า 41 - 59
2. อมรา ศรีสุชาติ "ขวานหินขัดภาคใต้" สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ. 2529 สถาบัน
ทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา , 2529
3. Duff , Roger. *Stone Adzes of Southeast Asia*. Christchurch : The Caxton Press ,
1970
4. Solheim II , Wilhelm G. "Formosan Relationship with Southeast Asia."
Asian Perspectives 7: 251-260, 1969

ตารางเปรียบเทียบ
แสดงหลักฐานประเภทต่าง ๆ ของกลุ่มข้อมูลที่ 1 ที่สัมพันธ์กับเขตพื้นที่ทั้ง 4 เขต

ลำดับ	กลุ่มข้อมูลที่ 1 ประเภทของหลัก ฐาน	เขตพื้นที่			
		1	2	3	4
5	หม้อดินเผา	-สามเมือง ราชบุรี (1) -บ้านเก่า กาญจนบุรี (5) -ถ้ำทะลุ ชุมพร (2) -ถ้ำปากอม , ถ้ำ เบื่องแบบ , ถ้ำ สิงขร , ถ้ำกาฬ สุราษฎร์ธานี (2) -ถ้ำสระ กระมี่ (2) -ถ้ำกรุงนาง หัก ศาลา นครศรี ธรรมราช (2) -ถ้ำเขาบินะ ศรี (2) ถ้ำเขาภูช้าง สงขลา (2)	-ขุนนาม จีน (3) -ถ้ำทรวง เวียง นาผ (3) / (2)	-โกนเคียง รัฐเคตธา มาเลเซีย (3)	-ฉางซา มณฑล ยูนนาน จีน (2) -บูโจ้ว มณฑล ฝูเจี้ยน จีน (2) -หวางโจ้ว มณฑล เจียงหยิง จีน (2) -สา่งไห่ จีน (2) -Paotou ตะวันตก เมืองใต้ มณฑลชาน ตง จีน (2) -มณฑลเหอเป่ย์ จีน (2) -Pelyinyangying Nanking มณฑล เกียงซู (4) -หลานโจ้ว มณฑล กานซู จีน (2) -Pu Chao Chue (3) -Zhengzhou (3) -มณฑลเหอหนาน จีน (2)

อ้างอิง

1. ชิน อยู่ดี บิดาก่อนประวัติศาสตร์ไทย . กรุงเทพฯ : พิมพ์, 2529
2. อมร ศรีสุชาติ "ภูมิหลังประเทศไทยกับโลก" คอมพิวเตอร์มัลติมีเดียระบบสัมผัส
นิทรรศการถาวรเรื่องประเทศไทยกับโลก หอไทยนิทัศน์. กรุงเทพฯ : สำนักงาน
คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
3. Peacock , B.A.V. "A Note on the Tripod Pottery from Peninsular and Mainland
Southeast Asia & the Lungshanoid Expansion" **The Diffusion of Material
Culture**. Manoa : University of Hawai , pp. 65-71, 1980
4. Sorensen,Per.(ed.) The Neolithic Cultures of Thailand (and North of Malaysia) and

Their Lungshanoid Relationship. **Early Chinese Art and Its Possible Influence in the Pacific Basin.** pp.459-506, 1972

5. Sorensen, Per, (ed.) **Archaeological Excavations in Thailand.** London : Curzon Press, 1988

ตารางเปรียบเทียบ
แสดงหลักฐานประเภทต่าง ๆ ของกลุ่มข้อมูลที่ 1 ที่สัมพันธ์กับเขตพื้นที่ทั้ง 4 เขต

ลำดับ	กลุ่มข้อมูลที่ 1 ประเภทของหลักฐาน	เขตพื้นที่			
		1	2	3	4
๑	สวดลายแบบสาธุโน ศาสนายะ บณการณะ ดินเผาและเครื่อง ประดับสำริด	-ถ้ำเขาไผ่ กระบี่ (1)	-Phung Nguyen Dongson คลองต่าง ลุ่มน้ำแดง เวียดนาม (2)	-ถ้ำ Tabon (3) (3) -ถ้ำศาสนายะ (Kalanay) ฟิลิปปินส์	-Sa-huynh เวียดนาม (2)(3)

อ้างอิง

1. อมรา ศรีสุชาติ. "เครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองสมัยโบราณในภาคใต้" สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ. 2529 สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา , หน้า 573-598, 2529
2. Nguyen Ba Khoach, Phung Nguyen. Vietnam : Seminar Southeast Asia course guided by M.L. forman, 1978
3. Solheim II , Wilhelm G. A Look at "L'Art Preboudhique de la Chine et de l'Asie du Sud- Est et Son Influence en Oceanie" Forty Years After. Asian Perspectives Volume XXII No.2, pp. 165-205, 1979

ตารางเปรียบเทียบ
แสดงหลักฐานประเภทต่าง ๆ ของกลุ่มข้อมูลที่ 1 ที่สัมพันธ์กับเขตพื้นที่ทั้ง 4 เขต

ลำดับ	กลุ่มข้อมูลที่ 1 ประเภทของหลักฐาน	เขตพื้นที่			
		1	2	3	4
7	คัตป้า(ภาพลงสี ภาพลัทธิที่มีเรื่องราว รูปลักษณะคล้ายลึง กัน) 1. ขบวนแห่กลอง	-ผ้าขาว กาญจนบุรี (4)	-ผาตาย -หุบเขาลุ่มน้ำขุขันธ์ (เจ้าเจียง) อำเภอ หนึ่งหมื่น ทางตะวันตก เฉียงใต้ของ มณฑลกว๋างสี จิน (1)(2)(3)		
	2. รูปคนทั้งสี่ตัวเลื้อย กลาง(แม่)	-ผ้ารูปเขาเขียว กาญจนบุรี (4) -ผาตาย เขียว ราย (4)	-ผาตาย -หุบเขาลุ่มน้ำขุขันธ์ (เจ้าเจียง) อำเภอ หนึ่งหมื่น ทางตะวันตก เฉียงใต้ของ มณฑลกว๋างสี จิน (2)(3)	-ถากากัน พิลปินต์ (5) -รัฐราชวัก(เกาะ บองโนว) มาเลเซีย (5) -Gua Kelawar รัฐ เปรัก , Gua Batu Gucin , Gua Tagul, Gua Sireh รัฐกลัน ตัน มาเลเซีย (5)	-โพหิน ลาว (5)

อ้างอิง

1. ฉิน เซิง หมิ่น . ยุคหินในกว๋างสีในจ้วงแห่งมณฑลกว๋างสี : จีนหรือไทย? กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยศิลปากร, 2535
2. มหาวิทยาลัยศิลปากรและสถาบันวิจัยชนชาติส่วนน้อยในกว๋างสี สาธารณรัฐประชาชนจีน.
โครงการวิจัยเรื่องเปรียบเทียบวัฒนธรรมประเทศไทย-จ้วง, 2539
3. ปราณ วงษ์เทศ "สถานภาพการวิจัยเรื่องจ้วง ; พิธีกรรมขอฝนเพื่อความอุดมสมบูรณ์ " การ
ศึกษาวัฒนธรรมชนชาติไทย กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่ง
ชาติ, หน้า 236-264, 2538
4. สุรินทร์ ภูซจร(แปล). การศึกษาภาพเขียนสีบนหน้าผาต่าง ๆ บริเวณหุบเขาลุ่มแม่น้ำ

จูเจียงในมณฑลกว่างซี, เอกสารอัดสำเนาแปลจาก The investigation and Study of the Rock Art of the Zuojiang River Valley in Guangxi. By Qin Shengmin et al. China : Guangxi Research Institute for Nationalities, 1986

5. Srisuchat , Amara. **Rock Art : A Shadow of Thailand's Past**. Bangkok : Office of the National Commission, 1993
6. Srisuchat , Amara. "Rock Art News From Southeast Asia" **Rock Art Studies News of the World I** Edited by Paul G. Bahn & Angelo Fossati. Oxford : Oxbow Books, pp.14-144, 1996

ตารางเปรียบเทียบ
แสดงหลักฐานประเภทต่าง ๆ ของกลุ่มข้อมูลที่ 1 ที่สัมพันธ์กับเขตพื้นที่ทั้ง 4 เขต

ลำดับ	กลุ่มข้อมูลที่ 1 ประเภทของหลัก ฐาน	เขตพื้นที่			
		1	2	3	4
6	ทองมโหระทึก สำริด แบบ "เฮเกอร์ 1" Bronze kettle drum, Heeger type 1	-แหล่งโบราณคดี อ.เชียงแสน เชียงราย -แหล่งม่อนโรง พญาบาล อ.เมือง อุตรดิตถ์ -แหล่งบ้านขีพวน อ.เชียงใน อ.บด ราชธานี -บ้านเก่า กาญจนบุรี -ถ้ำดงมะ อ.ศรี สวัสดิ์ กาญจนบุรี -แหล่งจันทบุรี -ทาสามแก้ว ชุมพร -แหล่งคั้งงาม อ.เกาะสมุย สุราษฎร์ธานี -แหล่งไชยา อ.ไชยา สุราษฎร์ ธานี -ท่าปากน้ำรอบ อ.พุนพิน สุ ราษฎร์ ธานี -พังงาที่ ท่าเรือ อ.เมือง นครศรี ธรรมราช -แหล่งจะนะ อ.จะนะ สงขลา	-จังหวัดมณฑล กวางสี จีน (4) -แม่น้ำคงเจียง (4) มณฑลกวางตุ้ง จีน -Shizhaishan มณฑลยูนนาน จีน (Dian Culture) (3) -Liang Wangshan มณฑลยูนนาน จีน (3) -แหล่งในลุ่มน้ำแดง พื้นที่ตอนล่างแม่น้ำ แดง บริเวณลุ่มน้ำ แดง Bac Bo จนถึง ลุ่มน้ำของมาในทัน หัว เวียดนามเหนือ (3) : Ha Nam Ninh Province ทางตะวันออก เหนือของพื้นที่ของ ฮานอย(Ngoc Lu drum) (4) : Ha Son Binh Province(Hoang Ha drum/ Song Da drum) (4) : Co Loa ที่ราบลุ่ม น้ำท่วมถึงทางตอน เหนือแม่น้ำแดง (Co Loa Drum) (4) : Nong Chong ใกล้ แหล่งล่องซอน (4) : Dong Hieu ใกล้	-Sangang อินโดนีเซีย ตะวันออก (4) -Semarang เกาะ ชวา อินโดนีเซีย (4) -Pergola เกาะชวา อินโดนีเซีย (4) -Batu Pasir Garum Ulu Tambeling รัฐปาหัง มาเลเซีย (2) -สุมาตราใต้ -เคียง , ชวา อินโดนีเซีย (4) -กำแพงสูงฝั่ง เซลัง งอร์ มาเลเซีย (5) -Kabunan ชวา (4) -Merai ชวา (4) -Babakan ชวา (4) -Kuningan ชวา (4) -Bogor ชวา (4) -Kerinci ชวา (4) -Kerinci ชวา (4) -Pekalongan ชวา (4) -Banyuwening ชวา (4) -ชวาตะวันออก (4) -Batu Buruk (4) -ศรีลังกา มาเลเซีย -Kelang เซลังงอร์ มาเลเซีย (2)	-Battambang (4) กัมพูชา -Tos-lak กัมพูชา (4) -Savannakhet ลาว (4) -Konam เวียดนาม ใต้ (4)

	ทั้งหมดข้างขึ้น 1 และ 18	คลองขอนแก่น (4) Ban Thom :Thanh Hoa Province(Quang Xuong drum) :Giao Tai (4) :Dong Son : Dao Thinh : Phu Guy :Dong Van :Thuong Lam : Son Tay :Col Son : Yen Tap : Mieu Mon : Hoang Ha : Huu Chung :Thuong Lam : Van Trai (ทั้งหมดข้างขึ้น 4)	
--	-----------------------------	---	--

อ้างอิง

1. พริยะ ไกรฤกษ์ ประวัติศาสตร์ศิลปะและโบราณคดีประเทศไทย . กรุงเทพฯ : อมรินทร์ , 2533
2. Adi Haji Taha. Malaysia Arts of Asia. November-October 1982
3. Higham , Charles. The Bronze Age Age of South East Asia. Hong Kong : Cambridge University Press , 1996
4. Kaspers , A.J. Bernet. The Kettle drums of Southeast Asia. Netherlands : Rotterdam AA. Balkema , 1988
5. Peacock , B.A.V. "The Drums of Kampong Sungai Lang" Malaysia in History 10(1) : 3-15 . 1965
6. อมรา ศรีสุชาติ "ประเทศไทยกับโลก: ความสัมพันธ์กับประเทศต่างๆ สมัยแรกเริ่มประวัติศาสตร์" ฟ้าใต้ชีวิตคอมพิวเตอร์ นิทรรศการเรื่องประเทศไทยกับโลก หอไทย นิทัศน์ กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2540-2541.

ตารางเปรียบเทียบ
แสดงหลักฐานประเภทต่าง ๆ ของกลุ่มข้อมูลที่ 1 ที่สัมพันธ์กับเขตพื้นที่ทั้ง 4 เขต

ลำดับ	กลุ่มข้อมูลที่ 1 ประเภทของหลักฐาน	เขตพื้นที่			
		1	2	3	4
9	หินทุบเปลือกไม้เพื่อ ทำผ้า(bark-cloth beater)	- ถ้ำเบ็ญแบบ สุราษฎร์ธานี - แหล่งโนนเศรษฐี ธรรมชาติ - แหล่งปิยมบางม่วง พิจิตร - สวนสน ปะจวบ ศิริพันธ์ - แควน้อย กาญจนบุรี - บ้านเชียง อุตรธานี (ทั้งหมดอ้างอิง 1)		- เกาะดอน ฟิลิปปินส์ - เกาะเชจูตอนใต้ ฟิลิปปินส์ - เกาะมันตานา ฟิลิปปินส์ - เกาะSaigong เกาะปาเลวัน ฟิลิปปินส์ - เกาะเซตีเบต อินโดนีเซีย - เกาะบอยเนียว อินโดนีเซีย - เกาะซาวา อินโดนีเซีย - เกาะแมนดาไว อินโดนีเซีย - กัวราและสุโหล กาลีส รัฐกลันตัน มาเลเซีย (ทั้งหมดอ้างอิง 2)	- มดเปรี้ยว กัมพูชา กัมพูชา (1) - พนมเปญ กัมพูชา (1) - กันตุม ตจิริง เวียดนาม (2) - หลวงพระบาง ลาว (2) - โขจิง นานกิง จีน (2) - กวางเจา ผู้เจียน จีน (2) - ปูตัง ทางโจว เจ้อเจียง จีน (2) - เหลียงจู และทาง เนียน เจ้อเจียง จีน (2)

อ้างอิง

1. อมรา ศรีสุชาติ. หินทุบผ้าเปลือกไม้. สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ. 2529 : กรุงเทพฯ
สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2529
2. Ling Suun-Sheng, *Stone Bark Cloth Beaters of South China, South East Asia and
Central America*. Taipei : International Association of Historians of Asia : Second
Bicennial Conference Proceeding. October 6-9, 1962.

ตารางเปรียบเทียบ
แสดงหลักฐานประเภทต่างๆของกลุ่มข้อมูลที่ 1 ที่สัมพันธ์กับเขตพื้นที่ทั้ง 4 เขต

ลำดับ	กลุ่มข้อมูลที่ 1 ประเภทของหลักฐาน	เขตพื้นที่			
		1	2	3	4
10	การปลูกข้าว (Rice cultivation)	-โนนนกทา ขอนแก่น (5500 ปีมาแล้ว) (3) -บ้านเชียง อุดรธานี (3800-3200 ปีมา แล้ว) (3) -โคกพนมดี ชลบุรี (3500 ปีมา แล้ว) (4)		-Gua Sirien, Sarawak, Malaysia (4300 ปีมาแล้ว) (1)	-Pengloushan, N Hunan (8000 ปีมา แล้ว) (3) -Hemudu, Zhejiang province (7000 ปี มาแล้ว) (3) Shixia (4900 ปีมา แล้ว) (3)

อ้างอิง

1. Bellwood, P., et al. "New dates for prehistoric Asian rice". In **Asian Perspectives** 31:161-70, 1992
2. Crawford, G. W. "Prehistoric plant domestication in East Asia". In **The Origin of Agriculture: An International Perspective**. C. W. Cowan and P. J. Watson (eds.). Washington and London: Smithsonian Institution Press, pp. 7-38, 1992.
3. Glover, I. C. and C.F.W. Higham. "New evidence for early rice cultivation in South, Southeast and East Asia". In **Eurasia**. D. Harris (ed). London: UCL Press, pp. 413-47, 1996
3. Higham, C.F.W. and R. Thosarat (eds.). **Khok Phanom Di : Adaptation to the World's Richest Habitat**. Fort Worth, Texas : Harcourt Brace Jovanovich, 1993.

ตารางเปรียบเทียบ
แสดงหลักฐานประเภทต่าง ๆ ของกลุ่มข้อมูลที่ 1 ที่สัมพันธ์กับเขตพื้นที่ทั้ง 4 เขต

ลำดับ	กลุ่มข้อมูลที่ 1 ประเภทของหลักฐาน	เขตพื้นที่			
		1	2	3	4
11	-คัมภีร์เบงกอล	-โคกพลับ ราชบุรี (2) -เขาสามแก้ว ชุมพร (1) -อ.อุทธร สุพรรณบุรี (1)		-ผ้า Tabon ฟิลิปปินส์ (3) -ผ้า Rio Fabian เกาะปาซาร์วัน ฟิลิปปินส์ (3) ผ้า Uyaw เกาะปาซาร์วัน ฟิลิปปินส์ (3)	-สำเนา วัฒนาน ได้ (3) -ราชวงศ์โจว ตะวันออก จีน (1)

อ้างอิง

1. ราชวงศ์ ศรีสุชาติ " คัมภีร์เบงกอลเขาสามแก้ว" สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ. 2529 .
กรุงเทพฯ สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา , อมรินทร์.
2529
2. สด แดงเอียด. "โคกพลับ : แหล่งโบราณคดีก่อนประวัติศาสตร์" เมืองโบราณ 4 (4)
(กรกฎาคม - กันยายน 2521) , 2521
3. Chik Sharifah Zuriah Aljeffri(ed) **Cultural Heritage of ASEAN : Selected Treasures
from ASEAN Museums.** Malaysia : The ASEAN Committee on Culture and
Information (COCI),1995

ตารางเปรียบเทียบ
แสดงหลักฐานประเภทต่าง ๆ ของกลุ่มข้อมูลที่ 1 ที่สัมพันธ์กับเขตพื้นที่ทั้ง 4 เขต

ลำดับ	กลุ่มข้อมูลที่ 1 ประเภทของหลักฐาน	เขตพื้นที่			
		1	2	3	4
12	-ขวานหินขัดแบบ จอยปากนก (beaked adze)	-แหล่งในราชบุรี (2) -แหล่งใน สุราษฎร์ธานี (1)(2) -แหล่งในปัตตานี (1) -ถ้ำเขาชัยสน พัทลุง (1)		-เกาะบอเนียว อินโดนีเซีย (2)(4) -เกาะเซบีเบต อินโดนีเซีย (2)(4) -เกาะซุนดา อินโดนีเซีย (4) -Gua Menteri รัฐกลันตัน (3) มาเลเซีย -Gua Cha รัฐกลันตัน มาเลเซีย (3)	

อ้างอิง

1. อมรวิ ศรีสุชาติ "ขวานหินขัดภาคใต้" สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ. 2529 สถาบัน
ทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2529
2. Duff, Roger. *Stone Adzes of Southeast Asia*. Christchurch : The Caxton Press,
1970
3. Noon, H.D. " Report on a New Neolithic Site in Ulu Kelantan" *Kelantan In
Archaeology Perspective*. Kuala Lumpur : United Selangor Press, pp.48-48,
1986
4. Sieverking, G. de G. *Excavation At Gua Cha, Kelantan, 1954, Part 1. Kelantan In
Archaeology Perspective*. Kuala Lumpur : United Selangor Press, pp.86-
179, 1986

ตารางเปรียบเทียบ
แสดงหลักฐานประเภทต่าง ๆ ของกลุ่มข้อมูลที่ 1 ที่สัมพันธ์กับเขตพื้นที่ทั้ง 4 เขต

ลำดับ	กลุ่มข้อมูลที่ 1 ประเภทของหลักฐาน	เขตพื้นที่			
		1	2	3	4
13	-สิ่งขี้ขลุ่ยสัตว์สองหัว (two headed animal pendants)	-ตุ๊กตา สุพรรณบุรี (1) -บ้านดอนตา เพชร กาญจนบุรี (1)	-Kuan An. พอมไฟ ของลุ่มแม่น้ำคง (3)	-ถ้ำ Duyong เกาะปาลาวัน ฟิลิปปินส์ (1)/(3)	-แหล่งต่างๆใน วัฒนธรรมสำทูนส์ ในเวียดนามใต้ : Dai Lanh ใกล้เมืองดานัง (2) : Phu Hoa เวียดนาม (2)/(3) : Hang Gon ริม ฝั่งแม่น้ำ Suoi Gio Lam เวียดนาม (2)/(3) -หุบเขา Tubon ดานัง เวียดนามใต้ (2) -Giong Ca Vo (3) และ Giong Phet ใกล้ โฮจิมินห์ เวียดนามใต้ (3)

อ้างอิง

1. Glover, Ian. & Henderson, Julian. Early Glass in South and Southeast Asia and China. **South East Asia and China : Art, Interaction & Commerce.** London ; Perciva David Foundation of Chinese Art, Colloquies on Art And Archaeology in Asia No.17. pp. 141-170,1995
2. Ha Van Tan. Nouvelles Recherches Prehistoriques et Protohistoriques au Vietnam, **Bulletin de l'ecole Francaise d'Extreme Orient, No.68,** pp. 113-154, 1980
3. Higham, Charles. **The Bronze Age of Southeast Asia.** Cambridge: Cambridge University Press 1996
4. Kano, T. Kotosho Yami no Yagi no sushai nitsuite (About Goat Worship of the Yami of Botel Tobago) in Japanese Jinruigakuzashi, No.45, pp.41-45, 1930

ตารางเปรียบเทียบ
แสดงหลักฐานประเภทต่าง ๆ ของกลุ่มข้อมูลที่ 1 ที่สัมพันธ์กับเขตพื้นที่ทั้ง 4 เขต

ลำดับ	กลุ่มข้อมูลที่ 1 ประเภทของหลักฐาน	เขตพื้นที่			
		1	2	3	4
14	รูปจำลองคนในเรือขุด	บ้านเชียง อุดรธานี (1)		Manunggul Cave เกาะปาดาวัน ฟิลิปปินส์ (2)	

อ้างอิง

1. อมวาทวี สุชาติ, อิศระ เทวคามว "พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติสงขลา" แผ่นพับนำชม
กรุงเทพฯ : สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติที่ 10 กรมศิลปากร,
สมพันธ์, 2540
2. Chik Sharifah Zuriah Aljieffri(ed) **Cultural Heritage of ASEAN : Selected Treasures
from ASEAN Museums.** Malaysia : The ASEAN Committee on Culture and
Information (COCI), 1995

ตารางเปรียบเทียบ
แสดงหลักฐานประเภทต่าง ๆ ของกลุ่มข้อมูลที่ 1 ที่สัมพันธ์กับเขตพื้นที่ทั้ง 4 เขต

ลำดับ	กลุ่มข้อมูลที่ 1 ประเภทของหลักฐาน	เขตพื้นที่			
		1	2	3	4
15	โลหะกรรมสำริดที่มี ปริมาณดีบุกสูง (high tin bronze)	-บ้านดอนตา เพชร กาญจนบุรี -เขาชุมก รามบุรี -บ้านเชียง อุดรธานี (ทั้งหมดอ้างอิง 1)	-Than Hoa เวียดนามเหนือ (1)	มาเลเซียตะวันตก (1)	

อ้างอิง

1. Glover, Ian C. "The Southern Silk Road : Archaeological Evidence for Early Trade Between India and Southeast Asia" **Ancient Trades and Cultural Contacts in Southeast Asia**. Bangkok : The Office of the National Culture Commission , Thailand, pp.57-94, 1996

บทที่ 3

ผลการสังเคราะห์หลักฐานทางโบราณคดี

จากการประมวลความรู้และประเมินสถานภาพเอกสารงานวิจัยที่ผ่านมา โดยการนำเสนอด้วยการประมวลบรรณนิทัศน์และตารางเปรียบเทียบการสังเคราะห์ข้อมูลกลุ่มที่ 1, 2 และ 3 ซึ่งแสดงแนวคิดทฤษฎี 4 แนว จากการใช้หลักฐานกลุ่มข้อมูลที่ 1 จำนวน 11 ประเภท แล้วนำเสนอเพิ่มเติมอีก 5 ประเภท เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปเสนอแนะ (แผนที่ 4)

ในส่วนของผลการสังเคราะห์ แบ่งเป็น 3 หัวข้อ ประกอบด้วย

1. ผลการสังเคราะห์ข้อมูลที่ปรากฏในตารางเปรียบเทียบ
2. ผลจากการสังเคราะห์หลักฐานโบราณคดีประเภทศิลาจารึก
3. ข้อวิจารณ์ผลการสังเคราะห์

1. ผลการสังเคราะห์ข้อมูลที่ปรากฏในตารางเปรียบเทียบ

ผลการสังเคราะห์ข้อมูลดังที่แสดงไว้ใน "ตารางเปรียบเทียบ แสดงหลักฐานประเภทต่าง ๆ ของกลุ่มข้อมูลที่ 1 ที่สัมพันธ์กับเขตพื้นที่ทั้ง 4 เขต" มีประเด็นสำคัญ ดังนี้

1.1 ขาดิพันธุ์ของกระดูกแบบมองโกลอยด์ได้ (ดู ภาคผนวก ข)

นักวิชาการที่อ้างอิงหลักฐานนี้ คือ สูด แสงวิเชียร ฉิน เช็ง หมิน หลี พู เซิน ฉิน เซียนอาน ต้วน ถี เซิน และปีเตอร์ เบลด์วูด โครงกระดูกของมนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่ถือได้ว่าเป็นชาติพันธุ์เดียวกันกับ "คนไท(ย)" ที่ยังสืบทอดสายชาติพันธุ์มาจนปัจจุบันที่มีอยู่ในเขตพื้นที่ 1(ประเทศไทย) พื้นที่2(ภูมิภาคสุราษฎร์ธานี) พื้นที่3 (ตอนเหนือมาเลเซีย) พื้นที่ 4 (ตะวันตกของพม่าและกัมพูชาเป็นบางส่วน) นั้น พบว่า เป็นมองโกลอยด์ หรืออาจจะให้ชัดเจนไปว่า เป็น พวกมองโกลอยด์ได้ ซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างออกไปจากพวกมองโกลอยด์ทั่วไป เช่น จีน เกาหลี ญี่ปุ่น อย่างไรก็ตามก็พบว่าไท(ย)ที่ปรากฏในปัจจุบันทั้ง 4 เขต เมื่อเปรียบเทียบกันแล้วพบว่า พวกไทที่อยู่ในเขตพื้นที่ 2 คงลักษณะความเป็นมองโกลอยด์ได้ไว้มากที่สุด หรือถ้าจะเปลี่ยนแปลงไปบ้างก็คือการผสมกับมองโกลอยด์ทั่วไป(เป็นต้นว่า จีน) ขณะที่พวกไทที่อยู่ในเขตพื้นที่ 1 พื้นที่ 3 และพื้นที่ 4 เป็นพวกที่เปลี่ยนแปลงลักษณะมองโกลอยด์ได้ไปมากแล้ว เนื่องจากหลักฐานที่ว่า ในเขตพื้นที่เหล่านี้เป็นถิ่นที่อยู่ของสายพันธุ์อื่นอยู่ด้วย เช่น ออสตราลอยด์ ทำให้เกิดการผสมสายพันธุ์ ขึ้นหนึ่งแล้ว ต่อมาในสมัยประวัติศาสตร์การเข้ามาของพวก

คอยเคชอยด์คืออินเดียและตะวันตกกลาง (อาหรับ) รวมไปถึงตะวันตกที่เข้ามาในสมัยหลังโดยเข้ามาติดต่อกับคนในเขตพื้นที่ ทั้ง 3 เป็นเวลานาน มีการผสมทางชาติพันธุ์ปะปนกันไป ทำให้ลักษณะแบบมองโกลอยด์ได้ที่แท้จริงไม่หลงเหลืออยู่อีกเลย พวกที่พูดภาษาไทย กลุ่มใหญ่ที่สุดในปัจจุบันคือที่ประเทศไทยและลาวนั้น ไม่มีลักษณะมองโกลอยด์ได้ที่แท้เลยแม้แต่คนเดียว พวกที่มีลักษณะมองโกลอยด์ได้อยู่มากคือพวกคนไทยที่พูดภาษาไทยในเขตพื้นที่ที่ 2 (ยูนนาน กวางสี ตอนเหนือเวียดนาม ไทยใหญ่ในพม่า) แต่สายพันธุ์ที่เป็นมองโกลอยด์ได้ ก็ไม่ใช่พวกที่พูดภาษาไทย เสมอไป เช่น ชนกลุ่มน้อยกลุ่มอื่นๆ ในเขตยูนนาน กวางสี เป็นต้น ด้วยเหตุนี้จึงยังเป็นปัญหาว่า จะใช้ลักษณะทางกายภาพหรือสายพันธุ์มาเป็นตัวกำหนดว่าเป็น คนไทย หรือ เป็นเจ้าของวัฒนธรรมไทย ต้องเป็นมองโกลอยด์ได้ จะทำให้มีผลพลาดได้ ข้อจำกัดในเรื่องนี้ประการหนึ่งก็คือ ยังไม่มีการศึกษาวิเคราะห์โครงกระดูกที่พบในแหล่งโบราณคดีสมัยประวัติศาสตร์ของพื้นที่ทั้ง 4 เขตเพื่อนำมาเปรียบเทียบกับอย่างจริงจัง ทำให้ไม่อาจทราบได้ว่า ลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไปของมองโกลอยด์ได้เมื่อผสมกับสายพันธุ์อื่นนั้นวิวัฒนาการไปอย่างไร การวิวัฒนาการนี้สัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงทางภาษาวัฒนธรรมอย่างไรในแต่ละพื้นที่ ทุพบหลักฐานว่ามีชาติพันธุ์มองโกลอยด์ได้ ดังเช่นที่เคยมีผู้ศึกษาว่า พวกออสตราลอยด์มีความสัมพันธ์กับภาษาตระกูลออสโตร-เอเชียติก

1.2 รูปแบบการฝังศพในหม้อ/ไห

นักวิชาการที่อ้างอิงหลักฐานประเภทนี้ คือ ศรีศักร วัลลิโภคม และสุจิตต์ วงษ์เทศ งานนิพนธ์ที่ผ่านมาที่หยิบยกเอาเรื่องนี้ขึ้นมาเป็นตัวบ่งชี้ว่าเป็นจุดร่วมของกลุ่มชนที่พูดภาษาไทย หรือถือว่าเป็นวัฒนธรรมไทยด้วยกันนั้น ก็เนื่องมาจากการพบว่า เป็นประเพณีที่ยังนิยมทำกันในหมู่คนไทยในเขตภูมิศาสตร์ภาษาไทย(พื้นที่ 2) และยังพบร่องรอยจากแหล่งโบราณคดีในเขตพื้นที่ที่เป็นประเทศไทยปัจจุบันที่มีคนพูดภาษาไทย(ย)มากที่สุดด้วย หากพิจารณาจากตารางเปรียบเทียบแล้วจะเห็นว่า การฝังศพในหม้อ/ไหเป็นหลักฐานที่ปรากฏในเขตพื้นที่ที่มีคนพูดภาษาไทยอยู่จริงและแพร่กระจายทั่วไป แต่เป็นการยากที่จะตัดสินลงไปว่า วัฒนธรรมการฝังศพในไห(หรือหม้อ)เป็นวัฒนธรรมของพวกคนไทย(ย) ด้วยเหตุที่ว่า การฝังศพในหม้อ(ไห) ปรากฏเป็นหลักฐานมีอยู่ทั้ง 4 เขต ซึ่งทั้ง 4 เขต มีกลุ่มชนที่ไม่พูดภาษาไทยและไม่ใช้ชาติพันธุ์มองโกลอยด์ได้รวมอยู่ด้วย ยิ่งกว่านั้น มีข้อมูลน้อยเกินไปที่จะทราบว่า กระดูกที่ฝังในไห(หม้อ) นั้น เป็นชาติพันธุ์ใด แต่ละชาติพันธุ์มีจำนวนที่มากน้อยเพียงไร การฝังศพในหม้อไห จึงดูเหมือนเป็นวัฒนธรรมร่วมของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และจีนตอนใต้ที่เป็นไปตามความเชื่อดั้งเดิมก่อนการเข้ามาของศาสนาในสมัยประวัติศาสตร์ โดยไม่อาจแบ่งแยกสายพันธุ์หรือกลุ่มชนได้ อย่างไรก็ตาม หากมีการศึกษารูปแบบเปรียบเทียบของการฝังศพอย่างจริงจังและมากเพียงพอ อาจพบลักษณะร่วมที่จะเป็นเครื่องแสดงจุดร่วมของประเพณีการฝังศพของแต่ละกลุ่มชนที่แตกต่างกันได้(อาจใช้แยกได้ว่า กลุ่มชนไทย มีรูปแบบการฝังศพในหม้อไหที่เป็นเอกลักษณ์ของ

ตัวหรือไม่ เพียงใดที่จะแยกออกมาจากชุมชนอื่นๆ) แต่เท่าที่ปรากฏในปัจจุบัน ยังไม่มีผู้ศึกษาวิจัยเรื่องนี้แต่อย่างใด

1.3 พิธีกรรมการขัดฟันพื้นหน้า

ผู้นำหลักฐานประเภทนี้มาใช้ในการให้ความหมายเรื่องไท(ย)ศึกษาคือ ศาสตราจารย์นายแพทย์สุด แสงวิเชียร ที่กล่าวว่า การขัดฟันพื้นหน้า เป็นพิธีกรรมของกลุ่มชนไท(ย)ที่พบหลักฐานในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ และปัจจุบันยังมีคนไทยภาคใต้ของไทยบางกลุ่มและชนเผ่าในอินโดนีเซียมีการขัดฟันพื้นหน้า โดยมีความเชื่อว่า "เป็นเสน่ห์"

อย่างไรก็ดี การใช้หลักฐานประเภทนี้เปรียบเทียบระหว่างอดีตกับปัจจุบัน เพื่อเสนอทฤษฎีการเคลื่อนย้ายอพยพของกลุ่มชนจากใต้ขึ้นสู่เหนือเช่นนี้นั้น ยังมีจุดอ่อนอยู่มาก กล่าวคือ ประการแรกยังไม่พบหลักฐานการขัดฟันพื้นหน้า ในเขตพื้นที่ 3 (มาเลเซีย อินโดนีเซีย และกลุ่มเกาะ) ในโครงการขุดมนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่สามารถใช้อ้างอิง ถึงต้นกำเนิดของผู้คนเจ้าของพิธีกรรมดังกล่าวที่เชื่อว่าแพร่ขึ้นมาสู่ภาคใต้ของไทยและสืบทอดพิธีกรรมมาจนถึงปัจจุบัน ประการที่สองยังไม่มีข้อมูลที่จะวิเคราะห์ให้ทราบชัดเจนได้ว่า โครงการขุดที่พบแล้วในแหล่งโบราณคดีในประเทศไทย(เขตพื้นที่ 1) ที่ปรากฏการขัดฟันพื้นนั้น เป็นสายพันธุ์ใด จึงเป็นการด่วนสรุปเกินไปที่จะระบุว่า เป็นกลุ่มชนคนไท(ย) อาจบอกได้เพียงว่า กลุ่มชนที่อาศัยบนผืนแผ่นดินไทยมาก่อนบางกลุ่มมีการขัดฟันพื้นหน้าเท่านั้น คนเหล่านี้อาจเป็นพวกออสตราลอยด์ มองโกลอยด์ ฯ กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง(ที่บอกไม่ได้ว่าเป็นคนไทยหรือไม่) ที่ยังไม่อาจชี้ชัดลงไป ประการที่สาม ยังไม่พบพิธีกรรมการขัดฟันพื้นหน้าเช่นนี้ในหลักฐานโบราณคดีและในกลุ่มชนไทยปัจจุบันในเขตพื้นที่ 2 แต่อย่างใด ทำให้ทฤษฎีการอพยพของผู้คน(ไท)จากใต้ขึ้นเหนือ โดยใช้หลักฐาน การขัดฟันพื้นหน้า ไม่น่าหนักแน่นเพียงพอ

1.4 ขวานหินขัดแบบมีปาก

นักวิชาการที่อ้างอิงหลักฐานประเภทนี้ คือ คงเดช ประพัฒน์ทอง โรเบิร์ต ฟาน ไฮน์ เกลด์เร็น และโรเจอร์ ดัฟฟี จากตารางเปรียบเทียบแสดงหลักฐานประเภทนี้ จะเห็นได้ว่า ปรากฏหลักฐานประเภทนี้ในพื้นที่ทั้ง 4 เขต จึงถือได้ว่าเป็นหลักฐานร่วมกันของกลุ่มชนต่างๆในเขตพื้นที่เหล่านี้ อย่างไรก็ตามการพบหลักฐาน ขวานหินขัดมีปากเหล่านี้ ไม่มีแหล่งใดที่แสดงผลการวิเคราะห์ว่าพบร่วมกันกับโครงการขุดของชาติพันธุ์ใด ทำให้ยุ่งยากต่อการแยกแยะ กำหนดออกมาได้ว่า ชาติพันธุ์ที่ทำขวานหินขัดแบบมีปากนี้เป็นออสตราลอยด์หรือมองโกลอยด์หรือออสตราลอยด์-เมดานีซอยด์ หรือ ฯลฯ และอาจเป็นวัฒนธรรมการทำและใช้โดยไม่จำกัดชาติพันธุ์ก็ได้ เนื่องจากยังไม่พบหลักฐานที่จะชี้ชัดลงไปว่า ในเขตพื้นที่ทั้ง 4 เขตนี้ เขตใด(หรือแหล่งไหน ที่ไหน) พบขวานหินขัดแบบมีปาก ที่มีอายุเก่าแก่ที่สุดและมีหลักฐานว่าเป็นแหล่งต้นกำเนิด โดยมีข้อมูลบ่งชี้เรื่องโครงการขุดของชาติพันธุ์ที่เป็นเจ้าของขวานหินขัดแบบมีปากในแหล่งนั้นๆด้วย จึงจะวิเคราะห์ลงไปได้ว่า เจ้าของวัฒนธรรมขวานหินขัดแบบมีปากเป็นกลุ่มชนใด และแพร่ไปสู่

กลุ่มชนเดียวกันหรือกลุ่มชนอื่นหรือไม่ อย่างไร ด้วยเหตุนี้ การพบขวานหินขัดแบบมีปากใน แหล่งโบราณคดีในเขตพื้นที่ 2 (ภูมิศาสตร์ภาษาไทย) ที่เหมือนกับที่พบในเขตพื้นที่ 1, 3 และ 4 จึงมิได้หมายความว่า กลุ่มชน"คนไท"เป็นเจ้าของวัฒนธรรมขวานหินขัดแบบมีปาก แล้วมีการ อพยพเคลื่อนย้ายไปในเขตต่างๆ จนทำให้เกิดการแพร่กระจายรูปแบบขวานหินขัดแบบมีปากดัง กล่าว

อนึ่งจากการสังเคราะห์ข้อมูลที่เป็นวัฒนธรรมทางวัตถุประเภทขวานหินขัดในแหล่ง โบราณคดีอื่นๆนอกเขตพื้นที่ 4 เขต พบว่า ขวานหินขัดแบบมีปาก ปรากฏอยู่ในแหล่งอื่นๆ เช่น ที่ Aomori เกาะฮอนชู ประเทศญี่ปุ่น , Yuan Shan ในไต้หวัน , แหล่งโบราณคดีในประเทศ เกาหลี และแหล่งโบราณคดีประเทศอินเดีย จึงมีแนวโน้มที่จะสันนิษฐานได้ว่า การแพร่ กระจายของขวานหินขัดแบบมีปาก ไม่น่าจะเกิดขึ้น เพราะการอพยพเคลื่อนย้ายของกลุ่มชนใด กลุ่มชนหนึ่งที่เป็นเจ้าของวัฒนธรรมการทำและใช้ขวานหินขัดแบบมีปากนี้เท่านั้น แต่น่าจะเป็น การแพร่กระจายถ่ายทอดวัฒนธรรมอันเนื่องมาจาก การติดต่อไปมาหาสู่กันของกลุ่มชนต่างๆ มากกว่า ขวานหินขัดแบบมีปาก จึงอาจไม่ใช่หลักฐานชี้วัดที่ดีที่จะบอกถึงเรื่องกลุ่มชนคนไทที่ สัมพันธ์กันในพื้นที่ต่างๆ

1.5 หม้อสามขา

นักวิชาการที่อ้างอิงหลักฐานประเภทนี้ คือ สูด แสงวิเชียร สุจิตต์ วงษ์เทศ อมกรา ศรีสุชาติ และเป็ย ซอเรนเซน จากตารางเปรียบเทียบจะเห็นได้ว่า หม้อสามขาปรากฏ ในทุกเขตพื้นที่ และมีหลักฐานชัดเจนว่า เป็นรูปแบบวัฒนธรรมทางวัตถุที่มีกำเนิดจากทางตอน เหนือของประเทศจีนก่อนที่อื่น การพัฒนาเปลี่ยนแปลงรูปแบบของหม้อสามขาที่เกิดขึ้นใน แหล่งต่างๆ ทั้งในเขตประเทศจีนเอง (เขตพื้นที่ 4) และที่ปรากฏในเขตพื้นที่ 1,2,3 แสดงให้เห็น ว่า การแพร่กระจายของหม้อสามขา เป็นผลมาจากการติดต่อรับวัฒนธรรมทั้งทางบกและทาง ทะเล แล้วมาพัฒนาปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่นนั้น

อายุสมัยของหม้อสามขาจากผลการกำหนดอายุทางวิทยาศาสตร์ นำไปสู่แนว คิดที่ว่า หม้อสามขาไม่ได้แพร่กระจายจากจีนภาคเหนือสู่เขตพื้นที่เขตที่2 (ภูมิศาสตร์ภาษาไทย: ยูนนาน, เวียดนามเหนือ) แล้วลงสู่เขตพื้นที่ 1(ประเทศไทย) แล้วไปสู่เขตพื้นที่ 3 (มาเลเซีย) โดย ตรงอย่างที่เข้าใจกันมาแต่เดิม(ซึ่งทำให้มีผู้นำไปใช้สนับสนุนทฤษฎีการอพยพของกลุ่มชนจาก เหนือลงสู่ใต้) แต่เป็นการแพร่กระจายจากจีนภาคเหนือ ไปสู่จีนภาคตะวันออกและภาคตะวันออก เอเชียเหนือก่อน และเมื่อแพร่ไปสู่จีนภาคกลางทำให้เกิดรูปแบบหม้อสามขาผสมผสาน ระหว่างรูปแบบของจีนภาคตะวันออกกับภาคตะวันออกเฉียงใต้ จากรูปแบบหม้อสามขาที่เกิดขึ้นในภาคกลางจึงส่งผ่านลงไปยังใต้คือยูนนานและเวียดนาม (เขตพื้นที่ 2) เกิดเป็นรูปแบบ เฉพาะถิ่นของยูนนานและเวียดนามที่แตกต่างกัน เนื่องจากภาคตะวันออกเฉียงใต้ของจีนเป็น ถิ่นที่อยู่ของกลุ่มชนที่ติดต่อสัมพันธ์กับชุมชนอื่นทางทะเล ดังนั้นรูปแบบหม้อสามขาของจีนภาค ตะวันออกเฉียงใต้ จึงแพร่กระจายออกไปทางทะเลด้วย โดยแพร่ลงมาถึงภาคใต้ของประเทศไทย

(เขตพื้นที่ 1) กลุ่มชนในภาคใต้ของไทยได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบหม้อสามขาที่รับมานี้เกิดเป็นหม้อสามขารูปแบบใหม่(ดังที่พบหลักฐานที่ถ้ำเมืองแบบสุราษฎร์ธานีและอีกหลายแหล่งในกระบี่ นครศรีธรรมราช สงขลา) แล้วรูปแบบหม้อสามขาแบบภาคใต้ของไทย(เขตพื้นที่ 1) ก็แพร่กระจายให้กับมาเลเซีย(เขตพื้นที่ 2) ทางหนึ่ง อีกทางหนึ่งแพร่กระจายขึ้นเหนือ ให้กับ กาญจนบุรีและราชบุรี อย่างไรก็ตามก็คิดแหล่งที่กาญจนบุรีและราชบุรียังรับอิทธิพลรูปแบบหม้อสามขาที่แพร่ลงมาจากยูนนานด้วย ทำให้เกิดเป็นรูปแบบหม้อสามขาที่เป็นลักษณะผสมผสานรูปแบบหม้อสามขาของภาคใต้ของไทย(เขตพื้นที่ 1)กับรูปแบบหม้อสามขาแบบยูนนาน(เขตพื้นที่ 2)

แม้ว่าจะมีหลักฐานมากพอที่จะทราบแหล่งกำเนิด การแพร่กระจาย และพัฒนาการทางรูปแบบของหม้อสามขาโดยยึดจากหลักฐานที่ปรากฏในแหล่งต่างๆที่มีอายุสมัยที่กำหนดได้ก็ตาม ปัญหาที่เกิดขึ้นต่อการตีความ การใช้วัฒนธรรมหม้อสามขา ก็คือ ไม่มีข้อมูลชัดเจนเรื่องชาติพันธุ์ของกลุ่มชนที่ทำและใช้หม้อสามขา ทำให้ไม่อาจกำหนดลงไปได้ว่า หม้อสามขาเป็นวัฒนธรรมร่วมของกลุ่มชนใด กล่าวคือ จากแหล่งกำเนิดที่อยู่ทางตอนเหนือของจีน หม้อสามขาก็น่าจะมาจากชนกลุ่มน้อยในทะเลทรายเฝ้าไคเฝ้าหนึ่งของจีนที่สืบทอดมาจนถึงปัจจุบันซึ่งวิวัฒนาการทำหม้อสามขาอันเป็นรูปแบบดั้งเดิมที่ได้วิเคราะห์แล้วว่า เหมาะกับการใช้สอยของกลุ่มชนที่ดำรงชีวิตอยู่ในทะเลทราย แต่เมื่อหม้อสามขาแพร่ไปสู่ภาคตะวันออกเฉียงใต้ของจีน ก็ถูกปรับเปลี่ยนรูปลักษณะให้เหมาะสมกับกลุ่มชนพื้นถิ่นที่เป็นคนละพวก คนละวัฒนธรรมกับกลุ่มชนทะเลทราย นักโบราณคดีจีนจัดให้หม้อสามขาที่ปรากฏขึ้นทางตะวันออกเฉียงใต้ของจีน เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมลุงชานนอยด์ (Lungshanoid) ส่วนทางภาคตะวันออกเฉียงใต้ของจีน ก็มีชนเผ่าต่างๆมากมาย รวมทั้งพวกที่จีนเรียกว่า หนานเยว่ หนานไห่ ด้วย นักวิชาการจีนได้เสนอผลงานค้นคว้าที่ว่า พวกหนานเยว่ หรือแปลว่าพวกเยว่ที่ อยู่ทางใต้ นี้ เป็นบรรพบุรุษของ “คนไท” แต่ยังไม่มีการค้นคว้าศึกษาว่าบรรพบุรุษของพวกเยว่มีวัฒนธรรมการใช้หม้อสามขาบ้างหรือไม่ ถึงกระนั้นข้อมูลที่ว่ารูปแบบของหม้อสามขาจากจีนภาคตะวันออกเฉียงใต้(ถิ่นเดิมของพวกเยว่)ที่แพร่ไปสู่ยูนนานและเวียดนาม(เหนือ)นั้นอาจนำมาเป็นคำมูลที่จะเชื่อมโยงความเป็นไปได้ในความเกี่ยวพันกันระหว่าง พวกเยว่-วัฒนธรรมหม้อสามขา-ยูนนาน-ไท ซึ่งจะต้องค้นหาหลักฐานอื่นๆประกอบต่อไป

เมื่อมีแนวโน้มว่า หม้อสามขา เป็น วัตถุทางวัฒนธรรมที่มีกลุ่มชนหลายเผ่าหลายพวกที่แตกต่างกันในประเทศจีนทำและใช้ก็ตาม แต่อาจสรุปลงไปในขั้นแรกว่า พวกที่ใช้หม้อสามขานี้ส่วนใหญ่ น่าจะเป็นพวกมองโกลอยด์ทั่วไป (หมายถึงจีนเหนือและจีนตะวันออกเฉียงใต้ของจีน) ที่เป็นเจ้าของวัฒนธรรมนี้มาก่อน และมองโกลอยด์ใต้ (หมายถึง ชนเผ่าทางตะวันออกเฉียงใต้ของจีน ชนเผ่าในยูนนาน เวียดนาม) ที่เป็นกลุ่มชนนักเดินทาง เคลื่อนย้ายไปทั้งทางบกและทางทะเล ทำให้ หม้อสามขาแพร่หลายไปไกล อย่างไรก็ตาม การแพร่ลงมาสู่ภาคใต้ของไทยทางทะเลนั้นจะเป็นกลุ่มชนมองโกลอยด์ใต้ดังกล่าวนำลงมาพร้อมการมาขึ้นบกตั้งถิ่นฐานที่ภาคใต้ของไทย หรือเป็นเพียงการแพร่กระจายทางวัตถุ(หม้อสามขา)แล้วชนพื้นเมืองก่อนประวัติศาสตร์ที่อาศัยอยู่แล้วในภาคใต้ (ซึ่งยังไม่มีข้อมูลว่าเป็นสายพันธุ์ใด) เป็นผู้รับเอามา ด้วยเหตุนี้จึงยังเป็น

ปัญหาต่อการที่จะระบุลงไปว่า กลุ่มชนที่ใช้หม้อสามขาในภาคใต้ของไทยและมาเลเซียเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ใด เพราะผลจากการวิเคราะห์โครงกระดูกที่พบในแหล่งเหล่านี้พบว่า มีทั้ง มอญโกลอยด์ ออสตราลอยด์-เมลานีซอยด์ เมลานีเซียน โปลิเนเซียน จึงสรุปได้ว่า หม้อสามขาที่ปรากฏในเขตพื้นที่ 4 และ 2 เป็นของชนเผ่าเชื้อสายพันธุ์มอญโกลอยด์และมอญโกลอยด์ได้ แต่เมื่อมาปรากฏในเขตพื้นที่ 1 และ 3 ยังไม่มีหลักฐานที่จะชัดเจนว่า เป็นมอญโกลอยด์หรือสายพันธุ์ใดกันแน่

ข้อมูลที่สังเคราะห์ได้จากการศึกษาหม้อสามขาขณะนี้ ทำให้ทราบได้เพียงว่า มีการให้ และรับวัฒนธรรมของกลุ่มชนในเขตพื้นที่ 4, 2, 1 และ 3 และการแพร่กระจายของวัฒนธรรมทางวัตถุที่เป็นหม้อสามขา มีได้เป็นไปในทิศทางเดียว แต่เป็นไปในหลายทิศทาง และมีแนวโน้มว่า มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบให้เหมาะสมกับท้องถิ่นและกลุ่มชนนั้นๆ กลุ่มชนที่ทำและใช้หม้อสามขาในที่ต่างๆจึงอาจไม่ใช่เป็นกลุ่มชนเดียวกันทั้งหมด

1.6 ลวดลายแบบสำนวนห่อ-ศาลานาย บนภาชนะดินเผาและเครื่องประดับสำริด

นักวิชาการที่อ้างอิงหลักฐานประเภทนี้ คือ อมรา ศรีสุชาติ เหยียน บา คอก วิลเฮม ซี โซล์ไฮน์ และปีเตอร์ เบลด์วูด ผู้เสนอแนวคิดนี้คือ Wilhelm G. Solheim II และผู้ดำเนินรอยตามแนวคิดนี้คือ Nguyen Ba Khoch โดยท่านแรกชี้ให้เห็นว่า ลวดลายแบบนี้ปรากฏในเขตพื้นที่ 2 (ภูมิศาสตร์ภาษาไทย) และเขตพื้นที่ 3 และ 4 แสดงวัฒนธรรมติดต่อร่วมกัน ระหว่างผืนแผ่นดินเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทางด้านตะวันออก กับกลุ่มเกาะเช่นฟิลิปปินส์ ส่วนท่านหลังชี้ให้เห็นว่า ลวดลายแบบนี้มีจุดกำเนิดที่วัฒนธรรม Phung nguyen ในเวียดนามเหนือแถบลุ่มแม่น้ำแดง(ซึ่งปัจจุบันเป็นถิ่นที่อยู่ของไทดำ ไทขาว) และเป็นต้นเค้าของวัฒนธรรมตองซอน ด้วยเหตุนี้ วัฒนธรรมPhung nguyen จึงนับว่าเป็นแหล่งกำเนิดวัฒนธรรมสำริดที่เรียกว่าตองซอนซึ่งแพร่กระจายไปสู่ส่วนอื่นๆของเวียดนาม (โดยเฉพาะลงไปสู่สำทูนส์) ลาว จีนตอนใต้แถบยูนนาน ผู้เสนอแนวคิดทั้งสองมิได้ตรวจสอบความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมนี้กับกลุ่มชนไท(ไทดำ ไทขาว) ที่อยู่ในแถบลุ่มน้ำแดงปัจจุบัน ว่าสัมพันธ์กับวัฒนธรรมดั้งเดิมนี้อย่างไร อย่างไรก็ตาม ลวดลายแบบนี้ ยังพบในแหล่งโบราณคดีภาคใต้ของไทย(เขตพื้นที่ 1) ซึ่งอาจมีความเกี่ยวพันด้านชาติพันธุ์/กลุ่มชน หรือการติดต่อไปมาหาสู่ระหว่างกลุ่มชนทางวัฒนธรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง

อนึ่ง เฉพาะแต่เพียงการศึกษาเพียงลวดลาย ยังไม่เพียงพอที่จะเป็นตัวชี้วัดเอกลักษณ์ของกลุ่มชนใดกลุ่มชนหนึ่งได้ ต้องดูวัฒนธรรมทางวัตถุอื่นๆประกอบด้วย เช่นรูปแบบและเทคนิควิธีของวัตถุที่ลวดลายนั้นๆปรากฏอยู่ เช่นรูปแบบเครื่องปั้นดินเผา เครื่องประดับสำริด ควบคู่กันไปด้วย การศึกษาด้านนี้ยังไม่มีงานศึกษาอย่างจริงจังแต่อย่างใด

1.7 ศิลปะผ้า: ภาพลงสี/ภาพสลักที่มีเรื่องราว/รูปลักษณะคล้ายคลึงกัน

นักวิชาการที่อ้างอิงหลักฐานประเภทนี้ คือ สุจิตต์ วงษ์เทศ และอมรา ศรีสุชาติ ภาพลงสี/ภาพสลัก ที่มีรูปลักษณะคล้ายคลึงกันนี้ พบว่ามี 2 รูปลักษณะที่ปรากฏในงานนิพนธ์ต่างๆที่

อ้างถึงความสัมพันธ์กันของพื้นที่ทั้ง 4 เขต รูปแบบแรกคือ **ขบวนแห่กลอง** ซึ่งพบแล้วในเขตพื้นที่ 1 (กาญจนบุรี ประเทศไทย) และเขตพื้นที่ 2 (หุบเขาลุ่มน้ำชูเกียง(จั่วเจียง) มณฑลกว่างสี) ส่วนในเขตพื้นที่อื่น ยังไม่พบ ส่วนอีกรูปแบบหนึ่ง คือ **รูปคนกึ่งสัตว์เลื้อยคลาน(ประเภท แอ)** ซึ่งพบทั้ง 4 เขตในหลายแห่ง

หลักฐานเช่นนี้บอกอะไรบ้าง ? สิ่งที่เราพบชัดก็คือ กลุ่มชนที่สร้างงานศิลปะเก่าเช่นนี้ มีคติความเชื่อแบบเดียวกัน และที่เป็นไปเช่นนั้นนั้น จะเป็นเพราะ เป็นกลุ่มชนเดียวกันที่อพยพเคลื่อนย้ายไปตั้งถิ่นฐานตามที่ต่างๆ และรักษาคติความเชื่อดั้งเดิมไว้ หรือว่าเป็นเพราะการถ่ายทอดและรับคติความเชื่อระหว่างกลุ่มชนต่างๆ อันเป็นผลจากการติดต่อปะทะสังสรรค์กัน ? จะเป็นไปในทางใด จำเป็นต้องหาหลักฐานอื่นๆ เพิ่มเติมมากกว่านี้ ถึงกระนั้น มีข้อที่น่าสังเกตว่า รูปลักษณะในศิลปะเก่าทั้งสองแบบ ปรากฏคล้ายคลึงกันทั้งในเขตพื้นที่ 1 และเขตพื้นที่ 2 ซึ่งปัจจุบันเป็นพื้นที่ ที่กลุ่มชนชาติไทอาศัยอยู่ทั้ง 2 เขต และเรื่องราวที่ปรากฏในรูปลักษณะที่เป็น ขบวนคนแห่กลอง ซึ่งสันนิษฐานว่า เป็นกลองมโหระทึก ก็ยังปรากฏหลักฐานกลองมโหระทึกในทั้งสองเขตนี้

ดังนั้น การศึกษาค้นคว้าหลักฐานประเภทนี้ให้ได้ข้อมูลมากกว่านี้ อาจใช้เป็นตัวชี้วัดได้อย่างหนึ่ง ก็เป็นไปได้

1.8 กลองมโหระทึกสำริดแบบเฮเกอร์ 1

นักวิชาการที่อ้างอิงหลักฐานประเภทนี้ คือ ศรัทธา วิลลิโคม สจิดต์ วงษ์เทศ อมรา ศรีสุชาติ เปีย ซอเวนเซน และชาลส์ ไฮแอ้ม กลองมโหระทึก เป็นหลักฐานทางโบราณคดีที่งานนิพนธ์ต่างๆที่ผ่านมา หยิบยกมาใช้เป็นเครื่องชี้วัดระดับความสัมพันธ์ของเขตพื้นที่ ทั้ง 4 เขตมากที่สุด และมีงานนิพนธ์ที่ใช้กลองมโหระทึกสำริดมาใช้เป็นตัวบ่งชี้ว่าเป็นวัฒนธรรมร่วมของกลุ่มชนไทในเขตพื้นที่ 1(ประเทศไทย)กับเขตพื้นที่ 2(ภูมิภาคสตรภาษาไท)

จากการสังเคราะห์ข้อมูลด้านนี้พบว่า กลองมโหระทึกที่พบใน 4 เขตนี้ทั้งที่พบในแหล่งโบราณคดีและที่ยังคงใช้อยู่ในกลุ่มชนบางกลุ่มนั้น มีหลายรูปแบบ แต่รูปแบบที่ใช้เป็นหลักฐานอ้างอิงถึงที่มา-ที่ไปของกระแสวัฒนธรรมที่สัมพันธ์กัน คือรูปแบบกลองมโหระทึกสำริดแบบเฮเกอร์ 1 ซึ่งเป็นรูปแบบกลองมโหระทึกที่พบในแหล่งโบราณคดีต่างๆที่มีอายุเก่าแก่กว่ารูปแบบอื่นทั้งหมด ส่วนแบบอื่นๆมีการเสนอการวิเคราะห์เปรียบเทียบอยู่บ้าง แต่มีไม่มาก และไม่ชัดเจน ถึงกระนั้นก็ยังมิพนักกลองมโหระทึกแบบอื่นๆมาเปรียบเทียบปะปนกันไปกับแบบเฮเกอร์ 1 ทำให้เกิดการวินิจฉัยตีความที่สับสน คลาดเคลื่อนอยู่ไม่น้อย

จากตารางเปรียบเทียบ จะเห็นว่า ข้อมูล เรื่องกลองมโหระทึกสำริด มีมาก และพบแพร่กระจายอยู่มากในพื้นที่ทั้ง 4 เขต เขตที่พบมากที่สุด คือเขตพื้นที่ 2 (ภูมิภาคสตรภาษาไท) ทำให้ นักวิชาการบางท่าน ถึงกับเชื่อว่า กลองมโหระทึกสำริด คือหลักฐานบ่งชี้ วัฒนธรรมร่วมของกลุ่มชน"ไท" อย่างไรก็ตาม ยังมีจุดอ่อนต่อการวินิจฉัยเช่นนี้ ด้วยเหตุที่ว่า ยังขาดข้อมูลที่จะแสดงความเกี่ยวข้องของกลองมโหระทึกที่พบในเวียดนามเหนือ(ลุ่มน้ำแดง)กับกลุ่มชนคนไท(ไท

ดำ ไทขาว) ที่ปัจจุบันอาศัยอยู่ในถิ่นแถบนั้น นอกจากนี้ประเพณีการใช้กลองมโหระทึก มิใช่ปรากฏในหมู่กลุ่มชนไท แต่ยังปรากฏในชนกลุ่มน้อยอื่นๆในประเทศจีน ตอนเหนือประเทศไทย พม่า เวียดนาม ด้วย และกลุ่มชนเหล่านี้ บางพวก พูดภาษาตระกูลออสโตร-เอเชียติก ที่แตกต่างออกไปจากกลุ่มภาษาไท-กะได อีกด้วย

การศึกษากลองมโหระทึกสำริดเก่าที่ผ่านมา เป็นการศึกษารูปแบบและลวดลายของ กลองมโหระทึกแบบเฮเกอร์ 1 ที่พบในแหล่งต่างๆอย่างกว้างขวางและละเอียด แต่ยังขาดข้อมูล การวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์อยู่อีกมาก เป็นต้นว่า ค่าอายุสมัยที่แท้จริง(ทางวิทยาศาสตร์)ของ แหล่งที่พบกลองมโหระทึกแบบเฮเกอร์ 1 ที่จะเป็เครื่องที่จุดกำเนิด การแพร่กระจายของกลุ่ม ชน ผลวิเคราะห์ส่วนประกอบและโครงสร้างภายในของกลองมโหระทึกจากแหล่งต่างๆเพื่อนำ ไปสู่ข้อวินิจฉัยที่ว่า มีจุดกำเนิดและเทคโนโลยีจากแหล่งเดียวกันหรือไม่

ดังนั้น แม้ว่า กลองมโหระทึกแบบเฮเกอร์ 1 มีแนวโน้มว่า อาจใช้เป็นตัวชี้วัดเรื่องกลุ่ม ชน"คนไท" และกลุ่มชนอื่นๆที่สัมพันธ์กันได้ แต่จะต้องมีการวิจัยเพื่อค้นหาข้อมูลที่ยาคอนั้น เสียก่อน

1.9 หินทุบเปลือกไม้เพื่อทำผ้า

นักวิชาการที่อ้างอิงหลักฐานประเภทนี้ คือ อมรา ศรีสุชาติ และหลิง ชุน เซง การศึกษา หินทุบเปลือกไม้เพื่อ ทำผ้า(Barkcloth beaters) ของ Ling Shun-sheng ที่พบในเขตพื้นที่ 4 และ 3 ทำให้เขาเสนอทฤษฎีที่ว่า หินทุบเปลือกไม้เพื่อทำผ้านี้ มีกำเนิดที่ประเทศจีนก่อนแล้ว แพร่ต่อมายังหมู่เกาะในทะเลจีนใต้ เช่น ใต้หวัน ฟิลิปปินส์ (เขตพื้นที่ 3)รวมถึงในอินโดจีนเช่น กัมพูชา เวียดนาม ลาว(เขตพื้นที่ 4) และแพร่ลงไปถึง มาเลเซีย อินโดนีเซีย (เขตพื้นที่ 3) ต่อ มาเมื่อมีการค้นพบหินทุบเปลือกไม้เพื่อทำผ้าในบางแหล่งของประเทศไทย (เขตพื้นที่ 1)ทำให้ ศาสตราจารย์ชิน อยู่ดี และโรเจอร์ ดัฟฟี เสนอว่า เป็นอิทธิพลที่ได้รับมาจากเขตพื้นที่ข้างต้น แต่ การค้นพบหินทุบเปลือกไม้เพื่อทำผ้าในแหล่งขุดค้นที่ถ้ำเบื่องแบบ สุราษฎร์ธานี (เขตพื้นที่ 1) และกำหนดอายุทางวิทยาศาสตร์ได้ถึง 5,000-6,000 ปีมาแล้วซึ่งเก่าแก่กว่าที่พบในที่อื่น ยกเว้น บางแห่งในจีนนั้น แสดงให้เห็นว่า หินทุบเปลือกไม้เพื่อทำผ้าเป็นวัฒนธรรมทางวัตถุของเขตพื้นที่ 1 มาก่อนเขตพื้นที่ 3 และ 4(ยกเว้นเงินบางแหล่ง) นอกจากนั้นการพบหินทุบเปลือกไม้เพื่อ ทำผ้าในแหล่งเดียวกับที่พบหม้อสามขาที่แหล่งถ้ำเบื่องแบบ(ในเขตพื้นที่ 1)นี้ นำไปสู่แนวทาง ในการค้นคว้าต่อไปว่า น่าจะใช้ลักษณะร่วมที่เป็นทวิลักษณ์คือหม้อสามขาและหินทุบเปลือกไม้ เพื่อทำผ้าควบคู่กันไป ว่า เป็นลักษณะของกลุ่มชนเดียวกัน อย่างไรก็ดี แหล่งในเขตพื้นที่อื่นที่ พบหินทุบเปลือกไม้เพื่อทำผ้า ข้างต้น ยังไม่มีการค้นคว้าศึกษาที่ชัดเจนลงไปว่า มีแหล่งใดที่พบ หม้อสามขาควบคู่กันไปด้วย

อนึ่ง หินทุบเปลือกไม้ เป็นเครื่องมือที่ใช้ทำผ้าจากเปลือกไม้นี้ น่าจะมีความสัมพันธ์โยง กับบรรพบุรุษของ"คนไท" เนื่องจาก คนไท เป็นกลุ่มชนที่รู้จักทำ กระดาษสา ซึ่งทำมาจาก เปลือกไม้ มาเป็นเวลานาน การทำกระดาษสา ถือเป็นผลพวงที่พัฒนาขึ้นจากการทำผ้าเปลือก

ไม้ของคณะสมัยก่อนประวัติศาสตร์ ดังนั้นจึงควรดำเนินการค้นหาหลักฐานประเภทนี้ในเขตพื้นที่ 2 (ภูมิศาสตร์ภาษาไทย)ซึ่งยังขาดข้อมูลอยู่

1.10 การปลูกข้าว

จากตารางเปรียบเทียบแสดงหลักฐานทางโบราณคดีประเภทนี้ จะเห็นได้ว่าการพบหลักฐานประเภทนี้ 3 พื้นที่ (ยกเว้นในเขตภูมิศาสตร์ภาษาไทยซึ่งไม่มีข้อมูล) อาจกล่าวได้ว่าเป็นหลักฐานร่วมกันของกลุ่มชนต่างๆ ที่อาศัยในพื้นที่เหล่านี้ เป็นที่น่าสังเกตว่าหลักฐานที่เก่าแก่ที่สุดของข้าวปลูกพบที่บริเวณลุ่มแม่น้ำแยงซี ได้แก่แหล่งโบราณคดี Hemudu ซึ่งกำหนดค่าอายุทางวิทยาศาสตร์ได้ 8000 ปีมาแล้ว และในแหล่งโบราณคดีในตอนเหนือของจีนเป็นส่วนใหญ่ ส่วนแหล่งโบราณคดีในเขต 1 และ 3 ต่างก็มีอายุน้อยลงมาตามลำดับ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ ปีเตอร์ เบลดส์วูด และชาร์ลส์ โฮแอ้ม เสนอว่าการปลูกข้าวในไทย (เขตที่ 1) และหมู่เกาะเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (เขตที่ 3) เกิดจากการเคลื่อนย้ายของคนมาจากจีนตอนเหนือ ผ่านจีนตอนใต้และลงมาทางเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กลุ่มคนเหล่านี้นำเอาเทคโนโลยีการเกษตรกรรมมาพร้อมกับการทำภาชนะดินเผา และโลหะกรรม

ส่วนเรื่องพันธุ์ของข้าวนั้น ที่พบในบริเวณลุ่มแม่น้ำแยงซี ได้แก่ข้าวเม็ดยาว (*Oryza Sativa Indica*) และเมล็ดสั้นป้อม (*Oryza Sativa Japonica*) อย่างไรก็ตามก็ตีเมล็ดข้าวและข้าวเปลือกที่พบจากแหล่งโบราณคดีในประเทศไทยส่วนใหญ่จะเป็นข้าวเมล็ดยาว เช่นข้าวที่บ้านเชียง เป็นข้าวเจ้า (*Oryza Sp.*) ส่วนที่โนนนกทา เป็นข้าวที่อยู่ระหว่างข้าวป่าและข้าวปลูก ไม่มีการระบุอย่างชัดเจนว่าเป็นพันธุ์ใด ทำให้เกิดข้อโต้แย้งได้ว่าการปลูกข้าวอาจจะพัฒนาขึ้นมาเองในภูมิภาคนี้ ไม่จำเป็นต้องรับความรู้และเทคโนโลยีเกี่ยวกับการเกษตรกรรมมาจากภายนอก

อย่างไรก็ตามการค้นหาหลักฐานทางโบราณคดีที่เกี่ยวกับการปลูกข้าว พันธุ์ข้าวและเทคโนโลยีในพื้นที่ๆ คนไทยอาศัยอยู่นอกเขตประเทศไทย แล้วนำมาเปรียบเทียบกับหลักฐานที่ค้นพบในแหล่งโบราณคดีในประเทศไทย อาจทำให้ยืนยันชัดเจนลงไปได้ถึงข้อแตกต่างของชนชาติไทย กับชนชาติอื่นๆที่อาศัยอยู่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตอนใต้ของจีนและตะวันออกเฉียงใต้ อินเดียเป็นอย่างไร ดังนั้นจึงควรดำเนินการค้นคว้าหลักฐานประเภทนี้จากในพื้นที่เขตที่ 2 (ภูมิศาสตร์ภาษาไทย) ซึ่งยังขาดข้อมูลอยู่

1.11 ต้มหุแบบลึงลึงโอ

โบราณวัตถุประเภทนี้พบในแหล่งโบราณคดีที่ฟิลิปปินส์ก่อน จึงมีชื่อเรียกตามภาษาท้องถิ่นเช่นนั้น จากตารางเปรียบเทียบจะเห็นได้ว่า ต้มหุแบบลึงลึงโอ ปรากฏเป็นหลักฐานในเขตพื้นที่ 1 3 และ 4 แต่ยังไม่พบหลักฐานในเขตพื้นที่ 2 จึงอาจกล่าวได้ในขั้นต้นว่า เป็นวัตถุที่แสดงการติดต่อสัมพันธ์ของกลุ่มชนทั้งทางบกและทางทะเลภายในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แต่เนื่องจากเป็นวัตถุที่พบน้อยชิ้น และค่าอายุสมัยยังไม่ชัดเจน ดังนั้นจึงควรมีการ

ศึกษาทางโบราณคดีให้แน่ชัด เพื่อค้นหาว่า กลุ่มชนใดเป็นเจ้าของวัฒนธรรมตุ้มหูแบบลิงลิงโอ และตุ้มหูแบบนี้แพร่ไปสู่เขตพื้นที่ 2 หรือไม่ จึงจะนำมาเป็นเครื่องมือวัดเรื่อง "กลุ่มชนไท" ได้

1.12 ขวานหินขัดแบบจงอยปากนก

หลักฐานประเภทนี้ แม้จะยังไม่มีการสืบค้นข้อมูลว่า ปรากฏเป็นหลักฐานในเขตพื้นที่ 2 (ภูมิศาสตร์ภาษาไทย) หรือไม่ ก็ตาม เหตุที่ผู้วิจัยนำเสนอ วัฒนธรรมทางวัตถุประเภทนี้ขึ้นมา ก็เพื่อแสดงให้เห็นว่า ขวานหินขัดแบบจงอยปากนก น่าจะเป็นตัวชี้วัดที่ดีกว่า ขวานหินขัดแบบมี ป่า ซึ่งปรากฏแพร่กระจายไกลเกินกว่าเขตพื้นที่ 4 เขต ขณะที่ขวานหินขัดแบบจงอยปากนก ดูจะเป็นลักษณะเฉพาะที่พบในเขตพื้นที่ 1 (ประเทศไทย) และเขตพื้นที่ 3 (มาเลเซีย อินโดนีเซีย) ทั้งยังปรากฏหลักฐานว่า แหล่งที่พบในประเทศไทย มีอายุเก่าแก่กว่า และน่าจะเป็นแหล่งต้น กำเนิด ซึ่งหมายความว่า กลุ่มชนที่ทำและใช้วัฒนธรรมทางวัตถุประเภทนี้ มีถิ่นฐานอยู่ในเขต พื้นที่ 1 มานานแล้ว แพร่กระจายออกไปสู่เขตพื้นที่ 3 ที่อยู่ตอนใต้ลงไป ซึ่งจะใช้ได้กับทฤษฎี การแพร่วัฒนธรรมจากเหนือลงใต้ อย่างไรก็ตาม ยังขาดข้อมูลเรื่องนี้ในเขตพื้นที่ 2 (ภูมิศาสตร์ ภาษาไทย) ที่จะนำไปสู่การสร้างทฤษฎี แสดงความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์กับวัฒนธรรมทาง วัตถุเกี่ยวกับเรื่อง "ไท" ในเขตพื้นที่ 1 และ 2

1.13 จี๋ห้อยรูปสัตว์สองหัว

จี๋ห้อยรูปสัตว์สองหัวส่วนใหญ่ทำด้วยแร่ประกอบหินสีเขียวที่เรียกว่า นีไฟต์ พบเป็น หลักฐานในพื้นที่ทั้ง 4 เขต ทั้งยังพบในเกาะไต้หวัน(แหล่งโบราณคดี Botel Tobago หรือเกาะ กล้ายไม้) และปัจจุบันเป็นวัตถุมงคลของชนเผ่ายามีในไต้หวัน (Kamo 1930) ซึ่งเข้าใจว่า แหล่ง กำเนิดน่าจะอยู่ที่เวียดนามซึ่งพบเป็นจำนวนหลายชิ้นในเวียดนามใต้(เขตพื้นที่ 4) และเวียดนาม เหนือ(เขตพื้นที่ 2) แล้วแพร่กระจายไปกลุ่มเกาะในเขตพื้นที่ 3 (ฟิลิปปินส์) จนเลยไปถึงไต้หวัน เนื่องจากเป็นวัตถุมงคลที่สืบทอดกันมาของชนเผ่ายามีในไต้หวัน ซึ่งเป็นเกาะที่อยู่ใกล้กับถิ่น เดิมของพวกกลุ่มชนเยว่บริเวณจีนทางฝั่งตะวันออกเฉียงใต้ใกล้ริมฝั่งทะเล และปรากฏหลักฐาน ว่า กลุ่มชนเยว่ ไม่เพียงเดินบกมุ่งตะวันตกไปทางตอนใต้ของจีนบริเวณกวางสี ยูนนาน แต่ยัง ไปทางตะวันออก แล้วล่องเรือไปตั้งถิ่นฐานในดินแดนต่างๆ นอกผืนแผ่นดินใหญ่จีน หลักฐาน ประเภทนี้จึงอาจเป็นเครื่องมือที่ทำให้มีการค้นคว้าวิจัยเรื่องวัฒนธรรมชนเผ่ายามี ว่าสัมพันธ์ทาง เชื้อสายและภาษาวัฒนธรรมกับกลุ่มชนไท หรือไม่ อย่างไร

จี๋ห้อยรูปสัตว์สองหัว ที่พบในเขตพื้นที่ 1 (ประเทศไทย) และเขตพื้นที่ 2 ในแหล่งที่ใกล้ กับถิ่นที่ "คนไท" ปัจจุบันตั้งถิ่นฐานอยู่(ลุ่มน้ำแดง เวียดนามเหนือ) จึงน่าจะสอบค้นหลักฐานอื่นๆ และการดำเนินงานทางโบราณคดีในแถบนี้ต่อไป เพื่อหาความเกี่ยวพันระหว่าง กลุ่มชนโบราณ บนแผ่นดินไทยกับ กลุ่มชนโบราณแถบลุ่มแม่น้ำแดง ว่า เกี่ยวพันกับกลุ่มชน "คนไท(ย)" บนแผ่นดินไทยปัจจุบันกับกลุ่มชน "คนไท" บริเวณลุ่มน้ำแดง เวียดนาม หรือไม่ อย่างไร

1.14 รูปจำลองคนในเรือขุด

วัฒนธรรมการทำเรือขุด(จากต้นซุง) ซึ่งต่อมาพัฒนาไปสู่ เรือไม้กระดานนั้น พบหลักฐานเรือขุดโบราณในแหล่งโบราณคดีในอินโดนีเซีย มาเลเซีย (เขตพื้นที่ 3) และประเทศไทย (เขตพื้นที่ 1) และพบหลักฐานการทำและใช้เรือขุดของชนเผ่าเยว่ที่มณฑลฝูเจี้ยน ประเทศจีน (เขตพื้นที่ 4) ปัจจุบันคนไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ ยังสืบทอดภูมิปัญญาในการทำเรือขุด ขณะที่ในมณฑลฝูเจี้ยน ไม่มีการสืบทอดแล้ว

จากหลักฐานที่เป็นโบราณวัตถุที่พบในเขตพื้นที่ 1 (บ้านเชียง อุดรธานี) กับในเขตพื้นที่ 3 (ท่า Mangungui ในฟิลิปปินส์) นั้น เป็นรูปจำลองคนในเรือขุดทำด้วยดินเผา จากแหล่งแรกเป็นรูปลอยตัวโดดๆ ขณะที่จากแหล่งหลัง เป็นรูปลอยตัวมีส่วนฐานปะติดอยู่บนฝาครอบไหดินเผาบรรจุกระดูก ตกแต่งผิวภาชนะด้วยลายเขียนสี (ลวดลายคล้ายลายเขียนสีบางลวดลายของบ้านเชียง) อีกทีหนึ่ง รูปจำลองคนในเรือขุดนี้ยังไม่พบในแหล่งอินโดที่มีวัฒนธรรมการทำเรือขุด จึงอาจเป็นเครื่องแสดงถึงการติดต่อทางวัฒนธรรมของกลุ่มชนที่บ้านเชียง ประเทศไทย(ซึ่งเป็นสายพันธุ์มองโกลอยด์ แต่ยังไม่มียีนหลักฐานยืนยันลงไปว่าเป็นคนไทยหรือไม่) ที่มีวัฒนธรรมสำริดเก่าแก่แห่งหนึ่ง กับ แหล่งบนเกาะในฟิลิปปินส์ (เขตพื้นที่ 3) และเป็นหลักฐานอย่างหนึ่งที่แสดงการติดต่อไปมาหาสู่กันทางทะเล จากแผ่นดินไปสู่หมู่เกาะ หรือจากหมู่เกาะมาสู่แผ่นดินที่ อาจใช้เป็นหลักฐานพิจารณาร่วมกับรูปคนบนเรือที่เป็นลวดลายบนกลองมโหระทึกแบบเฮเกอร์ 1 ที่ปรากฏอยู่ในทั้ง 4 เขตได้

หลักฐานประเภทนี้ น่าจะนำไปสู่แนวคิดที่ว่า การทำและใช้เรือขุด มีความเกี่ยวพันอย่างไร กับบรรพบุรุษ"คนไทย"ที่อยู่ในเขตพื้นที่ 1, 2, 3, และ 4

1.15 โลหกรรมสำริดที่มีปริมาณดีบุกสูง

วัฒนธรรมสำริดที่แหล่งบ้านเชียง อุดรธานี (เขตพื้นที่ 1) และวัฒนธรรมสำริดที่แหล่งบ้านคอนดาเพชร กาญจนบุรี (เขตพื้นที่ 1) มีข้อที่แตกต่างออกไปจาก วัฒนธรรมสำริดทองซอน เวียดนาม และวัฒนธรรมสำริดลุ่มทะเลสาบ Dian หรือ Tien ในยูนนาน(เขตพื้นที่ 2) ซึ่งพบกลองมโหระทึกสำริดเป็นจำนวนมาก กล่าวคือ วัฒนธรรมสำริดในประเทศไทยทั้ง 2 แหล่ง มีปริมาณดีบุกสูง(20% ขึ้นไป) และสำริดที่บ้านคอนดาเพชร มีความบางมากเหมือนเปลือกไข่ ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะที่เดียว ขณะที่กลองมโหระทึกในยูนนานมีตะกั่วมากและผสมดีบุกเพียง 12-13% เท่านั้น (Higham 1996:173) ส่วนกลองมโหระทึกในเวียดนามก็มีตะกั่วมากกว่าดีบุก (ตะกั่ว 17-19% ดีบุก 15-16%) เช่นกัน (ปราณี วงษ์เทศ 2538: 236-269) ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า โลหกรรมสำริดที่มีปริมาณดีบุกสูง ซึ่ง(น่าจะ)มีแหล่งกำเนิดในเขตพื้นที่ 1 (ประเทศไทย) นั้น เป็นเทคโนโลยี คนละอย่างกับโลหะกรรมสำริดที่ใช้ทำกลองมโหระทึกสำริดในยูนนานและทองซอน

อย่างไรก็ดี จากการสังเคราะห์ข้อมูลด้านนี้พบว่า โลหกรรมสำริดที่มีปริมาณดีบุกสูงเช่นนี้ ยังพบในแหล่งโบราณคดีที่ Than Hoa เวียดนามเหนือ (เขตพื้นที่ 2) มาเลเซียตะวันตก(เขตพื้นที่ 3) และยังพบเคยไกลไปถึง อินเดียในแหล่งที่ Adi Chanallur ในอำเภอ Tinnevely รัฐทมิฬนาฑู , เขตกูเชาเนลคิริ ใน Coimbatore, และแหล่งที่ผลิตภาชนะ(แบบที่เรียกว่า Kulu vase) ใน Gundla ทางตะวันตกเฉียงเหนือของอินเดีย และยังพบในปากีสถานที่แหล่งในดักกลา อีกด้วย [Glover 1996 : 57-94] ข้อสังเกตก็คือ อินเดียและปากีสถาน ไม่ใช่แหล่งที่มีวัตถุดีบุกที่เป็นดีบุก ดีบุกมีมากในประเทศไทยและลาว จึงเชื่อว่า การพบโลหะกรรมสำริดปริมาณดีบุกสูงในดินแดนโพ้นทะเล(อินเดีย ปากีสถาน)เช่นนี้ แสดงให้เห็นการติดต่อระยะไกลแก่โบราณ ของกลุ่มชนก่อนประวัติศาสตร์บนแผ่นดินไทย กับกลุ่มชนบนแผ่นดินอินเดีย-ปากีสถาน

เหตุที่ผู้วิจัยหยิบยกเอาโลหะกรรมสำริดปริมาณดีบุกสูงขึ้นมาเป็นหลักฐานโบราณคดีเพื่อพิจารณาความสัมพันธ์ในพื้นที่ 4 เขตต่อเรื่องไทศึกษา ก็เพราะเห็นว่า กลุ่มชนโบราณที่เป็นเจ้าของวัฒนธรรมสำริดที่มีปริมาณดีบุกสูงซึ่งมีถิ่นฐานในเขตพื้นที่ประเทศไทย(เขตพื้นที่ 1) กับกลุ่มชนโบราณที่มีเทคโนโลยี การทำกลองมโหระทึกสำริดในเขตพื้นที่ 2 นั้น อาจเป็นกลุ่มชนที่แตกต่างกัน แต่มีการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมกันไปมา กล่าวคือ กลุ่มชนในเขตพื้นที่ 2(เวียดนามเหนือ ยูนนาน) ให้วัฒนธรรมกลองมโหระทึกแก่กลุ่มชนในเขตพื้นที่ 1(ประเทศไทย) ขณะที่กลุ่มชนในเขตพื้นที่ 1 ให้วัฒนธรรมโลหะกรรมสำริดปริมาณดีบุกสูง แก่กลุ่มชนในเขตพื้นที่ 2 (Than Hoa เวียดนามเหนือ) ปัญหาที่ต้องสืบค้นต่อไปก็คือ กลุ่มชนที่เป็นเจ้าของวัฒนธรรม โลหกรรมสำริดที่มีปริมาณดีบุกสูง กับกลุ่มชนที่เป็นเจ้าของวัฒนธรรมโลหะกรรมกลองมโหระทึกนั้น กลุ่มใด มีความเป็นไปได้บ้างว่า เป็นบรรพบุรุษของ"กลุ่มคนไท" หรือมีความเกี่ยวข้องกับบรรพบุรุษของ"กลุ่มคนไท"หรือไม่ เพียงใด

การสืบค้นนี้จำเป็นต้องหาหลักฐานโบราณวัตถุสำริดที่อาจปรากฏในเขตพื้นที่ 2 (ภูมิศาสตร์ภาษาไทย)ให้ได้ข้อมูลมากเพียงพอและชัดเจนกว่านี้ รวมทั้งข้อมูลจากหลักฐานอื่นๆ ประกอบกันไปด้วย

1.16 ผลจากการสังเคราะห์หลักฐานโบราณคดีประเภทศิลาจารึก

1.16.1 แนวทางและวิธีการสังเคราะห์

- ประมวลจากศิลาจารึกที่พบในเขตพื้นที่ที่ 1 (ประเทศไทย) เป็นส่วนใหญ่ รองลงมา เป็นศิลาจารึกที่พบในเขตพื้นที่ 2,3,4 ที่ มีเนื้อหาเกี่ยวกับเขตพื้นที่ 1 (ประเทศไทย) และเขตพื้นที่ 2 (ภูมิศาสตร์ภาษาไทย)
- ตรวจสอบแหล่งที่พบศิลาจารึกกับอักษร-ภาษา และอายุสมัยของศิลาจารึก ว่านอก ถึงเขตพื้นที่ ๆ พบจารึกกับผู้คนเจ้าของศิลาจารึกว่าเป็นชนชาติที่ใช้ภาษาใด เพราะเหตุใด

- สืบค้นหาศิลาจารึกที่ปรากฏ "คำไท" หรือ "ภาษาไท (ย)" นอกเหนือจากศิลาจารึกที่พบในประเทศไทย (เขตพื้นที่ 1) และจากศิลาจารึกอักษร / ภาษาอื่นทั้งก่อนและหลังการใช้อักษรไทยจารึกในปี พ.ศ. 1826 (จารึกหลักที่ 1 ของพ่อขุนรามคำแหง)
- สืบค้นหาศิลาจารึกที่พบในเขตพื้นที่ 1 และเขตพื้นที่ 2 ว่ามี "คำไท" หรือ "ภาษาไท" ที่เป็นของกลุ่มชนไทที่ยังใช้กันอยู่ในเขตพื้นที่ 2 (ภูมิศาสตร์ภาษาไทย) บ้าง หรือไม่ สัมพันธ์กับพื้นที่และอายุสมัยที่จะแสดงวัฒนธรรมการติดต่อ การเคลื่อนย้าย/อพยพ อย่างไรบ้าง?

1.16.2 ผลการสังเคราะห์

จากการสังเคราะห์หลักฐานโบราณคดีที่เป็นศิลาจารึกตามแนวทางวิธีการสังเคราะห์ พบประเด็นสำคัญที่น่าสนใจดังนี้

ก. ระหว่างพุทธศตวรรษที่ 5-11

พบว่าในเขตพื้นที่ 1 (ประเทศไทย) เขตพื้นที่ 3 (ใต้ประเทศไทยและกลุ่มเกาะ) เขตพื้นที่ 4 (เขตใกล้เขตเขตพื้นที่ 1 และ 2 เช่น ลาว เวียดนามใต้ กัมพูชา พม่า) ปรากฏตัวอักษรเป็นภาษาเขียนครั้งแรก ทำให้เกิดลักษณะความเปลี่ยนแปลงร่วมกันดังนี้

-เป็นอักษรพราหมี, อักษรหมีพ, ภาษาสันสกฤต, ภาษาปรากิตและ อักษรจีนโบราณ, ภาษาจีน ซึ่งปรากฏในวัตถุทางการค้า เช่น ตราประทับ เหรียญตรา ลูกบิด จี๋ห้อย อักษรและภาษาเขียนเหล่านี้มาจากอินเดียและจีน ซึ่งเข้ามาพร้อมกับการติดต่อค้าขาย (Srisuchat 1996: 237-274) ไม่ใช่ภาษาพูดของชาวท้องถิ่นในเขตพื้นที่ 1,3,4 และแสดงให้เห็นว่า ชาวท้องถิ่นในเขตพื้นที่ทั้ง 4 เขตยังไม่มีอักษรใช้แทนภาษาพูดแต่อย่างใด และการปรากฏหลักฐานทางอักษรภาษาเช่นนี้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของผู้คนในเขตพื้นที่ 1,3,4

-การผสมผสานของกลุ่มชนดั้งเดิมในเขตพื้นที่ 1,3,4 (ตามหลักฐานโบราณคดีที่เป็นโครงกระดูก) ได้แก่ ออสตราลอยต์, ออสตราลอยต์-เมลานีซอยด์, มงโกลอยด์, โปลีเนเซียน กับชนชาติจากอินเดียที่เข้ามาพร้อมกับอักษร-ภาษาเขียน คือ คอเคซอยด์, ออสตราลอยต์ (หมีพ จากอินเดียใต้) และกับชนชาติจีน คือ มงโกลอยด์ ทำให้เกิดเป็น มงโกลอยด์ - คอเคซอยด์, ออสตราลอยต์ - คอเคซอยด์-มงโกลอยด์, ออสตราลอยต์ - เมลานีซอยด์ - มงโกลอยด์, ออสตราลอยต์ - เมลานีซอยด์ - มงโกลอยด์ - คอเคซอยด์, โปลีเนเซียน (ซึ่งเป็นสายพันธุ์หนึ่งของมงโกลอยด์) - มงโกลอยด์ (จีน), โปลีเนเซียน - ออสตราลอยด์ - คอเคซอยด์, โปลีเนเซียน - คอเคซอยด์

-อักษร - ภาษาจากต่างดาวทำให้เกิดการรับไปผสมกับภาษาพูดดั้งเดิมและมีผลต่อ

การรับไปพัฒนาเป็นอักษรเพื่อเขียนภาษาของตนในเวลาต่อมา

ข. ระหว่างพุทธศตวรรษที่ 12 - 14

พบว่าในเขตพื้นที่ 1,3,4 มีการเปลี่ยนแปลงการใช้อักษรภาษาที่สะท้อนเรื่องราวของกลุ่มชนดังนี้

- อักษร - ภาษาที่มาจากต่างด้าวยังเป็น อันเดียวกับจีน แต่รูปอักษรเปลี่ยนไปเป็น อักษรปัลลวะ และหลังปัลลวะ ส่วนภาษายังเป็นภาษาสันสกฤต ภาษาทมิฬ มี ภาษาบาลีเพิ่มเข้ามา (ศิลปากร ล. 1 2539: 1-32) ส่วนอักษรจีนและภาษาจีนเป็นอักษรภาษาของช่วงสมัย พุทธศตวรรษที่ 13-14 (ศิลปากร ล. 1 2539: 247-250)

- ชนพื้นเมืองนำเอาภาษาพูดของตน 3 ภาษา คือ ภาษามอญโบราณ, ภาษาเขมร, ภาษามลายูโบราณ เข้าไปบันทึกไว้ด้วยตัวอักษรปัลลวะที่มาจากต่างแดน แสดงให้เห็นว่า ชนพื้นเมืองใน 3 เขต คือ เขตพื้นที่ 1 (ประเทศไทย) เขตพื้นที่ 3 (มาเลเซีย อินโดนีเซีย กลุ่มเกาะ) เขตพื้นที่ 4 (พม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม) มีภาษาพูดที่เหมือนและแตกต่างกันดังนี้

: เขตพื้นที่ 1 มีชนพูดภาษามอญ, ภาษาเขมร

: เขตพื้นที่ 3 เฉพาะในอินโดนีเซีย มีชนพูดภาษามลายูโบราณ ภาษาชวา

: เขตพื้นที่ 4 เฉพาะในพม่า มีชนพูดภาษามอญ

: เขตพื้นที่ 4 เฉพาะในลาว, เวียดนาม, กัมพูชา มีชนพูดภาษาเขมร

ถ้าพิจารณาจากการแบ่งภาษาของของนักภาษาศาสตร์พบว่า ภาษาพูดทั้ง 3 ภาษา ที่ปรากฏในภาษาเขียนที่ใช้อักษร (ปัลลวะ) จากต่างแดนนี้ อยู่ในกลุ่มภาษา ออสโตรเอเชียติก ที่แตกต่างออกไปจาก กลุ่มภาษาไท-กะได

- อักษรปัลลวะที่ใช้เขียนภาษาสันสกฤต, ภาษาทมิฬ, ภาษาบาลี มักเขียนเรื่องทาง ศาสนา แต่เมื่อใดที่ใช้เขียนภาษาพื้นเมืองคือ ภาษามอญ ภาษาเขมร ภาษามลายูโบราณ จะบันทึกเรื่องราวอื่นๆ ของชุมชน

- ภาษาท้องถิ่น คือ ภาษามอญ ภาษาเขมร ภาษามลายูโบราณเหล่านี้ ปรากฏว่ามี การใช้ศัพท์ภาษาบาลี ภาษาสันสกฤต ปรับปรุงมาเป็นการออกเสียงคำศัพท์ภาษาท้องถิ่นนั้นๆ ตัวอย่างเช่น

: ศิลาจารึกเสาแปดเหลี่ยม ศาลสูงเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี (ศิลปากร ล. 2 2539: 57-66)

จารึกด้วยอักษรหลังปัลลวะ ภาษามอญโบราณ

คำว่า ศรัทธา (ภาษาสันสกฤต) จารึกเป็นภาษามอญว่า ชือทเธียะ

คำว่า อินทะ (ภาษาสันสกฤต) จารึกเป็นภาษามอญว่า อินเตียะ

หลักฐานนี้แสดงให้เห็นว่า ไม่เพียงแต่ยืมรูปอักษร (ปัลลวะ) มาบันทึก แต่ยังรับเอาคำใน ภาษาจากต่างแดนมาใช้ในภาษาดั้งเดิมของตนโดยปรับเปลี่ยนให้เข้ากับศัพท์และการออกเสียง ตามถิ่นเดิม

- แม้ว่า หลักฐานของภาษาดั้งเดิมในเขตพื้นที่ 3 เขตจะปรากฏภาษาเขียนในจารึกเพียง ภาษามอญ ภาษาเขมร ภาษามลายูโบราณ ไม่ได้หมายความว่า ผู้คนในเขตพื้นที่ 3 เขตจะใช้ภาษา 3 ภาษานี้เท่านั้น แต่จะต้องมีคนเชื้อชาติอื่น ใช้ภาษาอย่างอื่นรวมอยู่ด้วย แต่ผู้ปกครองหรือผู้มีอำนาจในการจารึกเหตุการณ์สมัยนั้นเป็นพวกที่พูด 3 ภาษานี้ จากคำบางคำที่ปรากฏในจารึกที่ใช้ภาษาพื้นเมืองบันทึก พบว่า มีคำที่น่าจะมาจากภาษาไทย หรือเป็นคำพื้นเมืองที่กลุ่มชนใช้ร่วมกันได้ ตัวอย่างเช่น

: จารึกวัดโพธิ์ชัยเสมาราม อำเภออมลวไลย จังหวัด กาฬสินธุ์ (ศิลปากร ล. 2 2539: 100-103)

จารึกด้วยอักษรหลังปัลลวะ ภาษามอญโบราณ

คำว่า ก ภาษามอญ อ่านว่า กิระ แปลว่า กับ, แก่ ถ้าภาษาไทย ใช้ว่า กะ (แปลว่า กับ, แก่ ด้วย)

- เกิดการประดิษฐ์อักษรพื้นเมืองโดยพัฒนาเปลี่ยนแปลงจากอักษรปัลลวะที่มาจากต่างแดน

กลุ่มชนที่ทำได้สำเร็จก่อนคือ กลุ่มชนชาติปยู (Pyu) ในเขตประเทศพม่าปัจจุบัน (เขตพื้นที่ 4) เกิดเป็นอักษรปยู ใช้ถ่ายทอดภาษาปยู ซึ่งเป็นภาษาสื่อสารของกลุ่มชนที่อาศัยอยู่ลุ่มน้ำอิรวดีตอนใต้ของประเทศพม่า แต่ที่ชนชาติปยู เข้ามาเกี่ยวข้องกับเรื่องไทยศึกษาก็คือ ในปลายพุทธศตวรรษที่ 14 ชนชาติปยู อพยพไปที่ต่างๆ โดยเฉพาะทางตอนใต้ของจีน ตามบันทึกจีนเกี่ยวกับอาณาจักรน่านเจ้า กล่าวว่ามีชาวปยูในอาณาจักรน่านเจ้าในปลายพุทธศตวรรษที่ 14 ถึง 3,000 คน (ศิลปากร ล. 2 2539:11-13) นอกจากนั้นชาวปยูยังอพยพไปตั้งถิ่นฐานในเขตพื้นที่ 2 (ภูมิภาคสทฺร์ภาษาไทย) คือไปที่เมืองยูนนานพู่หรือเมืองคุนหมิงในปัจจุบัน และในรัฐฉานซึ่งเป็นถิ่นพวกไทยใหญ่ในปัจจุบัน ด้วยเหตุนี้หากมี "คนไท" ตั้งถิ่นฐานในถิ่นแถบนี้มาแต่เดิม "คนไท" เหล่านี้ก็ผสมผสานกับ "คนปยู" ซึ่งรับนับถือพุทธศาสนามาตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 12 และนำวัฒนธรรมพุทธศาสนาไปพร้อมกับกลุ่มชนเข้าไปเผยแพร่ในยูนนานและรัฐฉานตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 14 เป็นต้นมา

ค. ระหว่างพุทธศตวรรษที่ 15-17

พบว่าในเขตพื้นที่ 1,3,4 มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ภาษา ที่สะท้อนเรื่องราวของกลุ่มชนดังนี้

- ชนพื้นเมืองในเขตพื้นที่ 1 และ 4 นำรูปอักษรปัลลวะและอักษรหลังปัลลวะที่มาจากอินเดียมาปรับเปลี่ยน ประดิษฐ์เป็นอักษรที่เหมาะสมกับการเขียนภาษาพื้นเมืองของตน กลุ่มชนที่ทำได้สำเร็จ คือ กลุ่มชนที่อยู่ในเขตพื้นที่ 1 (ประเทศไทย) และเขตพื้นที่ 4 (ประเทศ - กัมพูชา) ซึ่งใช้ภาษาเขมร ประดิษฐ์อักษรขอมโบราณขึ้นในต้นพุทธศตวรรษที่ 15 (ปรากฏหลักฐานจากศิลาจารึกที่เก่าแก่ที่สุดที่พบการใช้อักษรขอม ระบุศักราช พ.ศ. 1411 คือ จารึกบ่ออึกกา จังหวัดนครราชสีมา) (ศิลปากร ล. 3 2539:23-29) ส่วนกลุ่มชนที่ใช้ภาษามอญ น่าจะมีถิ่น

ดั้งเดิมในเขตประเทศพม่า (เขตพื้นที่ 4) มากกว่าประเทศไทย เพราะมีหลักฐานการใช้อักษร
มอญในเขตพื้นที่ 4 นั้นก่อนการใช้อักษรมอญบันทึกเรื่องราวภาษามอญในเขตพื้นที่ 1 ที่เป็น
ประเทศไทย (หลักฐานศิลาจารึกอักษรมอญโบราณ ภาษามอญและพม่าโบราณ ที่พบเก่าสุดใน
ประเทศไทย คือ จารึกแม่หินเบดจากเวียงมะโน อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ พุทธ
ศตวรรษที่ 17)

- จากการตรวจสอบภาษาที่ใช้จารึกอักษรพื้นเมืองที่คิดประดิษฐ์ขึ้นนี้ ปรากฏว่า ยังไม่
พบการใช้ "คำไท" ในจารึกอักษรมอญ แต่อย่างไร แต่ "คำไท" หรือคำที่มาจาก "ภาษาไท" ใน
จารึกอักษรขอมโบราณนั้นที่น่าจะเป็นไปได้ ได้แก่ คำว่า แม่บส (เม ปสฺต - ในภาษาเขมร) ซึ่ง
ใช้คำว่า แม่ เป็นคำนำหน้าชื่อบุคคล (จากจารึกสลักกอกกม ๑ ตำบลโคกสูง อำเภออรัญ
ประเทศ จังหวัดสระแก้ว (พ.ศ. 1480)) (ศิลปากร ล. 3 2539:36-41) คำว่า กัมพะ ในภาษา
เขมร ซึ่งมาจาก ตันกระทุม ในภาษาไทย (จากจารึกบ้านพังพวย อำเภออรัญประเทศ จังหวัด
สระแก้ว(พ.ศ. 1484)) (ศิลปากร ล. 3 2539:50-56) นอกจากนั้นยังมีคำนำหน้าชื่อที่ใช้ว่า "ไต"
ซึ่งแม้ผู้แปลจารึก กล่าวว่า เป็นคำนำหน้าชื่อ ทาสที่เป็นผู้ทึงในภาษาเขมร แต่เท่าที่ปรากฏใน
จารึกมีหลายข้อความที่แสดงว่า บุคคลที่ใช้คำนำหน้าชื่อว่า "ไต" มีจำนวนมากที่มีบทบาทเป็น
ราชบุตรที่มีหน้าที่ดูแลศาสนสถาน อาจหมายถึงคำนำหน้าชื่อที่บอกกลุ่มชนชาติ "ไต" หรือ "ไท"
ก็เป็นได้

- ปรากฏหลักฐานคำในภาษามลายูโบราณ (เช่นคำว่า "กัวตวน" ใช้เป็นคำนำหน้าผู้
ปกครอง/กษัตริย์) ในจารึกอักษรขอมโบราณภาษาเขมร แสดงถึงการปะปนของชนชาติที่ใช้
ภาษาแตกต่างกัน ส่วนจารึกในเขตพื้นที่ 3 ในอินโดนีเซียพบว่าใช้ภาษามลายูโบราณผสมกับ
ภาษาชวาโบราณ

- ปรากฏหลักฐานการจัดกลุ่มชนตามเชื้อชาติ ภาษาและอำนาจการเมือง กล่าวคือ
ปรากฏการเรียกชื่อชนชาติในเขตพื้นที่ 1 (ประเทศไทย) เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มชนชาติสยามหรือ
เลียมหรือเลียมกับกลุ่มชนชาติละโว้ ในเขตพื้นที่ 3 (ประเทศมาเลเซีย,อินโดนีเซีย) คือกลุ่มชน
ชาติชวา (ศรวะ,ชวาเกะ) ในเขตพื้นที่ 4 ประเทศเวียดนามใต้ คือกลุ่มชนชาติจาม, ประเทศ
กัมพูชา คือกลุ่มชนชาติกัมพู เป็นต้น

ง. ระหว่างพุทธศตวรรษที่ 18 (พ.ศ. 1701 - 1800)

- การใช้อักษร - ภาษาที่ปรากฏในศิลาจารึกแสดงให้เห็นถึงอำนาจของกลุ่มชนที่
มีวัฒนธรรมเข้มแข็งที่มีอิทธิพลต่อชนกลุ่มอื่นๆ ดังนี้

: อักษรขอม ภาษาเขมร ปรากฏมากในเขตพื้นที่ 1, (ภาคกลาง ภาคตะวันตกเฉียงเหนือ
ภาคใต้) เขตพื้นที่ 4 (กัมพูชา)

: อักษรมอญ ภาษามอญ ปรากฏมากในเขตพื้นที่ 1 (ภาคเหนือ,ภาคใต้) และเขตพื้นที่
4-พม่า)

- พบหลักฐานการใช้ “คำไท” ในจารึกอักษรขอม ภาษาเขมร ในเขตพื้นที่ 1 (ประเทศไทย) ก่อนที่พ่อขุนรามคำแหงมหาราชจะประดิษฐ์อักษรไทยในปี พ.ศ. 1826 กล่าวคือ ในจารึกดงแม่ปางเมือง อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ เป็นจารึกอักษรขอม มีภาษาบาลี, เขมร ปรากฏศักราชตรงกับ พ.ศ. 1710 และจารึกฐานพระพุทธรูปนาครวัดเวียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปรากฏศักราชตรงกับ พ.ศ. 1726 ปรากฏ “คำไท” คือ “นำ” “พน” “พระ” นอกจากนี้ยังมี จารึกปราสาทเมืองสิงห์ อำเภอไทรโยต จังหวัดกาญจนบุรี เป็นจารึกอักษรขอม ภาษาเขมร (พุทธศตวรรษที่ 18) กล่าวนามบุคคล “พรญาไชยากร” ซึ่งคำนำหน้าชื่อ “พรญา” นี้เป็นคำที่กลุ่มชนไท(ย) ใช้เป็นคำนำหน้าชื่อบุคคลสำคัญที่เป็นผู้นำกลุ่มชน, ผู้ปกครอง ซึ่งกลุ่มชนเขมรใช้คำว่า กมรเตง, เสตญ กลุ่มชนมอญ ใช้คำว่า สเมญง (กองแก้ว วีระประจักษ์ 2526:76)

หลักฐานข้อนี้แสดงว่า กลุ่มคนที่ใช้ “ภาษาไท” กระจายกันอยู่ในเขตภาคเหนือจรดภาคใต้ของประเทศไทยปัจจุบัน (เขตพื้นที่ 1) ไม่น้อยไปกว่า พ.ศ. 1710 และถ้าหากพิจารณาถึงข้อสันนิษฐานในข้อ ค. ที่ว่าอาจจะมี “คำไท” ในจารึกภาษาเขมรก่อนหน้านี้นี้แล้ว นับถอยหลังลงไปอาจสันนิษฐานว่า คนที่พูดภาษาไทนั้นมียุ่แล้วก่อน พ.ศ. 1710 โดยอาจตั้งถิ่นฐานบนแผ่นดินที่เป็นประเทศไทย (เขตพื้นที่ 1) ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 15 เป็นต้นมา

จ. ระหว่างพุทธศตวรรษที่ 19-21

ปรากฏหลักฐานการเป็นรัฐที่เกิดขึ้นในเขตพื้นที่ทั้ง 4 เขตที่ชัดเจน แต่มีหลักฐานแสดงความสัมพันธ์ของผู้คนทั้ง 4 เขต ที่เกี่ยวกับกรณีไทศึกษา ดังนี้

- เขตพื้นที่ 1 มีกลุ่มชน “ไท” ที่ประดิษฐ์ตัว “อักษรไทย” เพื่อใช้เขียนภาษาไทย เมื่อ พ.ศ. 1826 (จารึกพ่อขุนรามคำแหง) กลุ่มชนนี้ ตั้งมั่นและสร้างบ้านเมืองเข้มแข็งที่สุโขทัย และ “รูปอักษรไทย” นี้แพร่หลายไปทางเหนือ คือ จังหวัดแพร่ (พบจารึกแบบอักษรวิธิพ่อขุนรามคำแหงที่จังหวัดแพร่ 3 หลัก พ.ศ. 1882, พ.ศ. 1914-1940) (วินัย พงศ์ศรีเพียร 2534:3-10, 73-82)

- อักษรที่ใช้บันทึก “ภาษาไท” ในเขตพื้นที่ 1 (ประเทศไทย) กับเขตพื้นที่ 2 (ภูมิภาคสตรภาษาไท) ที่เหมือนกันและแตกต่างกัน มีดังนี้

; ใช้อักษรธรรม (ธรรมล้านนา/ธรรมอีสาน/ฝักราช) และอักษรไทย บันทึกภาษาไท (ย) เหมือนกัน

ตัวอย่างหลักฐานจารึกที่พบในเขตพื้นที่ 2 ได้แก่ จารึกวัดป่าแดง เมืองเชียงคอง (พม่า) (พ.ศ. 1994) จารึกวัดยางฮ้าว เมืองเชียงคอง (พม่า) (พ.ศ. 1986 - 2019) (วินัย พงศ์ศรีเพียร 2534:113-123)

: ใช้อักษรและภาษาอื่นบันทึกเรื่องราว กล่าวคือ ในเขตพื้นที่ 1 (ประเทศไทย) ใช้อักษรขอม ภาษาเขมร, ภาษาบาลี, อักษรมอญ ภาษามอญ และการบันทึกเหล่านี้ปรากฏการใช้คำไทยอยู่มากมาย ส่วนในเขตพื้นที่ 2 (ภูมิภาคสุโขทัย) ใช้อักษรพม่า ภาษาพม่า, อักษรจีน ภาษาจีน บันทึกเรื่องราว และปรากฏการใช้คำไทยอยู่มากมายในจารึกอักษร/ภาษาอื่นเหล่านี้

- พบความสัมพันธ์ในการถ่ายทอด "ภาษาไทย" ในแต่ละถิ่น ซึ่งแสดงการติดต่อของผู้คน "ไทย(ย)" ในเขตพื้นที่ 1, พื้นที่ 2, พื้นที่ 4 ดังนี้

: เขตพื้นที่ 1 (ประเทศไทย) กับเขตพื้นที่ 4 (ลาว)

- จารึกวัดบูรพาราม จังหวัดสุโขทัย พ.ศ. 1956 กล่าวว่า ชาวไทยสุโขทัยเป็นชาวเลื่อง หรือปกเลื่อง (ปก - แปลว่า แคว้น, รัฐ) ตรงกับพงศาวดารล้านช้าง(ลาว) เรียก ไทยเลื่องหรือไทยเลื่อง ชาวสุโขทัยเรียก ชาวล้านช้าง (ลาว) หรือหลวงพระบางว่า พวกชาว หรือชาว หรือ เจ้า (วินัย พงศ์ศรีเพียร 2534:11-23)

: เขตพื้นที่ 1 (ประเทศไทย) กับเขตพื้นที่ 2 (ภูมิภาคสุโขทัย : ไทอาหม, ไทจ้วง, ไทเชียงตุง)

ก.) จารึกลานเงินเสด็จพ่อพระยาสุย จังหวัดกำแพงเพชร พ.ศ. 1963 (วินัย พงศ์ศรีเพียร 2534:59-62) มีการใช้คำระบุศักราชตามแบบภาษาไทอาหม คือ วันศุกร์ ไทยรวง มุต ซึ่งถ้าเป็นภาษาไทย(ย) ในเขตพื้นที่ 1 จะใช้ว่า ไทยรวงเม็ต (แต่ถ้าคำว่า เม็ต ในภาษาไทอาหมตรงกับคำว่า เสต ในภาษาไทย(ย) เขตพื้นที่ 1) (วินัย พงศ์ศรีเพียร 2534:61)

ข.) จารึกวัดสุวรรณมหาวิหาร จังหวัดพะเยา พ.ศ. 1954 ปรากฏคำว่า "อาว" แทนความหมาย "น้องชายพ่อ" เป็นคำที่ใช้ในภาษาไทจ้วง (วินัย พงศ์ศรีเพียร 2534:90)

ค.) จารึกวัดป่าแดง เมืองเชียงตุง (เขตพื้นที่ 2) พ.ศ. 1994 (วินัย พงศ์ศรีเพียร 2534:113-123) ปรากฏคำภาษาไทยเชียงตุง ที่ตรงกับ ภาษาไทย(ย) ในเขตพื้นที่ 1 ดังนี้

ไทเชียงตุง

จารึก

พรญา

รวงเม็ต

ไทยสุโขทัย

จารึก

พรญา (พญา/พระยา)

รวงเม็ต

ไทเชียงตุง

ฟ้าแมลอบ

ไทยปักษ์ใต้

ฟ้าแมลอบ (= ฟ้าแลบ)

และในจารึกหลักนี้ เรียก รัฐเชียงตุง (เขมวราช) ว่า เมืองไท (เมืองไท) ด้วย (วินัย พงศ์ศรีเพียร 2534:117)

: เขตพื้นที่ 2 หรือเขตภูมิภาคสุโขทัย สัมพันธ์กันเองในแต่ละ "กลุ่มคนไทย" ในแต่ละถิ่น (ไทเชียงตุงกับไทขาว) ดังนี้

จารึกวัดป่าแดง เมืองเชียงตุง (พม่า) พ.ศ. 1994 (วินัย พงศ์ศรีเพียร 2534:121)

ปรากฏการใช้ศัพท์ของคำภาษาไทยในจารึกคือคำว่า กลาง ซึ่งเป็นคำไทยแปลว่า กลาง

1.16.3 ข้อสรุปที่ได้จากการสังเคราะห์หลักฐานประเภทศิลาจารึก

ก. หลักฐานประเภทศิลาจารึกให้ความรู้เรื่องอักษร ภาษา แสดงการหยิบยืมอักษรภาษาถิ่นมาใช้ ซึ่งปะปนกันมา โดย กลุ่มคนในเขตพื้นที่ 1 (ประเทศไทย) นำภาษาของกลุ่มชนต่างๆ ที่อยู่ในพื้นที่ 4 เขตและภาษาที่มาจากต่างแดนเข้ามาปะปนในการสร้างศัพท์มากที่สุด การปะปนทางภาษาที่สอดคล้องกับการปะปนทางชาติพันธุ์ด้วย

ข. ปรากฏหลักฐานว่ามีการติดต่อแลกเปลี่ยนหยิบยืมภาษาระหว่างเขตพื้นที่ 1 กับพื้นที่ 2 เท่าที่ปรากฏในภาษาเขียน ไม่น้อยไปกว่าพุทธศตวรรษที่ 20 แล้ว ซึ่งแสดงว่า การอพยพไปมาหาสู่กันและกัน ดำเนินเรื่อยมาไม่ขาดสาย

ค. อักษร ภาษาที่ปรากฏในจารึกเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงอำนาจหรืออิทธิพลของกลุ่มชนที่ใช้อักษรภาษานั้นๆ ในแต่ละช่วงสมัย แต่ไม่ใช่ตัวบ่งชี้ว่า ไม่มีกลุ่มชนที่ใช้ภาษาอื่นๆ (ที่ไม่ปรากฏอยู่ในจารึก) อยู่ด้วย การค้นพบ "คำไท" ที่สอดแทรกในจารึกภาษาอื่น แสดงว่า กลุ่มชนไท เป็นกลุ่มชนหนึ่งที่อยู่ร่วมกับคนกลุ่มอื่นๆ ในพื้นที่นั้นๆ ด้วย เพียงแต่ในช่วงสมัยนั้นๆ อำนาจและอิทธิพลของภาษาไทยหรือของกลุ่มชนที่ใช้ภาษาไทย ยังมีไม่มากพอ และการวิจัยทางด้านภาษาศาสตร์ที่จะค้นหาคำไท ในจารึกที่ปรากฏในพื้นที่ทั้ง 4 เขต ยังมีได้ดำเนินการให้ทราบข้อมูลที่ชัดเจนกว่านี้

ง. หลักฐานประเภทจารึกจะต้องศึกษาควบคู่ไปกับหลักฐานโบราณคดีประเภทอื่นๆ เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ที่ชัดเจนถึงความสัมพันธ์ระหว่างอักษร/ภาษา เนื้อหาในศิลาจารึกกับชาติพันธุ์และการสร้างสรรควัฒนธรรม เพื่อสามารถวิเคราะห์แยกแยะได้ชัดเจนถึงสิ่งที่ปรากฏเฉพาะร่วมของ "กลุ่มชนไท" ที่แตกต่างออกไปจากกลุ่มชนอื่นๆ ที่อยู่ปะปนกันในพื้นที่ 4 เขตนี้

III. ข้อวิจารณ์ผลการสังเคราะห์หลักฐานโบราณคดี

ประการที่หนึ่ง จากการสังเคราะห์หลักฐานแต่ละประเภทที่งานนิพนธ์ต่างๆ นำมาใช้เพื่อสร้างแนวคิดทฤษฎี ในการอธิบายเรื่อง "ไท" หรือเรื่องความสัมพันธ์ของคนวัฒนธรรมในพื้นที่ 4 เขตข้างต้น พบว่า หลักฐานแต่ละประเภทมีน้ำหนักหรือเป็นตัวบ่งชี้เรื่องราวได้ไม่เท่ากัน หลักฐานบางประเภทมีน้ำหนักน้อย เป็นคำชี้วัดที่ไม่ดี เป็นต้นว่า หลักฐานประเภท วัฒนธรรม การขัดสนพื้นหน้า ขวานหินขัดแบบมีปาก ขวานหินขัด หลักฐานบางประเภทมีคำว่า ยังจะนำมาใช้ได้ต่อไป แต่ต้องดำเนินการวิเคราะห์ทั้งในด้านลึกและกว้างกว่าที่เป็นอยู่ เพื่อสามารถจะวินิจฉัยว่า เหมาะสมที่จะเป็นหลักฐานที่จะบ่งชี้ได้อย่างแท้จริงหรือไม่ เพียงไร หลักฐานประเภทนี้ได้แก่ กลองมโหระทึกสำริด หลักฐานบางประเภทมีแนวโน้มว่า อาจนำมาใช้ได้ แต่จะต้องใช้

ร่วมกับหลักฐานประเภทอื่นๆที่จะต้องดำเนินการค้นหาหลักฐานเหล่านี้ในแหล่งเป้าหมาย(เขตภูมิศาสตร์ภาษาไทยอย่างจริงจังต่อไป เพราะยังขาดข้อมูลในเขตนี้อยู่มาก หลักฐานประเภทนี้ได้แก่ หม้อสามขา หินทุบเปลือกไม้เพื่อทำผ้า จี๋ห้อยรูปสัตว์สองหัว

ประการที่สอง หลักฐานบางประเภทที่เป็นข้อเสนอใหม่ของผู้วิจัย เสนอให้นำมาใช้เป็นแนวทางร่วมกับหลักฐานอื่นๆ หลักฐานประเภทนี้ได้แก่ โลหกรรมสำริดที่มีปริมาณดีบุกสูง รูปจำลองคนในเรือขุด(รวมถึงวัฒนธรรมการทำเรือขุด) ศิลาจารึกที่ปรากฏ "คำไท" การศึกษาหลักฐานประเภทนี้ จำเป็นต้องอาศัยการศึกษาข้อมูลอื่นๆ ไม่เฉพาะในเขตพื้นที่ 4 เขต แต่ต้องเลยไกลไปนอกเขต เพื่อหาข้อวินิจฉัยที่ชัดเจนว่า วัฒนธรรมเหล่านี้ เป็นวัฒนธรรมประจำใน 4 เขตนี้จริงหรือไม่ จากนั้นจึงหาข้อมูลที่จะวินิจฉัยให้ชัดเจนลงไปว่า เป็นวัฒนธรรมของกลุ่มชนใดที่ปรากฏอยู่ใน 4 เขตนี้

ประการที่สาม การวิจัยเรื่องไทศึกษาต่อไปในทางโบราณคดีนั้น จำเป็นจะต้องวิเคราะห์และสังเคราะห์หลักฐานทุกประเภทเข้าด้วยกันและแยกให้เห็นชัดเจน ว่า หลักฐานใดบ้างที่แสดง **วัฒนธรรมร่วมกัน**ของกลุ่มคนที่มีความแตกต่างทางชาติพันธุ์/ภาษา ที่แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกันอยู่ใน 4 เขตนี้ และหลักฐานใดบ้างที่พอจะมีข้อมูลอันจะระบุได้ว่า เป็นเครื่องบ่งชี้ **วัฒนธรรมเฉพาะที่มีร่วมกันของกลุ่มชน "ไท"**

อนึ่งพื้นที่ทั้ง 4 เขตที่พบหลักฐานข้างต้น เป็นเขตที่มีหลักฐานแสดงถึงการไปมาหาสู่ทั้งทางบกและทางน้ำ ติดต่อกันแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมทางวัตถุและการผสมผสานชาติพันธุ์ที่แตกต่างกันเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะพื้นที่ เขตที่ 1 (ประเทศไทย)ซึ่งเป็นพื้นที่ๆพบหลักฐานมาก แต่ก็มิมีข้อมูลมากเช่นกันที่มีแนวโน้มแสดงให้เห็นว่า หลักฐานที่ปรากฏเหมือนกันกับในเขตอื่นๆ เป็นผลมาจากการติดต่อสัมพันธ์กันทางวัฒนธรรมได้พอๆกับที่เป็นเพราะเป็นวัฒนธรรมร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน ยิ่งไปกว่านั้น ช่วงสมัยที่ยาวนานของการติดต่อสัมพันธ์กันนี้ ไม่ได้สม่ำเสมอ แต่ขึ้นอยู่กับกลุ่มชนชาติต่างๆที่ผลัดกันขึ้นมามีอิทธิพลเหนืออีกกลุ่มชนชาติหนึ่ง ขณะเดียวกันวัฒนธรรมจากภายนอกเขต(เช่นอินเดีย ตะวันออกกลาง ตะวันตก) ก็เข้ามาผสมผสานและมีอิทธิพลเหนือกลุ่มชนพื้นเมืองในบางครั้งตามช่วงสมัยต่างๆ ทำให้เกิดวัฒนธรรมทางวัตถุที่เป็นหลักฐานโบราณคดีที่หลากหลาย การผสมผสานของเดิมกับของที่เข้ามาใหม่ ทำให้การจำแนกแยกแยะให้ชัดเจนลงไปได้ยาก ด้วยเหตุนี้ การศึกษาเรื่องไทศึกษาต่อไปในอนาคต มีประเด็นหลักที่จะต้องสร้างความกระจ่างก่อนอื่นใด คือ การค้นหาจุดกำเนิดของหลักฐานประเภทนั้นๆและการแพร่กระจายของหลักฐานไปในที่ต่างๆตามลำดับก่อนหลังตลอดจนการเปลี่ยนแปลงรูปแบบ/หน้าที่หรือเทคโนโลยีในการผลิตที่เกิดขึ้นในแหล่งที่มีใช้ต้นกำเนิดด้วย

ประการที่สี่ เนื่องจากเขตพื้นที่ทั้ง 4 เขตที่นำมาเป็นขอบเขตในการสังเคราะห์ข้อมูลนี้เป็นพื้นที่ๆมีข้อมูลหรือแนวโน้มที่จะแสดงว่า มีกลุ่มชน"ไท" เคยผ่าน เคยอยู่ และ ยังอยู่ แต่ก็เป็นถิ่นที่อยู่ของชนชาติอื่นๆที่มีทั้งความแตกต่างและคล้ายคลึงทางชาติพันธุ์ ภาษา วัฒนธรรมที่ต่างให้อิทธิพลในการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมต่อกันและกันมาเป็นเวลายาวนาน ดังนั้น

การที่จะแยกแยะออกมาให้ชัดเจนว่า วัฒนธรรมใด "เป็นของไทย" ตั้งแต่เดิม นั้น จำเป็นจะต้องทราบว่ วัฒนธรรมใดบ้างที่เป็นของชนชาติอื่นใดมาแต่ดั้งเดิมด้วยเหมือนกัน ดังนั้นการตรวจสอบอายุสมัยของหลักฐานโบราณคดีประเภทต่างๆที่ปรากฏใน 4 เขตเพื่อให้ทราบถึงแหล่งต้นกำเนิด จึงจะต้องสัมพันธ์กับชาติพันธุ์ของกลุ่มชนนั้นๆเช่นอายุสมัยและชาติพันธุ์ของโครงกระดูก เพื่อให้คำตอบที่ชัดเจนว่า วัฒนธรรมทางวัตถุประเภทใดสร้างสรรค์ขึ้นโดยกลุ่มชนชาติใดและคลี่คลาย เปลี่ยนแปลงไปอย่างไร ทั้งที่วิวัฒนาการขึ้นภายในจากแหล่งกำเนิดเอง หรือจากนอกแหล่งกำเนิดเมื่อวัฒนธรรมนั้นๆไปสู่ภายนอกหรือสู่กลุ่มชนชาติอื่น

ประการที่ห้า หลักฐานประเภทศิลาจารึกไม่เพียงให้ข้อมูลเรื่องราวที่ปรากฏในจารึก แต่ยังให้ข้อมูลทางอักษร/ภาษาที่คนในพื้นที่ 4 เขต **รับเอามา ออกแบบ สร้างขึ้นใหม่ และพัฒนาขึ้นใช้** นั้นนอกจากจะเป็นเครื่องบ่งชี้ว่า ชนชาติต่างๆที่มีภาษาแตกต่างกันนั้น เมื่อเข้าสู่สมัยประวัติศาสตร์ ไม่เพียงให้และรับวัฒนธรรมด้านอื่นๆกันและกัน แต่ยัง **รับและให้** วัฒนธรรมทางด้านภาษา อย่างไรก็ดี ก็ยังมี "คำ" หรือภาษาดั้งเดิมบางอย่างที่พอจะแยกแยะออกมาได้ว่า เป็น"คำ"ในภาษาดั้งเดิมของชนชาติใด ซึ่งการศึกษาค้นหา "คำไทย"ที่ปรากฏในศิลาจารึกมีความเป็นไปได้ ดังที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ให้เห็นเป็นตัวอย่างแล้ว และเป็นประเด็นที่ควรนำมาวิจัยเพื่อขยายผลให้ได้องค์ความรู้ด้านไทศึกษาเพิ่มมากขึ้นในอนาคต

บทที่ 4

ประเมินกระบวนการทัศนภาพรวมไทยศึกษา: ด้านโบราณคดี

จากการศึกษางานนิพนธ์โบราณคดีที่เกี่ยวข้องกับ “ไท” สามารถประเมินกระบวนการทัศนภาพรวมไทยศึกษา องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษาสามารถจัดเป็นหมวดหมู่ได้ดังนี้ คือ การวิจัย แนวคิดทฤษฎี มิติเวลา คน ภาษา และปัญหาที่พบจากการวิจัย

1. การวิจัย

- 1.1 ไม่มีนักโบราณคดีไทยและต่างชาติที่ศึกษาวิจัยเรื่องไทยศึกษา ด้านโบราณคดี โดยตรง และยังไม่มีการดำเนินงานวิจัยในเรื่องนี้มีระบบตามระเบียบวิธีการทางโบราณคดี หรือตั้งโจทย์การวิจัยอย่างสุ่มลึก
- 1.2 ไม่มีนักโบราณคดีไทยสนใจศึกษาเรื่องไท เนื่องจากการศึกษาโบราณคดีค่อนข้างจะกระจัดกระจายตามความสนใจของนักโบราณคดีแต่ละคน ไม่มีทิศทางที่ชัดเจน เช่นโบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ช่วงยุคโลหะ โบราณคดีสมัยประวัติศาสตร์สมัยทวารวดี เป็นต้น การศึกษามักจะเน้นเรื่องระบบเทคโนโลยี และรูปแบบของโบราณวัตถุสถานมากกว่าการศึกษาองค์รวมทางวัฒนธรรมในอดีต และอธิบายปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม นอกจากนี้การศึกษาเกี่ยวกับชาติพันธุ์ไท (Ethnic Identity “Tai”) กับโบราณคดีนั้นเป็นปัญหาเชิงมนุษยวิทยาโบราณคดี อันมิใช่แนวทางหลักของการศึกษาโบราณคดีในประเทศไทยปัจจุบัน
- 1.3 ระเบียบวิธีการวิจัยส่วนใหญ่ใช้การศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบของโบราณวัตถุที่มีลักษณะเด่นเป็นหลัก ทำให้ขาดการวิเคราะห์ตรวจสอบหลักฐานอื่นๆ ทั้งหมดเข้าด้วยกันอย่างละเอียด เป็นปัญหาหลักของการดำเนินงานโบราณคดีในประเทศไทย และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
- 1.4 ไม่มีการเชื่อมโยงและศึกษาเปรียบเทียบหลักฐานทางโบราณคดีตามลำดับเวลาและสถานที่
- 1.5 ไม่มีการวิเคราะห์โครงกระดูกที่ได้จากการขุดค้นในแหล่งโบราณคดีในประเทศไทย และเขตภูมิภาคภาษาไทยอย่างละเอียดและเป็นระบบ โดยนักโบราณคดีท้องถิ่น
- 1.6 ไม่มีการศึกษาจารึกโบราณที่เกี่ยวกับ “ไท” อย่างสุ่มลึก
- 1.7 ความเข้มข้นต่อการนำเสนอแนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการ สามารถจำแนกได้ดังนี้

- พุทธถึงคนไทยโดยตรง
- พุทธถึงคนไทย โดยภาพรวมจากคนในภาคพื้นทวีปและหมู่เกาะเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
- พุทธถึงพื้นที่ที่อยู่ในเขตภูมิศาสตร์ภาษาไทย โดยระบบความเกี่ยวพันกับคนไทย
- พุทธถึงพื้นที่ที่อยู่ในเขตภูมิศาสตร์ภาษาไทย แต่ไม่ระบุว่าเกี่ยวพันกับคนไทย (ผู้วิจัยต้องตีความเอง และนำมาเป็นข้อมูลประกอบการสันนิษฐานเชื่อมโยง)

II. แนวคิดทฤษฎี

2.1 แบ่งเป็น 3 แนวคิดหลักๆ ซึ่งก็ไม่ได้แตกต่างจากการแบ่งโดยนักประวัติศาสตร์ที่แบ่งทฤษฎีก่อนนี้

- ทฤษฎีการแพร่กระจายและเคลื่อนย้าย
- การปะทะสังสรรค์ทางวัฒนธรรม
- การอยู่ติดที่

2.2 แนวคิดทฤษฎีและการใช้ข้อมูลหลักฐานทางโบราณคดีสามารถประมวลได้ดังนี้

- โบราณคดี (โครงกระดูก+เครื่องมือเครื่องใช้)+ชาติพันธุ์วิทยา (ชนเผ่าดั้งเดิม)
- โบราณคดี (ขวานหินขัด)+ภาษาศาสตร์
- โบราณคดี (การปลูกข้าว)+ภาษาศาสตร์ (คำที่เกี่ยวกับข้าวหรือเกษตรกรรม)
- โบราณคดี (กลองมโหระทึกสำริด)+วัฒนธรรมของคนไทยปัจจุบันที่ยังใช้กลองมโหระทึกอยู่
- โบราณคดี (ลวดลายบนภาชนะดินเผา/โลหะกรรม)+ชาติพันธุ์วิทยา (ชนเผ่าดั้งเดิม+ภาษาศาสตร์)

III. มิติเวลา

มิติเวลาเรื่องไทยศึกษาด้านโบราณคดีควรจะย้อนลงไปถึง 4000 ปี ซึ่งปรับเพดานความคิดจากพุทธศตวรรษที่ 19 โดยอาศัยการประเมินจากแนวคิดทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม และทฤษฎีอยู่ติดที่ ที่อ้างหลักฐานทางโบราณคดีของการเพาะปลูกข้าว ลวดลายบนภาชนะดินเผา คณมอญ ไกลอยด์ และการทำโลหะกรรม และหลักฐานทางประวัติศาสตร์

ศาสตร์ภาษาศาสตร์ของตระกูลภาษา ออสโตรเอเชียติกและออสโตรนีเซียน ที่สันนิษฐานว่า การเคลื่อนย้ายของกลุ่มคนมาจากทางเหนือน่าจะลงมาประมาณ 4000 ปีมาแล้ว

นอกจากนี้จากการเปรียบเทียบหลักฐานทางโบราณคดีจากทั้ง 4 เขต ก็เริ่มเห็น ความหลากหลายทางชาติพันธุ์ และวัฒนธรรมที่ปรากฏในรูปแบบ ลวดลาย เทคโนโลยีการผลิต ตลอดจนความซับซ้อนทางสังคมตั้งแต่ 4000 ปีมาแล้ว ดังนั้นระยะเวลาที่ได้นี้น่าจะถือเป็นจุด เริ่มต้นค้นพบความเหมือนหรือความแตกต่างทางวัฒนธรรม "ไท" (รูปที่ 17)

IV. คน

หลักฐานทางโบราณคดีแสดงให้เห็นว่ากลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิมที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยตั้งแต่ 20,000 กว่าปีมาแล้วเป็นพวกออสตราลอยด์-เมลานีซอยด์ (แหล่งโบราณคดีถ้ำหมอบี๊ว กระบี่) ในขณะที่หลักฐานของเชื้อชาติมองโกลอยด์ในประเทศไทยเก่าเพียง 4000 ปีมาแล้ว (แหล่งโบราณคดีบ้านเก่า)

นอกจากนี้หลักฐานโครงกระดูกที่พบในเขตที่ 1 และ 2 (ดูตารางในรายงานความก้าวหน้าครั้งที่ 1) แสดงว่ากลุ่มชาติพันธุ์ไทที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาพูดทั้งในอดีตและปัจจุบันเป็นชาติพันธุ์มองโกลอยด์ได้

อาจกล่าวได้ว่าบนผืนแผ่นดินไทยในอดีตมีคนหลายชาติพันธุ์อาศัยอยู่ร่วมกัน ความเข้มข้นในการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชนภายในและภายนอกประเทศไทยมีมาตั้งแต่เมื่อประมาณ 3000-2500 ปีมาแล้ว เมื่อคนเริ่มรู้จักเทคโนโลยีการทำโลหะกรรม การเคลื่อนย้ายไปมาของกลุ่มชนน่าจะมีหลายระลอกและต่อเนื่องมาจนกระทั่งถึงสมัยประวัติศาสตร์

V. ขอบเขตพื้นที่

ถ้าพิจารณาจากการปรากฏของภาษา "คำไท" นับตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 15 เป็นต้นมา เขตพื้นที่ทั้ง 4 เขตเป็นพื้นที่ที่มีหลักฐานที่แสดงว่ากลุ่มคนที่พูดภาษาไทย เคยผ่าน เคยอยู่ และยังคงอยู่ ขณะเดียวกันก็เป็นถิ่นที่อยู่ของชนชาติอื่นๆ ที่มีความแตกต่างและคล้ายคลึงทางด้านชาติพันธุ์ ภาษา วัฒนธรรม ที่ต่างให้อิทธิพลในการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมต่อกันและกันมาเป็นระยะเวลายาวนาน

VI. ภาษา

6.1 การพบหลักฐานการใช้ "คำไท" ในจารึกขอม ภาษาเขมร อาจสันนิษฐานว่า คนที่พูดภาษาไทยที่ตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยมีอยู่แล้วตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 15 เป็นต้นมา

6.2 ติดต่อกันแลกเปลี่ยนยืมยืมภาษาระหว่างเขตประเทศไทยกับบริเวณภูมิศาสตร์

ภาษาไทย เท่าที่ปรากฏในภาษาเขียนมีมาไม่น้อยกว่าพุทธศตวรรษที่ 20 แล้ว

6.3 หลักฐานประเภท ศิลปจารึกให้ข้อมูลทางด้านอักษรภาษาที่คนในพื้นที่ทั้ง 4 เขต รับเอามา ลอกแบบ สร้างขึ้นใหม่ และพัฒนาขึ้นใช้ นอกจากจะเป็นเครื่องบ่งชี้ว่า ชนชาติต่างๆ ที่มีภาษาแตกต่างกันนั้น เมื่อเข้าสู่สมัยประวัติศาสตร์ ไม่เพียง ให้ และ รับ วัฒนธรรมด้านอื่นๆ กันและกัน แต่ยัง รับและให้ วัฒนธรรมทางด้านภาษาอีกด้วย

VII. ปัญหาที่พบในการวิจัย

- 7.1 การศึกษาและหลักฐานทางโบราณคดีปัจจุบันยังไม่หนักแน่นพอที่จะเป็นเครื่องบ่งชี้วัฒนธรรมเฉพาะที่มีร่วมกันของกลุ่มชน "ไท" เนื่องจากขาดหลักฐานทางโบราณคดี ในเขตพื้นที่ 2 (ภูมิศาสตร์ภาษาไทย) ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของงานวิจัย ซึ่งหาได้น้อยที่สุดเมื่อเทียบกับข้อมูลในอีก 3 พื้นที่
- 7.2 ยังขาดงานนิพนธ์ที่จะนำมาใช้เป็นหลักหรือมาตรฐานในการตรวจสอบและสังเคราะห์หลักฐานทางโบราณคดีที่ทันสมัย เนื่องจากมีรายงานการวิจัยน้อยชิ้นมากที่จะเขียนรายงานฉบับสมบูรณ์ ที่มีรายละเอียดเชิงคุณภาพและปริมาณของโบราณวัตถุทุกประเภท
- 7.3 ความผันแปรของหลักฐานทางโบราณคดีมีผลต่อความถูกต้องหรือผิดพลาดของแนวคิดทฤษฎี หลักฐานทางโบราณคดีมีความผันแปรอันเนื่องมาจาก
- การค้นพบหลักฐานเพิ่มมากขึ้นจากการปฏิบัติงานโบราณคดีในทุกๆ ปี
 - พัฒนาการของกระบวนการวิเคราะห์หลักฐาน (เช่นการกำหนดอายุทางวิทยาศาสตร์ หรือ การวิเคราะห์ด้วยวิธีตรวจสอบ DNA)
 - การดำเนินการวิเคราะห์หลักฐานด้วยกรรมวิธีแตกต่างกัน มีผลต่อการให้ความหมายหลักฐานอย่างเดียวกันที่แตกต่างกันออกไป ตัวอย่างเช่น การวิเคราะห์ด้วยวิธีเทอร์โมลูมิเนสเซนส์จากเครื่องปั้นดินเผาของบ้านเชียง ในปีพ.ศ. 2515 ให้ค่าอายุที่บ้านเชียงมีอายุประมาณ 7000 ปีมาแล้ว ต่อมาผลการกำหนดอายุคาร์บอน 14 ของถ่านให้ค่าอายุ 5600 ปีมาแล้ว ความผันแปรของการให้ความหมายหลักฐานเช่นนี้ มีผลต่อความถูกต้องหรือผิดพลาดของแนวคิดทฤษฎีที่น่าเสนอ กล่าวคือ มีผู้เสนอทฤษฎีว่า มีการเคลื่อนย้ายจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือไปทางเหนือ (จากล่างขึ้นบน) เพราะแหล่งโบราณคดีบ้านเชียง พบวัฒนธรรมสำริด 7000 ปีเก่า

กว่าจีน แต่เมื่อค่าอายุเปลี่ยนเป็น 5600 ปีมาแล้ว ไม่เท่าไปกว่าจีน
ทฤษฎีข้างต้นจึงผิดพลาด

- โบราณวัตถุและแหล่งโบราณคดีจำนวนมากไม่มีค่าอายุที่แน่นอน
ซึ่งได้จากการกำหนดอายุทางวิทยาศาสตร์ (คาร์บอน 14) ทกให้
การเปรียบเทียบหลักฐานทางโบราณคดีขาดความน่าเชื่อถือ

7.4 หลักฐานทางโบราณคดีส่วนใหญ่ที่ถูกนำเสนอในงานนิพนธ์ต่างๆ มักจะ
กล่าวถึงโบราณวัตถุที่มีลักษณะเด่นของแหล่งโบราณคดี หรือวัฒนธรรม
นั้นๆ แต่โบราณวัตถุอื่นๆ ที่มีลักษณะเหมือนหรือคล้ายคลึงกับที่อื่น มัก
ไม่ได้รับการบรรยายอย่างละเอียด ดังนั้นจึงทำให้ยากแก่การตรวจสอบและ
ประเมินความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งโบราณคดี

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

1. สรุปผล

ผลการวิจัยสามารถประเมินสถานภาพไทยศึกษา ด้านโบราณคดี ได้ดังนี้

ประการที่หนึ่ง เอกสารงานวิจัยที่มีอยู่ยังขาดข้อมูลที่เป็นหลักฐานประเภทต่างๆ ในเขตพื้นที่ 2 (ภูมิศาสตร์ภาษาไทย) เหตุที่เข้าไม่ถึงข้อมูลทางด้านนี้ เนื่องจากหลักฐานส่วนใหญ่ในเขตพื้นที่ นี้ ไม่ใช้หลักฐานทางเอกสาร แต่เป็นหลักฐานที่เป็นโบราณวัตถุซึ่งจัดแสดงอยู่ในพิพิธภัณฑ์ต่างๆ หรือในแหล่งโบราณคดีที่พบในพื้นที่นั้นๆ การประเมินสถานภาพไทยศึกษาทางโบราณคดี จึงไม่อาจสมบูรณ์ได้หากไม่ได้เข้าถึงแหล่งข้อมูลดังกล่าว

ประการที่สอง งานนิพนธ์ที่ผ่าน ไม่มีงานนิพนธ์ใดที่นำหลักฐานประเภทต่างๆ ส่วนใหญ่มาใช้ร่วมกัน มีบ้าง แต่ก็เป็นส่วนน้อยที่ใช้หลักฐาน 2-3 ประเภทมาพิจารณาร่วมกัน ถือได้ว่า ยังไม่มีการศึกษาทางโบราณคดีต่อเรื่องไทยศึกษาอย่างจริงจังเลยแม้แต่เรื่องเดียว ดังนั้นหากจะประเมินสถานภาพไทยศึกษาเฉพาะที่มีงานนิพนธ์ด้านนี้เท่านั้น ก็จะไม่ให้ข้อมูลหรือเรื่องราวใหม่ๆ ที่ชัดเจนออกมาได้ ด้วยเหตุนี้ทำให้ผู้วิจัยต้องก้าวไปสู่การสร้างตัวแบบวิจัย (model) เพื่อดำเนินการ วิเคราะห์หลักฐานบางประเภทประกอบไปด้วย แต่เนื่องจากขาดข้อมูลที่ เป็นหลักฐานในเขตพื้นที่ 2 ผลการวิเคราะห์ที่เสนอไปจึงไม่สมบูรณ์ และจะยังไปใช้ทั้งหมดที่ เดี่ยวไม่ได้ เพราะเป็นเพียงตัวแบบ (model) ที่รอข้อมูลหลักฐานที่จะต้องสอบค้นภาคสนามใน แหล่งที่ยังขาดอยู่ในเขตพื้นที่ 2 ที่จะทำให้ทราบเรื่องราวที่สมบูรณ์และสามารถสร้างทฤษฎีที่น่า จะเป็นไปได้ต่อไป

ประการที่สาม งานวิจัยที่จะดำเนินไปในอนาคต เฉพาะส่วนไทยศึกษาด้าน โบราณคดีนั้น นอกจากการค้นหาและวิเคราะห์หลักฐานเปรียบเทียบกับแบบที่วางไว้แล้ว ยัง จะต้องสร้างตัวแบบอื่นๆ ที่แสดงความสัมพันธ์ของหลักฐานตามลำดับกาลเวลา (chronology) และแผนที่การแจกแจงแหล่งและหลักฐานตามความสัมพันธ์ที่ผันแปรไปตามช่วงเวลาอีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การสร้างตัวแบบการแจกแจงและสังเคราะห์ข้อมูลร่วมกัน ในหลักฐาน ประเภทจารึกอักษร-ภาษาโบราณระหว่างสาขาโบราณคดี ภาษาศาสตร์และอักษรวิทยา ที่นำไปสู่การได้ข้อมูลที่สนับสนุนกันและกันและหาข้อยุติได้ในบางเรื่อง

ประการที่สี่ งานวิจัยเรื่องไทยศึกษา ไม่ควรจำกัดขอบเขตเฉพาะพื้นที่ เขต ภูมิศาสตร์ภาษาไทย หรือเขตที่ 2 เพราะจากการประมวลความรู้และการประเมินสถานภาพแล้ว

พบว่าข้อมูลในเขตพื้นที่ 1 มีความเกี่ยวพันต่อความเข้าใจเรื่องไทศึกษาโดยส่วนรวมเป็นอย่างมาก ขณะเดียวกัน "ไท" ในทางชาติพันธุ์และภาษานับเนื่องมาแต่อดีตครอบคลุมพื้นที่ทั้ง 4 เขต โดยปรากฏความมาก-น้อยในแต่ละพื้นที่ตามช่วงสมัยที่แตกต่างกันเท่านั้น

II. ข้อเสนอแนะทิศทางการวิจัยในอนาคต

2.1 ควรจะค้นหาจุดกำเนิดของหลักฐานประเภทต่างๆ และการแพร่กระจายของหลักฐานไปในที่ต่างๆ ตามลำดับก่อน-หลัง ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบ/หน้าที่หรือเทคโนโลยีการผลิตในแหล่งที่มีใช้ค้นกำเนิดเป็นประเด็นหลักที่ต้องนำมาศึกษาก่อนการให้ความหมายต่อเรื่องไทศึกษา เพื่อที่จะแยกแยะออกมาให้ชัดเจนว่า วัฒนธรรมใด "เป็นของไท" แต่ดั้งเดิม และวัฒนธรรมใดบ้างที่เป็นของชนชาติอื่นมาแต่ดั้งเดิมด้วย โดยจะต้องดำเนินการดังนี้

- การสำรวจภาคสนาม ในเขตพื้นที่ที่ 2 (เขตภูมิศาสตร์ภาษาไทย) ที่เป็นหลักฐานในพิพิธภัณฑ์ต่างๆ หรือแหล่งโบราณคดีที่พบในพื้นที่นั้นๆ
- มุ่งเน้นวิเคราะห์หลักฐานทางโบราณคดีในเขตภูมิศาสตร์ภาษาไทยตามลำดับเวลาตั้งแต่ก่อนประวัติศาสตร์จนถึงพุทธศตวรรษที่ 20 ก่อนการสร้างตัวแบบวิจัยเกี่ยวกับโบราณคดี (Model) ของ "ไท"
- การกำหนดค่าอายุทางวิทยาศาสตร์ของแหล่งโบราณคดีที่มีการค้นพบที่สำคัญในเขตภูมิศาสตร์ภาษาไทยจะต้องทำอย่างเร่งด่วน เพื่อใช้เป็นมาตรฐานในการศึกษาเปรียบเทียบและควบคุมเรื่องลำดับเวลา
- ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบโครงกระดูกคนที่ได้จากการขุดค้นในประเทศไทยทั้งหมดตามลำดับเวลาและสถานที่ แล้วนำไปเปรียบเทียบกับโครงกระดูกที่พบในเขตภูมิศาสตร์ภาษาไทย เพื่อตรวจสอบประเด็นเรื่องลักษณะทางกายภาพ หรือพันธุกรรมของ "คนไท"

2.2 วิธีการดำเนินการศึกษา

2.2.1 การสำรวจภาคสนามอาจจะสำรวจในพื้นที่เวียตนามตอนเหนือ ซึ่งถือว่าเป็นตัวแทนของกลุ่มคนพูดภาษาไทยตะวันตกเฉียงใต้ (SW Tai) มลฑลลาวสืและพม่า ซึ่งถือว่าเป็นตัวแทนของกลุ่มคนพูดภาษาไทยเหนือ และกลาง (NC Tai) การสุ่มตัวอย่างการสำรวจนี้จะครอบคลุมพื้นที่กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ภาษาไทยปัจจุบัน โดยได้ข้อมูลแนวเหนือ-ใต้ที่มาสัมพันธ์กับประเทศไทย แล้วทำการตรวจสอบความเหมือนหรือความแตกต่างของโบราณวัตถุ (แผนที่ 2)

2.2.2 ใช้หลักฐานโบราณคดีทุกประเภทมาตีความหมายก่อน จึงจะกำหนดแนวคิดทฤษฎี เมื่อยังมีได้ใช้หลักฐานครบถ้วน แนวคิดทฤษฎีที่เสนอมานั้นจึงยังไม่มีข้อยุติว่า แนวคิดทฤษฎีใดจะถูกต้อง

2.2.3 ใช้หลักฐานโบราณคดีเพิ่มเติมและที่ต้องนำมาให้เป็นข้อมูลวิเคราะห์ความหมายเรื่องโตศึกษา ได้แก่ ขวานหินขัดแบบจอยปากนก จี๋ห้อยรูปสัตว์สองหัว รูปจำลองคนในเรือขุด โลหกรรมสำริดที่มีปริมาณดีบุกสูง จารึกที่แสดงอักษร-ภาษาโบราณ

2.2.4 คำนึงถึงข้อมูลพื้นฐานที่น่าจะนำมาตกลงร่วมกันในการกำหนดขอบเขตการศึกษาโตศึกษา ดังนี้

- เขตภูมิศาสตร์ภาษาไทยในอดีต แต่ละช่วงสมัยแตกต่างกับเขตภูมิศาสตร์ภาษาไทยที่กำหนดไว้ในปัจจุบัน
- กลุ่มชาติพันธุ์ไทย ที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาพูดทั้งในอดีตและปัจจุบัน เป็นชาติพันธุ์มอญ-กอลอยด์ได้ ซึ่ง กลุ่มมอญ-กอลอยด์ได้นี้ กระจายในเขตพื้นที่จีนใต้ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นสำคัญ แต่ก็ยังเป็นกลุ่มชนที่ไม่ใช้ภาษาไทย ขณะที่การปะปนทางเชื้อชาติจากการผสมผสานทางวัฒนธรรมในอดีตที่ยาวนาน ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์อื่น เข้ามาผสมกับกลุ่มมอญ-กอลอยด์ได้ ที่ใช้ภาษาไทย ทำให้ปัจจุบันมอญ-กอลอยด์ได้เลือกบริบทที่ใช้ภาษาไทย หาได้ยาก
- วัฒนธรรมการปลูกข้าวและการสัญจรทางน้ำด้วยพาหนะง่าย ๆ เช่น แพ เรือขุด เป็นวัฒนธรรมร่วมของจีนใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีอยู่หลายชาติพันธุ์ ยังมีได้มีงานวิจัยใดที่สามารถบ่งชี้ คุณลักษณะเฉพาะที่แสดงเอกลักษณ์ว่า ส่วนไหนเป็นของกลุ่มชนไทย ส่วนไหนเป็นของชาติพันธุ์อื่น หลักฐานโบราณคดีอื่นๆ น่าจะเป็นส่วนประกอบที่จะจำแนกข้อเหมือนข้อต่างนี้ได้ หากนำมาสังเคราะห์อย่างจริงจัง ครบถ้วน
- วัฒนธรรมด้านอักษร-ภาษาที่ปรากฏหลักฐาน เป็นศิลาจารึกมีส่วนสำคัญต่อการกำหนดเขตภูมิศาสตร์ภาษาไทย หรือการแพร่กระจายของกลุ่มชนที่ใช้ภาษาไทย ในแต่ละช่วงสมัยของสมัยประวัติศาสตร์ได้ แต่ยังขาดการใช้ข้อมูลด้านนี้ที่จะดำเนินการร่วมกันระหว่างนักภาษาศาสตร์ นักภาษาโบราณและนักโบราณคดีอย่างจริงจัง
- การสร้างแผนที่และตารางเปรียบเทียบแจกแจงหลักฐานอย่างสมบูรณ์แบบจากฐานข้อมูลที่เสนอไว้จะช่วยกำหนดกรอบและทิศทางการวิจัยเรื่องโตศึกษาด้านต่างๆ ในอนาคต

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขออุทิศงานวิจัยชิ้นนี้ให้กับ “ศาสตราจารย์อิน อยู่ดี” และ “ศาสตราจารย์นายแพทย์สุด แสงวิเชียร” ผู้เปิดพรมแดนความรู้ไทศึกษา ด้านโบราณคดี ขอขอบคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ที่กรุณาให้ความสนับสนุนทุนเพื่อวิจัยโครงการประมวลองค์ความรู้ เรื่องการประเมินสถานภาพไทศึกษา ด้านโบราณคดี ขอขอบคุณสถาบันไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นับตั้งแต่ผู้อำนวยการสถาบัน รศ. ดร. ชีระพันธุ์ เหลืองทองคำ คุณรุ่งอรุณ ช่างกุล ตลอดจนถึงเจ้าหน้าที่ประจำสถาบันทุกท่านที่ไม่สามารถจะเอ่ยนามได้ทั้งหมด ที่กรุณาช่วยเหลือในการดำเนินงานทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะการเป็นธุระในการทวงค้นฉบับรายงานความก้าวหน้าอย่างเข้มงวดและสม่ำเสมอ อันเป็นผลทำให้สามารถผลิตงานชิ้นนี้ออกมาได้

ขอขอบคุณคณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่กรุณาให้ความสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปเพิ่มพูนความรู้และค้นคว้าเอกสาร ณ มหาวิทยาลัยมิชิแกน แอนอาร์เบอร์ ในช่วงฤดูร้อน 2540

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รศ. ศรีศักร วัลลิโภดม และรศ. ดร. ธิดา สาระยา ที่ปรึกษาโครงการ ที่กรุณาให้ข้อชี้แนะและสนับสนุนงานวิจัยมาโดยตลอด ขอขอบคุณอาจารย์ พิสิฐ เจริญวงศ์และอาจารย์ยรรยง จิระนคร ที่กรุณาวิจารณ์และให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม เพื่อให้งานวิจัยชิ้นนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบคุณศาสตราจารย์ (พิเศษ) ชลธิรา สัตยาวัฒนา และ ผศ. กาญจน์ ละอองศรี สำหรับข้อคิดเห็นและให้กำลังใจในการเสนอรายงานความก้าวหน้าทุกครั้งที่ผ่านมา ขอขอบคุณ ผศ. สุภาภรณ์ จินตมณีโรจน์ ที่กรุณาให้ข้อคิดเห็นและวิจารณ์ร่างโครงการวิจัย ขอขอบคุณ ดร.ปีเตอร์ เบลล์วูด (Peter Bellwood), รศ. คาลล่า ซิโนโปลี (Carla Sinopoli), และ โรเบิร์ต บลูเบเกอร์ (Robert Brubaker) ที่กรุณาเอื้อเฟื้อข้อมูลและถ่ายเอกสารข้ามน้ำข้ามทะเลมาให้จากแคนาดา ขอขอบคุณ ดร. อัญชลี เจริญรักษ์ สำหรับความเอื้อเฟื้อที่พักพิงขณะที่ไปค้นคว้าข้อมูลที่มิชิแกน ขอขอบคุณนักศึกษาคณะโบราณคดีที่ช่วยค้นคว้าเอกสารให้ในระยะแรกของการดำเนินงาน นุชนางค์ ชุมดี กาญจนา เพ็ชรช้าง และดุขุฏี นวลตา ทำหน้าที่ขอขอบคุณคุณบุญจิตรัฐ ขุทรงเดชที่ช่วยกรุณาตรวจทานต้นฉบับ และคุณนิทมา ขุทรงเดชที่ช่วยพิมพ์ต้นฉบับรายงานวิจัย

ท้ายนี้ถ้างานวิจัยชิ้นนี้มีข้อบกพร่องประการใด คณะผู้วิจัยขออโหมรับไว้ทั้งสิ้น

บรรณานุกรม

หนังสือ

- กรมศิลปากร. มรดกวัฒนธรรมบ้านเชียง. เอกสารกองโบราณคดี หมายเลข 8/2534.
กรุงเทพฯ : อมรินทร์ พริ้นติ้ง กรุ๊ป จำกัด, 2534.
- _____. กองโบราณคดี. โบราณคดีศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์หัตถศิลป์, 2531.
- _____. กองโบราณคดี. อดีตอีสาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2531.
- _____. กองโบราณคดี. โบราณคดีเชื่องปากมูล. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองศิลป์, 2535.
- กาญจณี ละอองศรี. ถิ่นกำเนิดของคนไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เรือนแก้ว, 2528.
- ขจร สุขพานิช. ปัญหาประวัติศาสตร์และโบราณคดีไทย. กรุงเทพฯ : สมาคมสังคม
ศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2525.
- คงเดช ประพัฒน์ทอง. โบราณคดีประวัติศาสตร์ของคงเดช ประพัฒน์ทอง. กรุงเทพฯ :
รุ่งศิลป์การพิมพ์, 2529.
- โครงการโบราณคดีเชี่ยวชาญ. รายงานผลการดำเนินงานทางโบราณคดีในการแก้ไขผล
กระทบสิ่งแวดล้อมในการก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนเชี่ยวหลาน. กรุงเทพฯ :
กองโบราณคดี กรมศิลปากร, 2529.
- ศีกฤทัย ปราโมทย์ และคณะ. ลักษณะไทย. กรุงเทพฯ : บริษัทสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช
จำกัด, 2525.
- จางกงจิ้ง. ชนชาติไทยในประเทศจีน (ตามหลักฐานของจีน). กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสฬการ
พิมพ์, 2531.
- จูเหลียงเหวิน. ชนชาติไต : สถาปัตยกรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีไตในสิบสอง
พันนา. กรุงเทพฯ : โอ.เอส. พริ้นติ้ง เฮาส์, 2537.
- เจียงอิงเหลียง. ประวัติชนเชื้อชาติไท ตอน 1. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี, 2531.
- _____. ประวัติชนเชื้อชาติไท ตอน 2. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี, 2534.
- จีน เชิง หมั่น. ยุคหินในกวางสี ในจ้วงแห่งมณฑลกวางสี : จีนหรือไทย? กรุงเทพฯ :
สถาบันและพัฒนา มหาวิทยาลัยศิลปากร 2535.
- เจ้าเลิงจาง และ จางหยวนซิง. ชนชาติไท. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี, 2530.
- เงินหลวีฟาน. วิจัยปัญหาแหล่งกำเนิดของไทย. กรุงเทพฯ : โอ.เอส. พริ้นติ้ง เฮาส์, 2539.
- ชลิศ ชัยควรวชิต. ขอนแก่น : ภูมิหลังบ้านเมืองตั้งแต่เริ่มแรกจนถึงพุทธศตวรรษที่ 19.
ศูนย์วัฒนธรรมอีสาน : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2534.
- ชิน อยู่ดี. บ้านคอนตาเพชร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สุรสมาลาตพร้าว, 2519.
- ชิน อยู่ดี. สมัยก่อนประเทศไทย. พระนคร : กรมศิลปากร, 2510.

- ชิน อยู่ดี และ สุก แสงวิเชียร. อดีต : รวมเรื่องราวก่อนประวัติศาสตร์. กรุงเทพฯ : ฝ่ายวิชาการนักศึกษาโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2517.
- ชัยสิริ สมุทรวนิช และ ชลธิชา ตัญญาวัฒนา. สายสวัสดิภะ-สาวก่าเผดไท-ลาว ในประเทศจีน : ศึกษาจากผ้าขนขาว ดั่ง-เก้อ-ลาว. กรุงเทพฯ : บริษัทโรงพิมพ์ตะวันออก, 2540.
- เชียงใหม่, วิทยาลัยครู. รวมบทความทางวิชาการไทลื้อ : เชียงคำ, เชียงใหม่ : คณะมนุษยและสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูเชียงใหม่ สหวิทยาลัยล้านนา, 2529.
- _____ เอกสารสัมมนาทางวิชาการ เรื่องลัวะในล้านนา. เชียงใหม่ : คณะมนุษยและสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูเชียงใหม่ สหวิทยาลัยล้านนา, 2531.
- ด้วน ลิ เซิน. ความเป็นมาของชนเผ่าจ้วงใน ประวัติศาสตร์ไทย ในสายตาชาวจีน. กรุงเทพฯ : ยูโรปาเพรส บริษัท จำกัด, 2537.
- ปี. เจ. เทอร์วิล. การค้นหาแหล่งกำเนิดของชนชาติไท : บทประเมินความเห็นต่างๆ และแนวคิดใหม่. คนไท (เดิม) ไม่ได้ยู่ที่นี่. กรุงเทพฯ : ด้านสหวิชาการพิมพ์, 2533.
- ประกิต (จิต) บัวบุญ. หนังสือที่ระลึกในพระราชพิธีรัชมงคลาภิเษก 2 กรกฎาคม 2431. กรุงเทพฯ : บริษัทเพื่อนพิมพ์, 2531.
- ประพิศ ชูศิริ. ผลการวิเคราะห์โครงกระดูกมนุษย์ที่แหล่งโบราณคดีโคกพนมดี. กรุงเทพฯ : กองโบราณคดี, 2534.
- ประเสริฐ กาญจนกุล. ประวัติดินแดนไทยในแหลมมลายู. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ., 2536.
- นิคม มูลิกะคามะ. แผ่นดินไทยในอดีต. เล่มที่ 1. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองรัตน์, 2515.
- _____ แผ่นดินไทยในอดีต. เล่มที่ 2. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองรัตน์, 2515.
- พระราชกวี (อ่ำ ฆมทศโต ป.ช. 6). ดันไทย คนไทย ก่อน สุโขทัย. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ., 2538.
- พิริยะ ไกรฤกษ์. ประวัติศาสตร์ศิลปะและโบราณคดีประเทศไทย. กรุงเทพฯ : อมรินทร์, 2533.
- รัตนภักดี, พระยา. ดินแดนไทยในแหลมทอง. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ., 2494.
- วินัย พงศ์ศรีเพียร. ประชุมศิลาจารึกภาคที่ 7 ประมวลจารึกที่พบในประเทศไทยและต่างประเทศ. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการชำระประวัติศาสตร์ไทยฯ สำนักนายกรัฐมนตรี, ตัดสินใจสภาการพิมพ์, 2534.
- _____ ป่าปัสสิฟู ป่าปัสตาเตียน : เชียงใหม่ในเอกสารประวัติศาสตร์จีนโบราณภาคที่ 1. กรุงเทพฯ : รุ่งแสงการพิมพ์, 2539.
- วุฒิชัย มูลศิลป์. ไทยสมัยโบราณถิ่นเดิมและน่านเจ้า. กรุงเทพฯ : บริษัท เลิฟ แอนด์ ลิฟ เพรส จำกัด, 2539.

ศิลปากร, กรม. จารึกในประเทศไทย เล่ม 1-4. กรุงเทพฯ : หอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร, 2539.

ศิลปากร, กรม. สมุดนำชมโบราณสถานวัดอุ ตำบลพงดึก และปูชนียสถาน พระแท่น
ดงรัง อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด, 2505.

ศิลปากร, มหาวิทยาลัย. อิน อยู่ดี บิดาก่อนประวัติศาสตร์ไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
พิชเนต, 2529.

ศรีตักกร วลลิโกดม. สยามประเทศ ภูมิหลังของประเทศไทยตั้งแต่ยุคดึกดำบรรพ์จนถึง
สมัยอยุธยา ราชธานี อาณาจักรสยาม. กรุงเทพฯ : บริษัทพิชเนต พรินต์ติ้ง
เซ็นเตอร์ จำกัด, 2534.

_____ แอ่งอารยธรรมอีสาน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : พิชเนต
พรินต์ติ้ง เซ็นเตอร์ จำกัด, 2533.

ศรีตักกร วลลิโกดม และ สุจิตต์ วงษ์เทศ. ไทยน้อย ไทยใหญ่ ไทยสยาม. กรุงเทพฯ : บริษัท
พรินต์ติ้ง เซ็นเตอร์ จำกัด, 2534.

สินชัย กระบวนแสง. ประวัติศาสตร์สมัยสุโขทัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
พิชเนต, 2520.

สุจิตต์ วงษ์เทศ. (บรรณาธิการ). คนไทยอยู่ที่ไหนบ้าง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เรือนแก้ว
การพิมพ์, 2534.

สุจิตต์ วงษ์เทศ. คนไทยอยู่ที่นี้. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์, 2529.

_____ คนไทยอยู่ที่นี้ ที่อุษาคเนย์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์, 2537.

_____ สุโขทัยไม่ใช่ราชธานีแรกของไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เรือนแก้ว, 2526.

สุด แสงวิเชียร. ปัญหาการเคลื่อนย้ายของคนไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม,
2526.

_____ เรื่องก่อนประวัติศาสตร์ในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรม
สารบรรณทหารเรือ, 2517.

สุพหล นาคะพินธุ. เอกสารประกอบการสอนวิชา 311 476 : โลหะวิทยาทางโบราณคดี.
ภาควิชาโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2533.

_____ เอกสารประกอบการสอนวิชาโบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ใน
ประเทศไทย. ภาควิชาโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2535.

อนุমানราชชน, พระยา. งานนิพนธ์ชุดสมบูรณ์ของศาสตราจารย์พระยาอนุমানราชชน
หมวดประวัติศาสตร์-โบราณคดี เล่มที่ 3 เรื่องแหลมอินโดจีนสมัยโบราณ.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.

หนังสือ (ภาษาต่างประเทศ)

- Bellwood, Peter. **Man's Conquest of the Pacific**. New York : Oxford University Press, 1979.
- _____. **Prehistory of the Indo-Malaysian Archipelago**. Sydney : Academic Press, 1985.
- Chang, Kwan-Chih. **The Archaeology of Ancient China**. New Haven : Yale University Press. Third Edition, 1977.
- _____. **Shang Civilization**. New Heaven : Yale University, 1980.
- Coedes, Gorge. **Les Peuples de la Peninsule Indochinoise**. Paris : Dunod, 1962.
- Duff, Roger. **Stone Adzes of Southeast Asia**. New Zealand : Canterbury Museum Trust Board, Christchurch, 1970.
- Higham, Charles. **The Archaeology of Mainland Southeast Asia**. Cambridge : Cambridge University Press, 1989.
- _____. **The Bronze Age of Southeast Asia**. Cambridge : Cambridge University Press, 1996.
- Higham, Charles and Rachanie Thosarat. **Khok Phanom Di**. Fort Worth Harcourt Brace College Publishers, 1994.
- Kemper, A.J. Bernet. **Modern Quaternary Research in Southeast Asia 10** (1986/1987) Rotterdam : A.A. Balkema, 1988.
- Sangvichien, Sood, Patal Sirigaron N, and J. Balslev Jorgensen. **Archaeology Excavation in Thailand Vol. III : Ban Kao**. Copenhagen : Munksgaard, 1969.
- Sorensen, Per. The Neolithic Cultures of Thailand (and North Malaysia) and Their Lungshanoid Relationship. **Early Chinese Art and Its Possible Influence in the Pacific Basin**. Pp.459-506, 1972.
- Sorensen, Per. **The Later Prehistory of South East Asia.**, 1980.
- Sorensen, Per (ed.). **Archaeological Excavations in Thailand**. London : Curzon Press, 1988.
- Sorensen, Per and Tove Haling. **Archaeological Excavations in Thailand Vol. II BanKao**. Copenhagen : Munksgaard, 1967.
- van Heekeren, and Count Eigil Knuth. **Archaeological Excavations in Thailand Vol. I : Sai Yok**. Copenhagen : Munksgaard, 1967.

- von Heine-Geldren, Robert. Voegeschichtliche Grundlagen der Kolonialindischen Kunst. Wiener Beitr zur Knt-und Kulturgesch. Asians, VIII, 1934. (อ้างในชิน อยู่ดี)
- Wheatley, Paul. The Golden Kersonese. Kuala Lumpur : University of Malaya Press, 1980.
- White, Joyce. Discovery of A Lost Bronze Age : Ban Chiang. Philadelphia : The University of Pennsylvania Press, 1982.
- Srisuchat, Amara. Rock Art : A Shadow of Thailand's Past. Bangkok : Office of the National Commission, 1993.

บทความวารสาร

- กตมา เกาไถยานนท์. "แหล่งโบราณคดี โนนเมือง." วารสารเมืองโบราณ 18, 3,4 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2535) : หน้า 172-188.
- กุลพันธุ์ธาดา จันทรโพธิ์ศรี. วัฒนธรรมบ้านดอนตาเพชร. ศิลปากร 26, 1 (2526) : หน้า 64-83.
- ทองแก้ว วีระประจักษ์. "พบภาษาไทยในจารึกก่อนมีลายสือไทย." ศิลปากร 27, 5 (พฤศจิกายน 2526) : หน้า 76.
- "กลุ่มชาติพันธุ์ ในแอ่งสกลนคร." วารสารศิลปวัฒนธรรม 18, 3 (มกราคม 2540) : หน้า 104-109.
- "ข้าวไทย ข้าวสยาม." วารสารศิลปวัฒนธรรม 18, 2 (ธันวาคม 2539) : หน้า 100-105.
- "ข้าวไทย สายใยชีวิต พุทธ พรหมณ์ ผี พิธีกรรม." วารสารศิลปวัฒนธรรม 18, 1 (ธันวาคม 2539) : หน้า 91-99.
- ขวัญฤทัย ชินมาลัย และ ภูวดล สุวรรณดี. "ข้าว ต้นแรกในโลกเกิดที่เมืองจีน." วารสารศิลปวัฒนธรรม 18, 2 (ธันวาคม 2539) : หน้า 123-124.
- คงเดช ประพัฒน์ทอง. "แผนการสำรวจขุดค้นทางโบราณคดีในสาธารณรัฐประชาชนจีน." โบราณคดีประวัติศาสตร์ กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร จัดพิมพ์เพื่อเชิดชูเกียรติ นายคงเดช ประพัฒน์ทอง นักโบราณคดี 10 ธันวาคม 2529 : หน้า 41-59.
- จารึก วิไลแก้ว. "ชาวสุโขทัยมาจากไหน." วารสารเมืองโบราณ 23, 1 (มกราคม-มีนาคม 2540) : หน้า 49-56.
- _____. "สุโขทัยสมัยก่อนประวัติศาสตร์ตอนปลาย." วารสารศิลปวัฒนธรรม 18, 2 (2539) : หน้า 77-81.
- จักรพันธ์ุ กังวาท. "ส่งวิญญาณสู่สวรรค์ในพิธีศพชาวลัวะ." วารสารเมืองโบราณ 12, 144 (กุมภาพันธ์ 2540) : หน้า 113-120.

- "ช่วยด้วย ! พัฒนธรรมปลาแดกส้มแล้ว." วารสารศิลปวัฒนธรรม 18, 3 (มกราคม 2540) :
หน้า 85-101.
- ทองแถม นาถจำนง. "ถิ่นของชาวไทในสิบสองพันนา." วารสารเมืองโบราณ 15, 3
(กรกฎาคม-กันยายน 2532) : หน้า 50-65
- ทองแถม นาถจำนง. "มโหรีที่กจากหลักฐานทางจีน." วารสารเมืองโบราณ 15, 2
(เมษายน-มิถุนายน 2532) : หน้า 75-81.
- ทวี สว่างปัญญากร. "คนไทในเวียดนาม : การแบ่งกลุ่ม." วารสารศิลปวัฒนธรรม 18, 9
(กรกฎาคม 2540) : หน้า 112-116.
- ธิดา สารระยา. "ประวัติสิบสองพันนา." วารสารเมืองโบราณ 15, 3 (กรกฎาคม-กันยายน
2532) : หน้า 43-49.
- _____. "วิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของสุโขทัย" วารสารเมืองโบราณ 23,1
(มกราคม-มีนาคม 2540) : หน้า 27-48.
- ธราพงศ์ ศรีสุชาติ. "ชุมชนโบราณเขาแก้ว." สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ. 2529.
กรุงเทพฯ : สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา,
อมรินทร์, 2529.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. คนไทยมาจากไหนด้วยและคนไทยอยู่ที่ไหนด้วย. ศิลปวัฒนธรรม 11, 12
(2533) : หน้า 76-82.
- บั๊กหนาน ดงกู. "บูชาเทพฟ้าผ่าเพื่อเจริญเผ่าพันธุ์." วารสารศิลปวัฒนธรรม 17, 11
(กันยายน 2539) : หน้า 70-72.
- _____. "มโหรีที่กกับเทศกาลบูชาคน." วารสารศิลปวัฒนธรรม 17, 9
(กรกฎาคม 2539) : หน้า 78-81.
- บั๊กหนาน ดงกู. "รูปไม้และคนขี่ม้า." วารสารศิลปวัฒนธรรม 17, 7 (พฤษภาคม 2539) :
หน้า 76-79.
- _____. "ส่วนผสมของโลหะมีความหมาย." วารสารศิลปวัฒนธรรม 16, 10
(สิงหาคม 2538) : หน้า 140-141.
- ประเสริฐ ณ นคร. "อักษรภาษาและจารึกสมัยศรีวิชัย." รายงานการสัมมนาประวัติศาสตร์
โบราณคดีศรีวิชัย ณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี 25-30 มิถุนายน 2525 กรุงเทพฯ :
กองโบราณคดี กรมศิลปากร, 2525.
- ปราณี วงษ์เทศ. "สถานภาพการวิจัยเรื่องจิ้ง : พิธีกรรมขอฝนเพื่อความอุดมสมบูรณ์." การ
ศึกษาวัฒนธรรมชนชาติไทย กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรม
แห่งชาติ (2538) : หน้า 236-264.
- ผาสุข อินทราวุธ. "การฝังศพในไหของชุมชนโบราณคู่มแม่ไม้มูล-ซี." เอกสารการประชุม
สัมมนาเรื่องความก้าวหน้าและความรู้ใหม่ทางโบราณคดีในประเทศไทย (มิถุนายน
พ.ศ. 2534) : หน้า 21-22.

ผาสุ อินทราวุช. "ร่องรอยของโรมันในเอเชียอาคเนย์ ในประเทศไทย." วารสารเมืองโบราณ 18, 3,4 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2535) : หน้า 187-203.

_____ "ยุคการปรับเปลี่ยนทางวัฒนธรรมในลุ่มแม่น้ำมูล-ชี : กรณีศึกษาเมืองฟ้าแดดสงยาง." พัฒนาการของรัฐในประเทศไทยจากหลักฐานทางโบราณคดี การประชุมทางวิชาการระดับฝรั่งเศส-ไทย ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร (2538) : หน้า 129-155.

ผาสุ อินทราวุช, สิ้นชัย กระบวนแสง, พเยาว์ นาคเวท. "แหล่งโบราณคดีที่บ้านกระเบื้องนอก อ.ชุมพวง จ.นครราชสีมา." วารสารเมืองโบราณ 15, 4 (ตุลาคม-ธันวาคม 2532) : หน้า 133-137.

มนัส โอภากุล. "อาณาจักรสุวรรณภูมิมีจริงหรือ ?." วารสารศิลปวัฒนธรรม 17, 11 (กันยายน 2539) : หน้า 76-82.

พัชรี สาริบุตร. "ประเพณีการฝังศพที่เมืองโบราณนครจำหาศรี อ.นาคูน จ.มหาสารคาม." พัฒนาการของรัฐในประเทศไทยจากหลักฐานทางโบราณคดี การประชุมทางวิชาการระดับฝรั่งเศส-ไทย ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร (2538) : หน้า 91-128.

วลัยลักษณ์ ทรงศิริ. "ชุมชนผู้ผลิตเหล็กต้นน้ำแม่คำพัน." วารสารเมืองโบราณ 23, 1 (มกราคม-มีนาคม 2540) : หน้า 9-28.

วิหิต วัฒนวิบูล. คนไทยมาจากไหน ? ในมุมมองของการแพทย์ไทยเปรียบเทียบการแพทย์ไทลื้อสองปันนา. เมืองโบราณ 22, 1 (2539) : 23-28.

ศรีจักร วัลลิโภดม. "ความก้าวหน้าของโบราณคดีในภาคใต้ : การประเมินเพื่อเสนอภาพรวม." วารสารเมืองโบราณ 14, 9 (กรกฎาคม-กันยายน 2531) : หน้า 39-48.

สด แดงเอียด. "โคกพลับ : แหล่งโบราณคดีก่อนประวัติศาสตร์." เมืองโบราณ 4, 4 (กรกฎาคม-กันยายน 2521) : หน้า 14-24.

สรีรา เกิดสว่าง. "มโหรีที่วัดคอนคาต." วารสารศิลปวัฒนธรรม 17, 4 (2539) : หน้า 146-147.

สุพจน์ พรหมมาโนช. "โนนหมากลา : แหล่งโบราณคดีก่อนประวัติศาสตร์บริเวณหุบเขาวงพระจันทร์." เอกสารการประชุมสัมมนาเรื่องความก้าวหน้า และความรู้ใหม่ทางโบราณคดีในประเทศไทย 21-22 มิถุนายน พ.ศ. 2534.

สุพล นาคะพินธุ. "สำริดในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนคร." วารสารเมืองโบราณ 15, 9 (เมษายน-มิถุนายน 2532) : หน้า 127-132.

สุจิตต์ วงษ์เทศ. "คำให้การของบรรณาธิการ." วารสารศิลปวัฒนธรรม 18, 2 (ธันวาคม 2539) : หน้า 125-126.

_____ "ศพหนัง, โกศ, และเมรุ." วารสารศิลปวัฒนธรรม 17, 4 (กุมภาพันธ์ 2539) : หน้า 111-114.

_____ "18 ปี ศิลปวัฒนธรรม สุโขทัย : รัฐในอุดมคติ." วารสารศิลปวัฒนธรรม

- 18, 3 (มกราคม 2540) หน้า 114-116.
- สุรินทร์ ภูษจร (แปล). การศึกษาภาพเขียนสีบนหน้าผาต่างๆ บริเวณหุบเขาอู๋แม่งน้ำขุ่นเจียงในมณฑลกว่างซี. แปลจาก The Investigation and Study of the Tock Art of the Zuojiao River Valley in Guangxi by Qij Shengmin et al. : China : Guangxi Research Institute for Nationalities, วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร. 11, 1 (มิถุนายน-พฤศจิกายน 2533).
- สุรินทร์ ภูษจร และคณะ. รายงานขั้นสรุปการขุดค้นที่ถ้ำหม้อเขียว จังหวัดกระบี่ ถ้ำชาโก จังหวัดตรัง และการศึกษาชาติพันธุ์วิทยาทางโบราณคดี. กรุงเทพฯ : โครงการวิจัยวัฒนธรรมโฮบิเนียนในประเทศไทย เล่มที่ 2, 2537.
- เสมอชัย พูลสุวรรณ. "บรรพบุรุษของคนไทยมาจากไหน : การวิเคราะห์และตีความจากหลักฐานใหม่ทางพันธุศาสตร์." วารสารธรรมศาสตร์ 20, 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2537) : หน้า 74-103.
- ทยาชวนัน. "กลองมโหระทึกแรกๆ เป็นของชนเผ่าใด." วารสารเมืองโบราณ 15, 2 (เมษายน-มิถุนายน 2532) : หน้า 87-95.
- อมรา ศรีสุชาติ. "ขวานหินขัดภาคใต้." สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ. 2529 สถาบันทักษิณคดี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2529.
- _____ "ภูมิหลัง : ประเทศไทยกับโลก." คอมพิวเตอร์มีเดียระบบสัมผัส นิทรรศการถาวรเรื่องประเทศไทยกับโลก หอไทยนิทัศน์ กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- _____ "เครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองสมัยโบราณในภาคใต้." สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ. 2529 สถาบันทักษิณคดี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2529 : หน้า 573-598.
- _____ "ประเทศไทยกับโลก เรื่องความสัมพันธ์กับประเทศต่างๆ สมัยแรกเริ่มประวัติศาสตร์" โฟโต้ซีดีระบบคอมพิวเตอร์ นิทรรศการถาวรเรื่องประเทศไทยกับโลก หอไทยนิทัศน์ กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2540-2541.
- _____ หินทุบผ้าเปลือกไม้. สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ. 2529 สถาบันทักษิณคดี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2529.
- อมรา ศรีสุชาติ, อีสระ เศวตามร์. "พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติสงขลา." แผ่นพับนำชม กรุงเทพฯ : สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติที่ 10 กรมศิลปากร : สมาพันธ์, 2540.
- อนุชาติ พวงสำลี. คนไทยมาจากไหน ? เพราะคนไทย (เดิม) ไม่ได้อยู่ที่นี้. ศิลปวัฒนธรรม 11,10 (2532) : 2534.
- อำพัน กิจงาม และคณะ. โครงการขุดจากแหล่งโบราณคดีบ้านนาดี. ศิลปากร 26, 3 (2534) : หน้า 74-84.

- หลักฐานใหม่เกี่ยวกับการเพาะปลูกและการเลี้ยงสัตว์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้. ศิลปากร 26, 3 (2534) : หน้า 34-46.
- J.N. Phukan. "บทวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่น่าสนใจ เทวดาและผีของชาวอาหมแห่งมณฑลหนึ่งของความเชื่อของชาวไท (ไต) โบราณ" วารสารสารคดี 10, 4 (ตุลาคม-ธันวาคม 2527) : หน้า 110-115.

บทความในหนังสือและวารสาร (ภาษาต่างประเทศ)

- Adi Aji Taha. Malaysia. Arts of Asia. November-October 1982.
- Adi Aji Taha. 1985. The Re-Excavation of the Rockshelter of Gua-Cha, Ulu Kelantan, West Malaysia. Federation Museum Journal 30.
- Baer, A.S. Human Genes and Biocultural History in Southeast Asia. Asian Perspectives 34, 1 (1995) : 21-36.
- Bayard, Don, Charoenwongsa, Pisit, and Ratanin, Somsuda. Excavations at Non Chai, Northeastern Thailand, 1977-1978. Asian Perspectives 25, 1 (1982-1983) : 13-62.
- Bellwood, Peter. A Hypothesis for Austronesian Origins. Asian Perspectives 26 (1) : 107-118, 1988.
- Bellwood, P.; R. Gillespie ; G.B. Thompson ; J.S. Vogel, I.W. Ardika, and Ipoi Datan. New Dates For Prehistoric Asian Rice. Asian Perspectives 31 (2) : 161-170, 1992.
- Bennett, Anna. Prehistoric Copper Smelting in Central Thailand. Southeast Asia Archaeology 1986. Oxford : BAR International Series S561 (1990) : 109-119.
- Bennett, Anna. The Contribution of Metallurgical Studies to Southeast Asia Archaeology. World Archaeology 20 (1989) : 329-351.
- Bennett, Anna and Ian Glover. Decorated High-Tin Bronze from Thailand's Prehistory. Southeast Asia Archaeology 1990, Hull : Center for Southeast Asian Studies, University of Hull (1992) : 187-208.
- Chinh, Hoang Zauan and Tien, Bui Van. The Dongson Cultural Centers in the Metal Age in Vietnam. Asian Perspectives 23, 1 (1980) : 55-66.
- Chik Sharifah Zuriah Aljefri (ed) Central Heritage of ASEAN : Selected Treasures from ASEAN Museums. Malaysia : The ASEAN Committee of Culture and Information (COCI), 1995.

- Dewall V., Magdalene. Cultural Legacies in Southeast Asia - Some Observations on the Scope of Archaeology and Art in Pre-Literate Society. Malaysia in History : Journal of the Malaysian Historical Society. 22 (1980) : 117-129.
- Dizon, Eusebio Z. Report on the Salvage Archaeological Excavation at Baramga, Escuala, Casiguran, Sorsogon, 8 March-5 April 1978. National Museum of the Philippines, 1978.
- Glover, Ian C. Archaeological Survey in West-Central Thailand. A Second Report on the 1982-1983 Field Season. Asian Perspectives 25, 1 (1982-1983) : 83-110.
- _____. Large Bronze Urns in Southeast Asia : Some New Finds and a Reappraisal. Southeast Asian Archaeology 1990, Hull : Center for Southeast Asian Studies, University of Hull, (1992) : 209-225.
- _____. "The Southern Silk Road : Archaeological Evidence for Early Trade Between India and Southeast Asia" Ancient Trades and Cultural Contacts in Southeast Asia. Bangkok : The Office of the National Culture Commission, Thailand, (1996) : 57-94.
- Glover, Ian C & Henderson, Julian. Early Glass in South and Southeast Asia and China. South East Asia and China : Art, Interaction & Commerce, London : Percival David Foundation of Chinese Art, colloquies on Art and Archaeology in Asia No. 17 (1995) : 141-170.
- Glover, C. Ian and Higham, F.W. Charles. New Evidence for Early Rice Cultivation in South, Southeast and East Asia. In Eurasia, D. Harris (ed.). London : UUL Press, 1996.
- Guillot, Glude, & Nurgakim, Likman et Wibisons, Sonny. Banten avant l' Islam Etude Archaeologique de Banten Girang (Java-Indonesie) 932 ? -1526. Paris : l' Ecole Francaise d' Extreme-Orient, 1994.
- Harrison, Tom. Early Jar Burial in Borneo. Asian Perspectives, XVII (2), 1974
- Ha Van Tan. Nouvelles Recherches Prehistoriques et Protohistoriques au Vietnam. Bulletin de l'ecole Francaise d'Extreme Orient, 1980, No. 68 : 113-154.
- Higham, Charles. Archaeology and Linguistics in Southeast Asia : Implications. Indo Pacific Prehistory Association Bulletin 14 , (1996) : 100-118.
- Hollmann, Dierer, Johann Wolfgang and Dirk H.R. Spennemann. A Note on The Metallurgy of Southeast Asian Kettle-Drums : Proportions of Lead & Tin and Implication for Chronology. Indo-Pacific Prehistory Association Bulletin 6 (1985) : 89-97.

- Jacob, Teku. The Sixth Skull Cap of *Pithecanthropus Erectus*. American Journal of Physical Anthropology 25 (1966) : 243-260.
- Jacano, F. Landa "Death", Bone Washing and Jar Burial Among the Sulod of Central Penay, Philippines. * Appendix I in The Tabon Caves by Robert B. Fox, 1970
- Kano, T. Kotosho Yami no Yagi no sushai nitsute (About Goat Worship of the Yami of Botei Tobago) in Japanese Jinruigekuzashi, 1930, no. 45 : 41-45.
- Ling Suun-Sheng. StoneBark Cloth Beaters of South China, South East Asia and CentralAmerica. Taipei : International Association of Historians of Asia : Second Biennial 1986 Conference Proceeding, October 8-9, 1982. AA. Balkec, 1988.
- McConnell, J. and I. Glover. A Newly found Bronze Drum from Bali, Indonesia : Some Technical Consideration. Modern Quaternary Research in Southeast Asia 11 : 1-38.
- Meacham, William. On the Improbability of Austronesian Origins in South China. Asian Perspective 26 1 (1988) : 89-106.
- _____. Defining the Hundred Yue. Indo-Pacific Prehistory Association Bulletin. 15 , 2 (1996) : 93-100.
- Ngu Yen Ba Khoach. Phung nguyen. Vietnam : Seminar Southeast Asia course guided by Dr. M.L. Forman., 1978.
- Noon, H.D. "Report on a New Neolithic Site in Ulu Kelantan" Kelantan in Archaeology Perspectives. Kuala Lumpur : United Selangor Press, 1986 : 48.
- Peacock, B.A.V. "The Drums of Kampong Sungai Lang" Malaysia in History 10, 1 (1965) : 3 -15.
- _____. "A Note on the Tripod Pottery from Peninsular and Mainland Southeast Asia & The "Lingshanoid Expansion" In The Diffusion of Material Culture. 65-71, Manoa : U. of Hawaii, 1980.
- Pietrusewsky, Michael. Non Nok Tha : The Human Skeletal Remains from the 1966 Excavation at Non Nok Tha, Northeast Thailand. Dunedin : Otago University Studies in Prehistoric Anthropology, Vol.6, 1974.
- _____. The Ancient Inhabitants of Ban Chiang. Expedition. 24 ,4 (1982) : 42-50.
- _____. The People of Ban Chiang an Early Bronze Site in Northeast Thailand. Indo-Pacific Prehistory Association Bulletin 16 , 3 (1996) : 119-148.
- Pirazzoli, Michele and Sertevens, T. Cowry and Chinese Copper Cash as Prestige Goods in Indian. Southeast Asian Archaeology 1990, Hull :Center for Southeast

- Asian, University of Hull, 1992 : 45-52.
- Pope, Geoffery. Recent Advances in Far Eastern Paleoanthropology. Annual Review of Antropology. 17 (1988) : 43-77.
- Sieverking, G. de G. Excavation At Gua Cha, Kelantan, 1945, Part 1. Kelantan in Archaeology Perspective. Kuala Lumpur : United Selangor Press, 1986 : 86-179.
- Skilling, Peter. Preliminary Report on a Recently Discovered Pali Inscription. วารสารจดหมายเหตุสำนักเลขานุการสมเด็จพระสังฆราช ฉบับปฐมฤกษ์ 3 ตุลาคม 2525 กรุงเทพฯ : สำนักเลขานุการสมเด็จพระสังฆราช , 2535 : หน้า 251-260.
- Solheim II, Wilhem G. An earlier agricultural revolution. Scientific American 226 ,4 (1972) : 34-41.
- Solheim II, Wilhem G. "Formosan Relationship with Southeast Asia." Asian Perspectives 7 (1969) : 251-260.
- _____. A Look at "L'Art Preboudhique de la Chine et de l'Asie du Sud-Est et Son Influence en Oceanie" Forty Years After. Asian Perspectives Volume XXII No. 2 (1979) : 165-205.
- Sorensen, Per. (ed) The Neolithic Cultures of Thailand (and North of Malaysia) and Their Lungshanoid Relationship. Early Chinese Art and Its Possible Influence in the Pacific Basin. (1972) : 459-506.
- _____. Kettledrums of Hegar Type 1 : some observation. Southeast Asian Archaeology 1986. Oxford : BAR International Series S 561. (1990) : 195-200.
- Srisuchat, Amara. "Rock Art News From Southeast Asia" Rock Art Studies News of the World Edited by Paul G. Bahn & Angelo Fossati. Oxford : Oxbow Books, (1996) : 14-144.
- _____. "Merchants, Merchandise, Markets : Archaeological Evidence in Thailand Concerning Maritime Trade Interaction between Thailand and other Countries before the 16 th. Century A.D." Ancient Trades and Cultural Contacts in Southeast Asia. Edited by Amara Srisuchat . Bangkok : The Office of the National Culture Commission. (1996) : 237-274.
- Watson, William. Pre-Han Communication from West China to Thailand. In Early Metallurgy Trade, and Urban Centers in Thailand and Southeast Asia, edited By Ian Glover, P. Sochitta & J. Villiers. Pp.175-180. Bangkok : White Lotus, 1992.
- Wolpoff, Milford. Paleoanthropology. First Edition. New York : McGraw-Hill, Inc. 1984.
- _____. Paleoanthropology. Second Edition. New York : McGraw-Hill, Inc.,

1994.

- Wolpoff, Milford; Wu Xin Zhi, and Alan G. Thorne. Modern Homo Sapiens Origins : A General Theory of Hominid Evolution Involving the Fossil Evidence From East Asia. In The Origins Of Modern Humans : A World Survey Of The Fossil Evidence. Pp.411-483. New York : Alan liss, Inc., 1984.
- Yen, Douglas. Ban Chiang Pottery & Rice. Expedition. 24 ,4 (1982) : 51-64.

รายงานการวิจัย

- มหาวิทยาลัยศิลปากร และ สถาบันวิจัยชนชาติส่วนน้อยในกวางสี สาธารณรัฐประชาชนจีน. โครงการวิจัยเรื่อง เปรียบเทียบวัฒนธรรมประเทศไทยจ้วง. 2539.
- ถาวร วัชรากัย และคณะ. ขอบฟ้าใหม่ในการพิสูจน์ความเป็นชนชาติไท : การตีความจากหลักฐานความสัมพันธ์ทางเชื้อสายระหว่างคนไทยบางกลุ่ม กับกลุ่มชาติพันธุ์ ต่างตระกูลภาษาบางกลุ่ม. Proceeding of the 6th. International Conference on Thai Studies. Theme VII. Pp. 287-305.
- ยรรยง จิระนคร. หลักฐานเรื่องบรรพบุรุษคนไทยอพยพมาจากประเทศจีน. Proceeding of the 6th. International Conference on Thai Studies. Theme IV. Pp.735-753.
- รัตนพร เศรษฐกุล และคณะ. การสำรวจทางชาติพันธุ์ของชนเผ่าไทในลุ่มแม่น้ำปิง จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยพายัพ, 2527.
- สมพงษ์ วิทย์ศักดิ์พันธุ์. สามทศวรรษไทศึกษากับไทยศึกษา : การศึกษาเปรียบเทียบสังคมและวัฒนธรรมไทย. Proceeding of the 6 Th. International Conference on Thai Studies. Theme VIII. Pp.179-213.
- สถาบันไทยศึกษา ฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. การประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่องไทในเวียดนามกับการศึกษาเรื่องชนชาติไท., 2534.
- สุรินทร์ ภูจักร และคณะ. รายงานสรุปการขุดค้นที่ลำหม้อเขียว จังหวัดกระบี่, ถ้ำชาโกจังหวัดตรังและการศึกษาชาติพันธุ์วิทยาทางโบราณคดี ชนกลุ่มน้อยเผ่าชาโก จังหวัดตรัง. โครงการวิจัยวัฒนธรรมโฮบิเนียนในประเทศไทย เล่มที่ 2, 2537

งานวิจัย (ภาษาต่างประเทศ)

- Moore, Elizabeth. La Maitrise de l'eau en Nord - Est Thaïlande : Le Changement Pendant les Sicles. University of London : London, 1988,
- Glover, Ian. Ban Don Ta Phet and Its Relevance to Problems in the Pre- and Protohistory

of Thailand. Proceeding of the International Conference on Thai Studies. 1981 :
New Delhi. Pp.287-305.

Kampers, A.J. Bernet. The Kettle Drums of Southeast Asia. Netherlands : Rotterdam
AA. Balkema, 1988.

สารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์

เกษิณี ไชยศิริส. "วัฒนธรรมสมัยใหม่ที่บ้านเก่า." วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตร
บัณฑิต ภาควิชาโบราณคดี สาขาวิชาโบราณคดี, 2515.

ชลิต ชัยกรวิชิต. "พัฒนาการของชุมชนโบราณและการตั้งถิ่นฐานในบริเวณลุ่มแม่น้ำชีตอนบน."
วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาโบราณคดี สาขาวิชาโบราณคดี,
2532.

ณรงค์ เล็งดอนไพร. "การแพร่กระจายหม้อสามขาในประเทศไทย." วิทยานิพนธ์หลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต ภาควิชาโบราณคดี สาขาโบราณคดี, 2529.

นคร สำเภากิพย์. "หลักฐานเรื่องข้าวที่เกี่ยวกับโบราณคดีในประเทศไทย." วิทยานิพนธ์หลัก
สูตร ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต ภาควิชาโบราณคดี สาขาวิชาโบราณคดี, 2530.

นพวรรณ ใจหอม และคณะ. "เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง ร่องรอยยุคสำริด-เหล็ก
บริเวณลุ่มแม่น้ำน่าน จังหวัดอุตรดิตถ์." หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต
ภาควิชาโบราณคดี สาขาวิชาโบราณคดี, 2535.

บุญยก ตามไท. "การศึกษาเรื่องถิ่นกำเนิดและการอพยพของชนชาติไทย." วิทยานิพนธ์
หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต ภาควิชาโบราณคดี สาขาโบราณคดี, 2514.

วัฒนา สุภวัน. "ร่องรอยมนุษย์ก่อนประวัติศาสตร์ในประเทศไทย." วิทยานิพนธ์หลักสูตร
ปริญญา ศิลปศาสตรบัณฑิต ภาควิชาโบราณคดี สาขาวิชาโบราณคดี, 2515.

ศุภศรี ชัยศิริ. "ความเป็นอยู่ของเจ้าของวัฒนธรรมทองซอน." วิทยานิพนธ์หลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต ภาควิชาโบราณคดี สาขาโบราณคดี, 2511.

สุรพล นวตะพินธุ. "เครื่องมือเหล็กสมัยก่อนประวัติศาสตร์จากบ้านดอนตาเพชร." วิทยานิพนธ์
หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต ภาควิชาโบราณคดี สาขาโบราณคดี, 2519.

สุรางค์รัตน์ แก่นทรัพย์. "เครื่องมือยุคโลหะในประเทศไทย." วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศิลป
ศาสตรบัณฑิต ภาควิชาโบราณคดี สาขาวิชาโบราณคดี, 2515.

เอนก สีหามาตย์. "ภาชนะสำริดสมัยก่อนประวัติศาสตร์ในภาคอีสาน." วิทยานิพนธ์หลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต ภาควิชาโบราณคดี สาขาโบราณคดี, 2520.

วิทยานิพนธ์ (ภาษาต่างประเทศ)

Douglas, Michele T. "Paleopathology in Human Skeletal Remains from the Pre-Metal, Bronze and Iron Ages, Northeastern Thailand 2 Vols." Ann Arbor : UMI Dissertation Information Service, 1996.

Grave, Peter R. "The Shift to Commodity : A Study of Ceramic Production and Upland-Lowland Interaction in Northwestern Thailand 1600-1650 A.D. Ph.D. Thesis. University of Sydney, 1995

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ตารางจำแนกผู้แต่งจากเอกสารต่าง ๆ

ผู้แต่ง	หนังสือ		บทความ หนังสือ และวารสาร		รายงานการ วิจัย		สารนิพนธ์/ วิทยานิพนธ์		รวม (เล่ม)
	ไทย	อังกฤษ	ไทย	อังกฤษ	ไทย	อังกฤษ	ไทย	อังกฤษ	
ชาวไทย	42	2	48	1	7	-	11	-	111
ชาวเวียดนาม	-	-	-	3	-	-	-	-	3
ชาวมาเลเซีย	-	-	-	4	-	-	-	-	4
ชาวอินโดนีเซีย	-	-	-	1	-	-	-	-	1
ชาวฟิลิปปินส์	-	-	-	2	-	-	-	-	2
ชาวไทยอาหม	-	-	1	-	-	-	-	-	1
ชาวจีน	8	2	5	1	-	-	-	-	16
ชาวญี่ปุ่น	-	-	-	1	-	-	-	-	1
ชาวยุโรป	1	13	-	22	-	2	-	2	40
ชาวอเมริกัน	-	2	-	12	-	1	-	-	15
ผู้แต่งร่วม	-	1	-	4	-	-	-	-	5
รวมทั้งหมด	51	20	54	51	7	3	11	2	199

ตารางจำแนกผู้แต่งชาวไทย

ลำดับที่	ชื่อเรื่อง/ผู้แต่ง	ประเภทข้อมูลที่ใช้	หมายเหตุ
หนังสือ			
1	มรดกวัฒนธรรมบ้านเชียง (กรมศิลปากร)	3. ใช้ข้อมูลจากการแปล/รวบรวม	นักโบราณคดี
2	โบราณคดีศึกษา (กรมศิลปากร, กองโบราณคดี)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง	นักโบราณคดี
3	อดีตอีสาน (กรมศิลปากร, กองโบราณคดี)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง	นักโบราณคดี
4	ถิ่นกำเนิดของคนไทย (กาญจณี ละอองศรี)	3. ใช้ข้อมูลจากการแปล/รวบรวม	
5	ปัญหาประวัติศาสตร์และโบราณคดีไทย (ชจร สุขพานิช)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์ 3. ใช้ข้อมูลจากการแปล/รวบรวม	
6	โบราณคดีประวัติศาสตร์ของกรุงเทพฯ พัฒนาเมือง (กรุงเทพฯ พัฒนาเมือง)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	นักโบราณคดี
7	รายงานผลการดำเนินงานทางโบราณคดีในการแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมในการก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนเชี่ยวหลาน (โครงการโบราณคดีเขื่อนเชี่ยวหลาน)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง	นักโบราณคดี
8	ชุมชนก่อนประวัติศาสตร์ในประเทศไทย (พิสิฐ เจริญวงศ์)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	นักโบราณคดี
9	ขอนแก่น : ภูมิหลังบ้านเมืองตั้งแต่เริ่มแรกจนถึงพุทธศตวรรษที่ 19 (ชลิศ ชัยภรรยิช)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	นักโบราณคดี

*การใช้กลุ่มข้อมูล แบ่งเป็น 3 กลุ่มดังนี้

1. กลุ่มข้อมูลที่ใช้ข้อมูลโบราณคดีโดยตรง (สำรวจ ชุมนุม วิจัยหลักฐาน)
2. กลุ่มข้อมูลที่ใช้เชิงสังเคราะห์ (ใช้ข้อมูลที่มีการดำเนินการในข้อ 1. และโดยไม่ได้ดำเนินการเองมาประมวลเสนอแนวคิด)
3. กลุ่มข้อมูลที่ใช้จากการแปลและรวบรวม

* นักโบราณคดี เป็นผู้ทำงานทางด้านโบราณคดี และมีตำแหน่งทางราชการเป็นนักโบราณคดีซึ่งรวมทั้งอาจารย์มหาวิทยาลัย ผู้จบการศึกษาทางด้านโบราณคดี และสอนวิชาทางด้านโบราณคดี และมีผลงานทางด้านโบราณคดี โดยไม่รวมนักศึกษาด้านโบราณคดีที่ศึกษาโบราณคดีหรือผู้ที่สำเร็จการศึกษาด้านโบราณคดีแต่ไม่ได้ปฏิบัติงานตามกระบวนการ

10	บ้านดอนตาเพชร (ชิน อยู่ดี)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง	นักโบราณคดี
11	สมัยก่อนประเทศไทย (ชิน อยู่ดี)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	นักโบราณคดี
12	อดีต : รวมเรื่องราวก่อนประวัติศาสตร์ (ชิน อยู่ดี, สุต แสงวีเชียร)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง	นักโบราณคดี
13	ลายสลักหิน-สาวกำเนิดไท-สาว ไน ประเทศจีน : ศึกษาจากผ้าขนขาว ตั้ง- เกอ-สาว (ชัยศิริ สมุทรวนิช และ ชลธิลา สัตยา วัฒนา)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	
14	รวมบทความทางวิชาการท้องถิ่น : เชียง คำ, เชียงใหม่ (วิทยาลัยครูเชียงใหม่)	3. ใช้ข้อมูลจากการแปล/รวบรวม	
15	เอกสารสัมมนาทางวิชาการ เรื่องลี้ลับ ในล้านนา (วิทยาลัยครูเชียงใหม่)	3. ใช้ข้อมูลจากการแปล/รวบรวม	
16	หนังสือที่ระลึกในพระราชพิธีวันมงคลภิ เชก 2 กรกฎาคม 2431 (ประภิต จิต) บัณฑิต)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์ 3. ใช้ข้อมูลจากการแปล/รวบรวม	
17	ผลการวิเคราะห์โครงการศึกษามุขยที่ แหล่งโบราณคดีโคกพนมดี (ประพิศ ชูศิริ)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง	นักโบราณคดี
18	ประวัติศาสตร์ดินแดนไทยในแหลมมลายู (ประเสริฐ กาญจนกุล)	3. ใช้ข้อมูลจากการแปล/รวบรวม	นักโบราณคดี
19	แผ่นดินไทยในอดีต. เล่มที่ 1 (นิคม มุสิกคามะ)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์ 3. ใช้ข้อมูลจากการแปล/รวบรวม	นักโบราณคดี
20	แผ่นดินไทยในอดีต. เล่มที่ 2 (นิคม มุสิกคามะ)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์ 3. ใช้ข้อมูลจากการแปล/รวบรวม	นักโบราณคดี
21	คนไทย คนไทย ก่อน สุโขทัย (พระราชกวี (อำ ทุมโต ป.ธ. 6))	3. ใช้ข้อมูลจากการแปล/รวบรวม	
22	ประวัติศาสตร์ศิลปะและโบราณคดี ประเทศไทย (พิริยะ ไกรฤกษ์)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์ 3. ใช้ข้อมูลจากการแปล/รวบรวม	
23	ดินแดนไทยในแหลมทอง (พระยารัตนาภักดี)	3. ใช้ข้อมูลจากการแปล/รวบรวม	

24	ประชุมคณาจารย์ภาคที่ 7 ประมวล จารึกที่พบในประเทศไทยและต่าง ประเทศ (วินัย พงศ์ศรีเพียร)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	
25	ปาปิรัลปู ปาปิรัลเตียน : เชียงใหม่ใน เอกสารประวัติศาสตร์ จันโบราณ ภาคที่ 1 (วินัย พงศ์ศรีเพียร)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์ 3. ใช้ข้อมูลจากการแปลรวบรวม	
26	ไทยสมัยโบราณถิ่นเดิมและน้ำเจ้า (วุฒิชัย มงคลศิลป์)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์ 3. ใช้ข้อมูลจากการแปลรวบรวม	
27	สมุดนาขมโบราณสถานวัดอุ ตำบลพง ตึก และปูชนียสถาน พระแท่นดงรัง อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี (ศิลปากร, กรม)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง	นักโบราณคดี
28	จารึกในประเทศไทย เล่ม 1-4. (ศิลปากร, กรม)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	นักภาษา โบราณ
29	ชิน อู่ดี บิดาก่อนประวัติศาสตร์ไทย (ศิลปากร, มหาวิทยาลัย)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	นักโบราณคดี
30	สยามประเทศ (ศรีศักร วัลลิโภดม)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	
31	แอ่งอารยธรรมอีสาน (ศรีศักร วัลลิโภดม)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	
32	ไทยน้อย ไทยใหญ่ ไทยสยาม (ศรีศักร วัลลิโภดม และ สุจิตต์ วงษ์ เทศ)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	
33	ประวัติศาสตร์สมัยสุโขทัย (สินชัย กระบวนแสง)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	นักโบราณคดี
34	คนไทยอยู่ที่ไหนบ้าง (สุจิตต์ วงษ์เทศ. (บรรณาธิการ)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	
35	คนไทยอยู่ที่นี้ (สุจิตต์ วงษ์เทศ)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	
36	คนไทยอยู่ที่นี้ ที่อุษาคเนย์ (สุจิตต์ วงษ์เทศ)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	
37	สุโขทัยไม่ใช่ราชธานีแรกของไทย (สุจิตต์ วงษ์เทศ)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	
38	ปัญหาการเคลื่อนย้ายของคนไทย (สุค แสงวีเชียร)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	
39	เรื่องก่อนประวัติศาสตร์ในประเทศไทย	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง	

	(สุต แสงวีเชียร)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	
40	เอกสารประกอบการสอนวิชา 311478 : ไลเทอวิทยาทงโบราณคดี. ภาควิชาโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร (สุรพล นาคะพินธุ)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	นักโบราณคดี
41	เอกสารประกอบการสอนวิชาโบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ในประเทศไทย (สุรพล นาคะพินธุ)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	นักโบราณคดี
42	งานนิพนธ์ชุดสมบูรณ์ของศาสตราจารย์ พระยาอนุมานราชธน หมวดประวัติ ศาสตร์-โบราณคดี เล่มที่ 3 เรื่องแหลมอินโดจีนสมัยโบราณ (อนุมานราชธน, พระยา)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	
บทความวารสาร			
1	แหล่งโบราณคดี "โนนเมือง" (กตมา เกาไสยานนท์)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง	นักโบราณคดี
2	วัฒนธรรมบ้านดอนตาเพชร (กุลพันธ์ดา จันทร์โพธิ์ศรี)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	
3	พบภาชนะไทยในจารึกก่อนมีลายสือไทย (ทองแก้ว วีระประจักษ์)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	นักภาษาโบราณ
4	กลุ่มชาติพันธุ์ ในแอ่งสกลนคร (-)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	
5	ข้าวไทย ข้าวสยาม (-)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	
6	ข้าวไทย สายใยชีวิต พุทธ พระพนมณี มีพิธีกรรม (-)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	
7	ข้าว* ต้นแรกในโลกเกิดที่เมืองจีน (ขวัญฤทัย ชื่นม้าย และ สุวตล สุวรรณดี)	3. ใช้ข้อมูลจากการแปล/รวบรวม	
8	แผนการสำรวจขุดค้นทางโบราณคดีในสาธารณรัฐประชาชนจีน (ทองเคซ ประพัฒน์ทอง)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	นักโบราณคดี
9	ชาวสุโขทัยมาจากไหน (จารึก วิไลแก้ว)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง	นักโบราณคดี
10	สุโขทัยสมัยก่อนประวัติศาสตร์ตอนปลาย (จารึก วิไลแก้ว)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	นักโบราณคดี

11	ส่งวิทยุยานสื่อสารคลื่นวิทยุในพิธีศพชาวฮั่ว (จักรพันธ์ กังวาท)	3. ใช้ข้อมูลจากการแปลรวบรวม	
12	ช่วยด้วย ! วัฒนธรรมปลาแดกส้มแล้ว (-)	3. ใช้ข้อมูลจากการแปลรวบรวม	
13	ถิ่นของชาวไทในสิบสองพันนา (ทองแถม นาถจำนง)	3. ใช้ข้อมูลจากการแปลรวบรวม	
14	มโหรีที่กจากหลักฐานทางจีน (ทองแถม นาถจำนง)	3. ใช้ข้อมูลจากการแปล/รวบรวม	
15	คนไทในเวียดนาม : การแบ่งกลุ่ม (ทวี สว่างปัญญากร)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	
16	ประวัติสิบสองพันนา (ธิดา สารยา)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	
17	วิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของ สุโขทัย (ธิดา สารยา)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	
18	ชุมชนโบราณเขาแก้ว (ธราพงศ์ ศรีสุชาติ)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง	นักโบราณคดี
19	คนไทยมาจากไหนด้วยและคนไทยอยู่ที่ นี้ด้วย (นิธิ เอียวศรีวงศ์)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	
20	อักษรภาษาและจารึกสมัยศรีวิชัย (ประเสริฐ ณ นคร)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	นักภาษา โบราณ
21	18 ปี ศิลปวัฒนธรรม สุโขทัย : รัฐใน อุดมคติ (สุจิตต์ วงศ์เทศ บรรณาธิการ)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	
22	สถานภาพการวิจัยเรื่องช้าง : พิธีกรรม ขอผ่านเพื่อความอุดมสมบูรณ์ (ปราณี วงษ์เทศ)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	
23	การฝังศพในไทยของชุมชนโบราณลุ่มแม่น้ำ มูล-ชี (ผาสุก อินทราวุธ)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	นักโบราณคดี
24	ร่องรอยของโรมันในเอเชียอาคเนย์ เน้น ประเทศไทย (ผาสุก อินทราวุธ)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	นักโบราณคดี
25	ยุคการปรับเปลี่ยนทางวัฒนธรรมในลุ่ม แม่น้ำมูล-ชี : กรณีศึกษาเมืองฟ้าแดดสง ยาง (ผาสุก อินทราวุธ)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	นักโบราณคดี

26	แหล่งโบราณคดีที่บ้านกระเบื้องนอก อ.ชุมพวง จ.นครราชสีมา (ผาสุข อินทราชู, สันชัย กระบวน แสง, พเยาว์ นาคเวก)	1.ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง	นักโบราณคดี
27	อาณาจักรสุวรรณภูมิมีจริงหรือ ? (มนัส โอภาส)	2.ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	
28	ประเพณีการฝังศพที่เมืองโบราณนคร จำปาศรี อ.นาตุ่น จ.มหาสารคาม (พัชรี สาริบุตร)	1.ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง	นักโบราณคดี
29	ชุมชนผู้ผลิตเหล็กต้นน้ำแม่ฮ้าง (วลัยลักษณ์ ทรงศิริ)	1.ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง	นักโบราณคดี
30	คนไทยมาจากไหน ? ในมุมมองของการ แพทย์ไทยเปรียบเทียบกับแพทย์ไทย สองปีนา (วิจิต วัฒนวิบูล)	3.ใช้ข้อมูลจากการแปล/รวบรวม	
31	ความก้าวหน้าของโบราณคดีในภาคใต้ (ศรีศักร วัลลิโภดม)	2.ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	
32	โลกพลิก : แหล่งโบราณคดีก่อนประวัติ ศาสตร์ (สศต แสงเอียง)	1.ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง	นักโบราณคดี
33	บโระที่กวัดลออนตอล (สรีรา เกิดสว่าง)	2.ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	
34	โนนหมากปลา : แหล่งโบราณคดีก่อน ประวัติศาสตร์บริเวณหุบเขาวงพระ จันทร์ (สุพจน์ พรหมโกส)	1.ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง	นักโบราณคดี
35	สำริดในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพระ นคร (สุพจน์ นาคะพินธุ)	1.ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2.ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	นักโบราณคดี
36	คำให้การของบรรณาธิการ (สุจิตต์ วงษ์เทศ)	2.ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	
37	ศพฝัง, โกล, และเบร (สุจิตต์ วงษ์เทศ)	2.ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	
38	การศึกษาภาพเขียนสีบนหน้าผาต่างๆ บริเวณหุบเขาสูงแม่น้ำโขงในมณฑล ลาว (สุรินทร์ ภูษอร (แปล))	3.ใช้ข้อมูลจากการแปล/รวบรวม	นักโบราณคดี
39	รายงานขึ้นสรุปการขุดค้นที่ถ้ำหม้อ	1.ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง	นักโบราณคดี

	เขี้ยว จังหวัดกระบี่ ถ้ำชาโก จังหวัดศรี และการศึกษาชาติพันธุ์วิทยาทาง โบราณคดี (สุรินทร์ ภูษจร และคณะ)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	
40	บรรพบุรุษของคนไทยมาจากไหน : การ วิเคราะห์และตีความจากหลักฐานใหม่ ทางพันธุศาสตร์ (เสมอชัย พูลสุวรรณ)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	
41	ขวานหินขัดภาคใต้ (อมรา ศรีสุชาติ)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง	นักโบราณคดี
42	ภูมิหลัง : ประเทศไทยกับโลก (อมรา ศรีสุชาติ)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	นักโบราณคดี
43	เครื่องปั้นดินเผาพื้นเมืองสมัยโบราณใน ภาคใต้ (อมรา ศรีสุชาติ)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง	นักโบราณคดี
44	ดินทูปผ้าเปลือกไม้ (อมรา ศรีสุชาติ)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง	นักโบราณคดี
45	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติสงขลา (อมรา ศรีสุชาติ, อิศระ เศวตมาลี)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง	นักโบราณคดี
46	คนไทยมาจากไหน ? เพราะคนไทย (เดิม) ไม่ได้อยู่ที่นี้ (อนุชาติ พวงสำลี)	3. ใช้ข้อมูลจากการแปล/รวบรวม	
47	โครงกระดูกจากแหล่งโบราณคดีบ้านนา ดี (อำพัน กิจงาม และคณะ)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง	นักโบราณคดี
48	หลักฐานใหม่เกี่ยวกับการเพาะปลูก และการเลี้ยงสัตว์ในเอเชียตะวันออกเฉียง ใต้ (อำพัน กิจงาม และคณะ)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	นักโบราณคดี
บทความในหนังสือและวารสาร (ภาษาต่างประเทศ)			
1	"Rock Art News From Southeast Asia" (Amara Srisuchat)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์ 3. ใช้ข้อมูลจากการแปล/รวบรวม	นักโบราณคดี
2	Merchant, Merchandise, Market : Archaeological Evidence in Thailand... (Amara Srisuchat)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	นักโบราณคดี

หนังสือ (ภาษาต่างประเทศ)			
1	Rock Art : A Shadow of Thailand's Past (Amara Srisuchat)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	นักโบราณคดี
2	Archaeology Excavation in Thailand. (Sood Sangvichien, Patal Sirigaroon N, and J. Balslev Jorgensen)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง	นักโบราณคดี
รายงานการวิจัย			
1	โครงการวิจัยเรื่อง เปรียบเทียบวัฒนธรรมประเทศไทยช่วง (มหาวิทยาลัยศิลปากร และ สถาบันวิจัยชนชาติส่วนน้อยในทางศิลปะ สาธารณรัฐประชาชนจีน)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	นักโบราณคดี
2	ข้อพิจารณาใหม่ในการพิสูจน์ความเป็นชนชาติไท : การตีความจากหลักฐานความสัมพันธ์ทางเชื้อสายระหว่างคนไทยบางกลุ่ม กับกลุ่มชาติพันธุ์ ล่ามตระกูลภาษาบางกลุ่ม (ถาวร วัชรวิทย์ และคณะ)	3. ใช้ข้อมูลจากการแปล/รวบรวม	
3	หลักฐานเรื่องบรรพบุรุษคนไทยอพยพมาจากประเทศจีน (บรรจง จิระนคร)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์ 3. ใช้ข้อมูลจากการแปล/รวบรวม	
4	การสำรวจทางชาติพันธุ์ของชนเผ่าไทในลุ่มแม่น้ำปิง จังหวัดเชียงใหม่ (วิฑูรย์พร เศรษฐกุล และคณะ)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	
5	สามทศวรรษไทยศึกษา กับไทยศึกษา : การศึกษาเปรียบเทียบสังคมและวัฒนธรรมไทย (สมพงษ์ วิทย์ศักดิ์พันธุ์)	3. ใช้ข้อมูลจากการแปล/รวบรวม	
6	การประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่องไทในเวียดนามกับการศึกษาเรื่องชนชาติไท (สถาบันไทยศึกษา ฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)	3. ใช้ข้อมูลจากการแปล/รวบรวม	
7	รายงานสรุปการคัดค้านที่ถ้ำผอมเขียว จังหวัดกระบี่, ถ้ำชาโกจังหวัดตรัง และการศึกษาชาติพันธุ์วิทยาทางโบราณคดีชนกลุ่มน้อยเผ่าชาโก จังหวัดตรัง	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	นักโบราณคดี

	(สุรินทร์ ภู่วรรณ และคณะ)		
สารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์			
1	วัฒนธรรมสมัยใหม่ที่บ้านเก่า (เกษณี ไชยศิริ)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	
2	พัฒนาการของชุมชนโบราณและการตั้ง ถิ่นฐานในบริเวณลุ่มแม่น้ำชีตอนบน (ชิตติ ชัยธรรม)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	นักโบราณคดี
3	การแพร่กระจายหม้อสามขาในประเทศไทย (ณรงค์ เล็งคอนไพร)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	
4	หลักฐานเรื่องราวเกี่ยวกับโบราณคดี ในประเทศไทย (นคร สำนึกพิพัฒน์)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	
5	เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง ร่อง รอยยุคสำริด-เหล็ก บริเวณลุ่มแม่น้ำ น้ำแ่่น จังหวัดอุดรธานี (นพวรรณ ใจหอม และคณะ)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	
6	การศึกษาเรื่องถิ่นกำเนิดและการอพยพ ของชนชาติไทย (บุญยก ตามไท)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	
7	ร่องรอยมนุษย์ก่อนประวัติศาสตร์ใน ประเทศไทย (วัฒนา สุภวัน)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์ 3. ใช้ข้อมูลจากการแปลรวบรวม	นักโบราณคดี
8	ความเป็นอยู่ของเจ้าของวัฒนธรรมทอง ซอน (ศุภศรี ชัยศิริ)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	
9	เครื่องมือเหล็กสมัยก่อนประวัติศาสตร์ จากบ้านดอนตาเพชร (สุภาพ นภะพินธุ)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	นักโบราณคดี
10	เครื่องมือยุคโลหะในประเทศไทย (สุวงศ์รัตน์ แก่นทวีทรัพย์)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	
11	ภาชนะสำริดสมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่ บ้านดอนตาเพชร (เอนก สีหามาตย์)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	นักโบราณคดี

ตารางจำแนกผู้แต่งชาวอเมริกัน

ลำดับที่	ชื่อเรื่อง/ผู้แต่ง	ประเภทข้อมูลที่ใช้	หมายเหตุ
หนังสือ (ภาษาต่างประเทศ)			
1	Discovery of A Lost Bronze Age : Ban Chiang. (Joyce White)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	
2	A Look at "L'Art Preboudhique de la Chine et de l'Asie du Sud-Est et Son Influence en Oceanie" Forty Years After. (Wilhem G. Solheim II)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	นักโบราณคดี
บทความในหนังสือและวารสาร (ภาษาต่างประเทศ)			
1	Human Genes and Biocultural History in Southeast Asia. (A.S. Baer)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	
2	On the improbability of Austronesian Origins in South China. (William Meacham)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์ 3. ใช้ข้อมูลจากการแปลรวบรวม	นักโบราณคดี
3	Defining the Hundred Yue. (William Meacham)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์ 3. ใช้ข้อมูลจากการแปลรวบรวม	นักโบราณคดี
4	Non Nok Tha : The Human Skeletal Remains from the 1966 Excavation at Non Nok Tha, Northeast Thailand. (Michael Pietrusewsky)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง	
5	The Ancient Inhabitants of Ban Chiang. (Michael Pietrusewsky)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง	
6	The People of Ban Chiang an Early Bronze Site in Northeast Thailand. (Michael Pietrusewsky)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง	
7	Recent Advances in Far Eastern Paleoanthropology. (Geoffery Pope)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์ 3. ใช้ข้อมูลจากการแปลรวบรวม	
8	An earlier agricultural revolution.	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง	นักโบราณคดี

	(Wilhem G. Solheim II)	2.ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	
9	"Formosan Relationship with Southeast Asia." (Wilhem G. Solheim II)	1.ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2.ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	นักโบราณคดี
10	Paleoanthropology. First Edition (Milford Wolpoff)	1.ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2.ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	
11	Paleoanthropology. Second Edition (Milford Wolpoff)	1.ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2.ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	
12	Ben Chiang Pottery & Rice. (Douglas Yen)	1.ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง	นักโบราณคดี
งานวิจัย (ภาษาต่างประเทศ)			
1	La Maitrise de l'eau en Nord - Est Thaïlande : Le Changement Pendant les Sicles (Elizabeth Moore)	1.ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2.ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	นักโบราณคดี

ตารางงานผู้แต่งชาวยุโรป

ลำดับที่	ชื่อเรื่อง/ผู้แต่ง	ประเภทข้อมูลที่ใช้	หมายเหตุ
หนังสือ (ภาษาต่างประเทศ)			
1	Prehistory of The Indo-Malaysian Archipelago. (Peter Bellwood)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	นักโบราณคดี
2	Stone Ages of Southeast Asia. (Roger Duff)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	นักโบราณคดี
3	The Archaeology of Mainland Southeast Asia. (Charles Higham)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	นักโบราณคดี
4	The Bronze Age of Southeast Asia. (Charles Higham)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	นักโบราณคดี
5	Modern Quaternary Research in Southeast Asia (A.J. Bernet Kemper, A.J. Bernet)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	นักโบราณคดี
6	The Neolithic Cultures of Thailand (and North Malaysia) and Their Lungshanoid Relationship. Early Chinese Art and Its Possible Influence in the Pacific Basin. (Per Sorensen)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	นักโบราณคดี
7	The Late Prehistory of South East Asia. (Per Sorensen)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	นักโบราณคดี
8	Archaeological Excavations in Thailand. (Per Sorensen (ed.))	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	นักโบราณคดี
9	Archaeological Excavations in Thailand. Vol. II Ban-Kao. (Per Sorensen and Tove Hating)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	นักโบราณคดี
10	Archaeological Excavations in Thailand. Vol. I : Sai Yok. (van Heekeren, and Count Eigil Knuth)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	นักโบราณคดี
11	The Golden Kersonese. (Paul Wheatley)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์ 3. ใช้ข้อมูลจากการแปลรวบรวม	

12	Voegeschuchtlische Grundlagen der Kolonialindischen Kunst. Wiener Beitr zur Knt- und Kultugesch. Asiens, VIII. (von Heine-Geldren, Robert)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	นักโบราณคดี
13	Les Peuples de la Peninsule Indochinoise. (Gorge Coedes)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์ 3. ใช้ข้อมูลจากการแปล/รวบรวม	นักภาษา โบราณ
หนังสือ			
1	การค้นพบแหล่งกำเนิดของชนชาติไท ; บทประเมินความเห็นต่างๆ และแนวคิดใหม่ใน คนไท (เดิม) ไม่ได้มีอยู่ที่นี้ (ปี. เจ. เทอร์วิล)	3. ใช้ข้อมูลจากการแปล/รวบรวม	
บทความในหนังสือและวารสาร (ภาษาต่างประเทศ)			
1	A Hypothesis for Austronesian Origins. (Peter Bellwood)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์ 3. ใช้ข้อมูลจากการแปล/รวบรวม	นักโบราณคดี
2	Prehistoric copper smelting in Central Thailand. (Anna Bennett)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง	นักโบราณคดี
3	The contribution of metallurgical studies to Southeast Asia Archaeology. (Anna Bennett)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง	นักโบราณคดี
4	Decorated High-Tin Bronze form Thailand's Prehistory. (Anna Bennett and Ian Glover)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง	นักโบราณคดี
5	Cultural legacies in Southeast Asia - Some Observations on the scope of Archaeology and Art in Pre-Literate Society. (V.Dewail, Magdalene)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์ 3. ใช้ข้อมูลจากการแปล/รวบรวม	
6	Archaeological Survey in West-Central Thailand. A Second Report on the 1982-1983 Field Season. (Ian C. Glover)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง	นักโบราณคดี
7	Large Bronze Urns in Southeast	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง	นักโบราณคดี

	Asia : Some New Finds and a Reappraisal. (Ian C. Glover)		
8	"The Southern Silk Road : Archaeological Evidence for Early Trade Between India and Southeast Asia" (Ian C. Glover)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	นักโบราณคดี
9	Early Glass in South and Southeast Asia and China. (Ian C. Glover & Julian Henderson)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์ 3. ใช้ข้อมูลจากการแปล/รวบรวม	นักโบราณคดี
10	New evidence for early rice cultivation in South, Southeast and East Asia. (Ian C. Glover and F.W. Charles Higham)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์ 3. ใช้ข้อมูลจากการแปล/รวบรวม	นักโบราณคดี
11	Early Jar Burial in Borneo. (Tom Harrison)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง	นักโบราณคดี
12	Archaeology and linguistics in Southeast Asia : implications. (Charles Higham)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์ 3. ใช้ข้อมูลจากการแปล/รวบรวม	นักโบราณคดี
13	A Note on The Metallurgy of Southeast Asian Kettle-Drums : Proportions of Lead & Tin and Implication for Chronology. (Dierer Hollmann, Johann Wolgan and Dirk H.R. Spennemann)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	
14	A newly found bronze drum from Bali, Indonesia : Some technical consideration, (J. McConnell, and I. Glover)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	นักโบราณคดี
15	"The Drums of Kampong Sungai Lang" (B.A.V. Peacock)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง	นักโบราณคดี
16	"A Note on the Tripod Pottery from Peninsular and Mainland Southeast Asia & The "Lingshanoid Expansion"	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง	นักโบราณคดี

	(B.A.V. Peacock)		
17	Cowry and Chinese copper cash as Prestige goods in Indian. (Michele Pirazzoli and T. Sertevans)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	
18	Excavation At Gua Cha, Kelantan. 1945, Part 1. (G. de G. Sieverking)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง	นักโบราณคดี
19	Preliminary Report on a Recently Discovered Pali Inscription. (Peter Skilling)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	นักโบราณคดี
20	The Neolithic Cultures of Thailand (and North of Malaysia) and Their Lungshanoid Relationship. (Per Sorensen, (ed))	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	นักโบราณคดี
21	Kettledrums of Heger Type 1 : some observation. (Per. Sorensen)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	นักโบราณคดี
22	Pre-Han Communication from West China to Thailand. (William Watson)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์ 3. ใช้ข้อมูลจากการแปล/รวบรวม	
งานวิจัย (ภาษาต่างประเทศ)			
1	Ban Don Ta Phet and Its Relevance to Problems in the Pre- and Protohistory of Thailand (Ian Glover)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	นักโบราณคดี
2	The Kettle drums of Southeast Asia (A.J. Bernet Kampers)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์ 3. ใช้ข้อมูลจากการแปล/รวบรวม	
วิทยานิพนธ์ (ภาษาต่างประเทศ)			
1	Paleopathology in Human Skeletal Remains from the Pre-Metal, Bronze and Iron Ages, Northeastern Thailand. (Michele T. Douglas)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	
2	The Shift to Commodity : A Study of Ceramic Production an Upland-lowland Interaction on Northwestern Thailand 1600-1850 A.D. (Peter R. Grave)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	

ตารางจำแนกผู้แต่งชาวจีน

ลำดับที่	ชื่อเรื่อง/ผู้แต่ง	ประเภทข้อมูลที่ใช้	หมายเหตุ
หนังสือ			
1	ชนชาติไทยในประเทศจีน (ตามหลักฐานของจีน) (จางกงจิ่ง)	3. ใช้ข้อมูลจากการแปล/รวบรวม	
2	ชนชาติไต : สถาปัตยกรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีไตในสิบสองปันนา (จูเหลียงเหวียน)	3. ใช้ข้อมูลจากการแปล/รวบรวม	
3	ประวัติชนเชื้อชาติไท ตอน 1 (เจียงอิงเหลียง)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	
4	ประวัติชนเชื้อชาติไท ตอน 2 (เจียงอิงเหลียง)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	
5	ยุคหินในกวางสี ในจังหวัดมณฑลกวาง สี : จีนหรือไทย? (ฉิน เซ่ง หมิ่น)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	
6	ชนชาติไท (เฉาเล้งจาง และ จางหยวนซิ่ง)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง	
7	วิจัยปัญหาแหล่งกำเนิดของไทย (เนินหลิวฟาน)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์ 3. ใช้ข้อมูลจากการแปล/รวบรวม	
8	ความเป็นมาของชนเผ่าจ้วงใน ประวัติศาสตร์ไทย ในสายตาชาวจีน. (ตัวน ลี เซิน)	3. ใช้ข้อมูลจากการแปล/รวบรวม	
.หนังสือ (ภาษาต่างประเทศ)			
1	The Archaeology of Ancient China New Haven. (Kwan-Chih Chang)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	นักโบราณคดี
2	Shang Civilization. (Kwan-Chih Chang)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	นักโบราณคดี
บทความวารสาร			
1	บูชาเทพฟ้าผ่าเพื่อเจริญเผ่าพันธุ์ (บั๊กหนาน ถงกุ)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	
2	มโหระทึกกับเทศกาลบูชา (บั๊กหนาน ถงกุ)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	
3	รูปม้าและคนขี่ม้า (บั๊กหนาน ถงกุ)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	
4	ส่วนผสมของโลหะมีความหมาย	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	

	(บันทึกงาน ดงกุ)		
5	กลองมโหระทึกกรุ้มแรกๆ เป็นของชน เผ่าไต (เพยซุ่นอัน)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสันติภาพ	
บทความในหนังสือและวารสาร (ภาษาต่างประเทศ)			
1	Stone Bark Cloth Beaters of South China, South East Asia and Central America. (Ling Suun-Sheng)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง	นักโบราณคดี

ตารางงานนักผู้แต่งชาวเวียดนาม

ลำดับที่	ชื่อเรื่อง/ผู้แต่ง	ประเภทข้อมูลที่ใช้	หมายเหตุ
บทความในหนังสือและวารสาร (ภาษาต่างประเทศ)			
1	The Dongson Cultural Centers in the Metal Age in Vietnam. (Hoang Zauan Chinh, and Bui Van Tien)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	นักโบราณคดี
2	Novelles Recherches Prehistoriques et Protohistoriques au Vietnam. (Ha Van Tan)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	นักโบราณคดี
3	Phung nguyen, Vietnam : Seminar Southeast Asia course guided by Dr. M.L. Forman. (Ngu Yen Ba Khoach)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	นักโบราณคดี

ตารางจำแนกผู้แต่งชาวมาเลเซีย

ลำดับที่	ชื่อเรื่องผู้แต่ง	ประเภทข้อมูลที่ใช้	หมายเหตุ
บทความในหนังสือและวารสาร (ภาษาต่างประเทศ)			
1	Malaysia Art of Asia. (Adi Aji Taha)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง	นักโบราณคดี
2	The Re-Excavation of the Rockshelter of Gua-Cha, Ulu Kelantan, West Malaysia. (Adi Aji Taha)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	นักโบราณคดี
3	Central Heritage of ASEAN : Selected Treasures from ASEAN Museums. (Chik Sharifah Zuriah Aljeffri (ed))	3. ใช้ข้อมูลจากการแปล/รวบรวม	
4	"Report on a New Neolithic Site in Ulu Kelantan" (H.D. Noon)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง	นักโบราณคดี

ตารางจำแนกผู้แต่งชาวฟิลิปปินส์

ลำดับที่	ชื่อเรื่อง/ผู้แต่ง	ประเภทข้อมูลที่ใช้	หมายเหตุ
บทความในหนังสือและวารสาร (ภาษาต่างประเทศ)			
1	Report on the Salvage Archaeological Excavation at Baranga, Escuala, Casiguran , Sorsogon, 8 March-5 April 1978. (Eusebio Z. Dizon)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง	นักโบราณคดี
2	"Death", Bone Washing and Jar Burial Among the Sulod of Central Penay, Philippines. * (F. Landa Jacano)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง	นักโบราณคดี

ตารางจำแนกผู้แต่งชาวอินโดนีเซีย

ลำดับที่	ชื่อเรื่อง/ผู้แต่ง	ประเภทข้อมูลที่ใช้	หมายเหตุ
บทความในหนังสือและวารสาร (ภาษาต่างประเทศ)			
1	The Sixth Skull Cap of Pithecanthropus Erectus. (Teku Jacob)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง	

ตารางจำแนกผู้แต่งชาวญี่ปุ่น

ลำดับที่	ชื่อเรื่อง/ผู้แต่ง	ประเภทข้อมูลที่ใช้	หมายเหตุ
บทความในหนังสือและวารสาร (ภาษาต่างประเทศ)			
1	Yami no Yagi no sushai nitsuite (About Goat Worship of the Yami of Botei Tobago) (T. Kotosho Kano)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	

ตารางจำแนกผู้แต่งชาวไทอาหม

ลำดับที่	ชื่อเรื่อง/ผู้แต่ง	ประเภทข้อมูลที่ใช้	หมายเหตุ
บทความวารสาร			
1	บทวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่น่าสนใจ เทวดาและผีของชาวอาหมแง่มุมใหม่ ของความเชื่อของชาวไท (ไต) ไบรณ (J.N. Phukan)	2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์ 3. ใช้ข้อมูลจากการแปล/รวบรวม	

ตารางจำแนกผู้แต่งร่วม

ลำดับที่	ชื่อเรื่อง/ผู้แต่ง	ประเภทข้อมูลที่ใช้	หมายเหตุ
หนังสือ(ภาษาต่างประเทศ)			
1	Khok Phanom Di. (Charles Higham and Rachanie Thosarat)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	นักโบราณคดี
บทความในหนังสือและวารสาร (ภาษาต่างประเทศ)			
1	Excavations at Non Chai, Northeastern Thailand, 1977-1978. (Don Bayard, Pisit Charoenwongsa, and Somsuda Ratanin)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง	นักโบราณคดี
2	New Dates For Prehistoric Asian Rice. (P. Bellwood, ; R. Gillespie ; G.B. Thompson ; J.S. Vogel, I.W. Ardika, and Ipoi Datan)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์ 3. ใช้ข้อมูลจากการแปลรวบรวม	นักโบราณคดี
3	Banten avant l' Islam Etude Archeologique de Banten Girang (Java-Indonesia) 932 ? -1526. (Glude Guillot, & Nurgakim, Likman et Wibisona, Sonny)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์	นักโบราณคดี
4	Modern Homo Sapiens Origins : A General Theory of Hominid Evolution Involving The Fossil Evidence From East Asia. (Milford Wolpoff Wu Xin Zhi, and Alan G. Thome)	1. ใช้ข้อมูลทางโบราณคดีโดยตรง 2. ใช้ข้อมูลเชิงสังเคราะห์ 3. ใช้ข้อมูลจากการแปลรวบรวม	

ภาคผนวก ข.

ตารางแสดงการกระจายตัวของคนในเขตพื้นที่เขตที่ 1 และ 2

การกระจายตัวของคนในอดีตของเขตที่ 1

สายพันธุ์	อายุ	แหล่งโบราณคดี	ประเภทของหลักฐาน	อ้างอิง
1. Australoid-Melanesoid	25,800±800 BP (25,200-26,400)	ถ้ำมอเชียว กระบี่	DNA	(สุรินทร์ 2540)
2. Polynesian	25,800±800 BP	ถ้ำมอเชียว กระบี่	Rocker Jaw	(ประพิก 2537)
3. Mongoloid or Proto-Malay	10,000-7,000 BP	ถ้ำพระโพลีโด กาญจนบุรี	ใบหนังฟัน	(Sangvichiang et al. 1988)
4. Mongoloid or Early Mongoloid	9,260±160- 7,620±160 BP	ถ้ำชาโก ตรัง	- ฟันรูปพลั่วของฟันกลางซี่ข้าง (shovel shape) - กระดูกขากรรไกรล่าง บริเวณ coronoid process และ mandibular notch ต่างจาก มอเชียวสมัยปัจจุบัน	(ประพิก 2537)
5. Polynesian คล้ายใน Indochina ซึ่งคล้ายกับ Present Indonesian	5,600-2,300 BP (3,600-300 BC)	บ้านเชียงยุคขวาน	-Rocker Jaw (+shovel shape of incisor)	(Pietruszewsky 1982 :50)
6. Mongoloid (เหมือน anyang จีนเหนือ, ไหมฮัน, ญีปุ่น, Ryukyu)	5,600-2,300 BP (3,600-300 BC)	บ้านเชียงยุคขวาน (วิเคราะห์ด้วยล่าสุด)	-discriminant function space/cranometric analysis	(Pietruszewsky 1996 : 128-130)
7. Polynesian	3,650±90-3,065 +70 BP	โนนกอกา ชนแมก (ยุค 2509)	Rocker Jaw 83 โครง	(Pietruszewsky 1974)

BP = Before present

BC = Before Christ

การกระจายตัวของคนโบราณในประเทศไทย 1 (ต่อ)

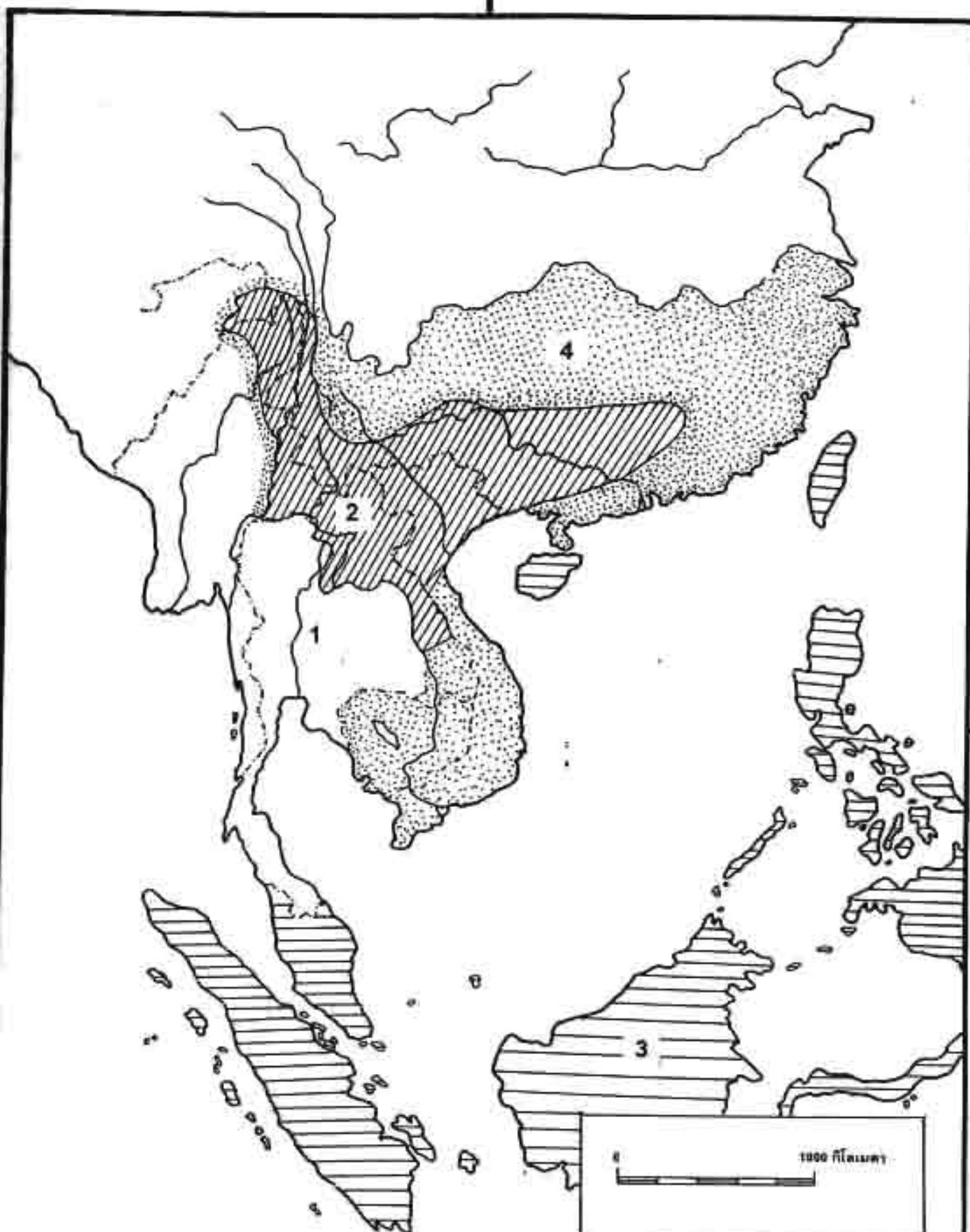
ลำดับที่	อายุ	แหล่งโบราณคดี	ประเภทของหลักฐาน	อ้างอิง
9. Mongoloid (คล้ายคนไทยปัจจุบัน) ช่วง แคลิฟอร์เนียกว่า 10,000 ปีที่แล้ว จากโครงกระดูกที่พบใน บริเวณนี้	4,000 BP	บ้านเก่า กาญจนบุรี	ฟันซี่บนรูปช้อน (shovel shape of central incisor) ผู้ค้นพบ: J. Babes และ J. Jensen, Physical Anthropology Lab, Denmark	(Sanguichien et al. 1988)
10. Polynesian	4,000-3,500 BP (2,000-1,500 BC) (Higham 1996 : 251)	โคกพนมดี ชลบุรี	Rocker Jaw	(ประทีป 2534)
11. Modern Thai	4,000-3,500 BP	โคกพนมดี ชลบุรี	Discriminant Function space	(Pietrusewsky, 1996 : 128-130)
12. Mongoloid	3,821-2,927 BP (1,311-977 BC)	เนินป่ากล้วย ออสมัน (Richard Wilson - ชุด พ.ศ. 2528)	เศษภาชนะดินเผา ลายเส้น ลายเรขาคณิต (ผู้ ค้นพบ: Prof. Michel)	(Higham 1996 : 196)

การกระจายตัวของคนในอดีตของเขตที่ 2

ลำดับที่	อายุ	แหล่งโบราณคดี	ประเภทของหลักฐาน	อ้างอิง
1.? (มนุษย์หินเก่า)	600,000-10,000 BP	หลุมฝังศพในถ้ำวาลี	โครงกระดูก	(คณะกรรมการควบคุมดูแลโบราณวัตถุของเขตปกครองตนเองของชนชาติจ้วง กวางสี 1978) (หลี่ ชู่เจิน 2539 : 7)
2. Australoid-Mongoloid		Mai Da Nuoc, Mai Da, Vietnam	orange	(Nguyen Lan Cuong, 1986 : 11-17)
3. มนุษย์หินเก่า (คล้ายจ้วงปัจจุบัน) Mongoloid	50,000 BP	ที่ราบลุ่มแม่น้ำทางใต้ บริเวณลุ่มน้ำตอนบน ของชนชาติจ้วง มณฑล กวางสี จีน	- สันกระดูกไม้ไผ่ - กระดูกโครงกระดูก ช้างสูง - เครื่องปั้นดินเผา - สันมี shovel shaped	(จุลฑา พ.ศ. 1993) (หลี่ ชู่เจิน 2539 : 7) (Wolpoff, Wu & Thorne 1984)
4. คนหินใหม่ (คล้ายจ้วงปัจจุบัน)	10,000-4,000 BP	ลุ่มแม่น้ำใต้ลุ่มน้ำ ลุ่มน้ำ ลุ่มน้ำ (อุทยานแห่งชาติเขิน กิ่ง หลิน กวางสี / จีเจียง ทางใต้ของทาง อุทยานแห่งชาติ สว)	(สิ่งตกค้างของ)	(จีน เวียนฮาน 2539 : 225)

การกระจายตัวของคนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 2 (ต่อ)

สายพันธุ์	อายุ	แหล่งโบราณคดี	ประเภทของหลักฐาน	อ้างอิง
5. คนไต้ฝุ่น (เหมือนจีนปัจจุบัน)	2,472-2,218 BP (475-221 BC) สมัย จักรวีก	สุสานในภาคกลางของ กวางสี (มีคนไต้ฝุ่น เป็นบรรพบุรุษของจีน ไต้ฝุ่น-ฮั่น-ฮั่น-ฮั่น- ฮั่น-ฮั่น-ฮั่น- จีน) ∴ จีนคือ เอเชีย	โครงกระดูกในสุสาน	(คณะกรรมการควบคุม และโบราณวัตถุของ ปกครองตนเองของ จีน-จีน กวางสี 1978) (พ.ศ. 2539 : 8-9)
6. คนจีน (ผ่านสู่จีน) Southern Mongoloid ?	(พุทธศตวรรษที่ 16-18) สมัยราชวงศ์ชอง ราชวงศ์ เจียนหลง	กำแพงจีน ข. ยี่ชาน กวางสี	โครงกระดูกฝังในโลงฝัง โลงฝัง	(จีน เจียนหลง 2539 : 227)

- 1 = เขตประเทศไทยปัจจุบัน
- ▨ 2 = เขตสุโขทัยอาณาจักรสุโขทัย
- ▬ 3 = เขตใต้ประเทศไทยและลพบุรี
- 4 = เขตเหนืออาณาจักรสุโขทัยและเขตติดต่อประเทศไทย

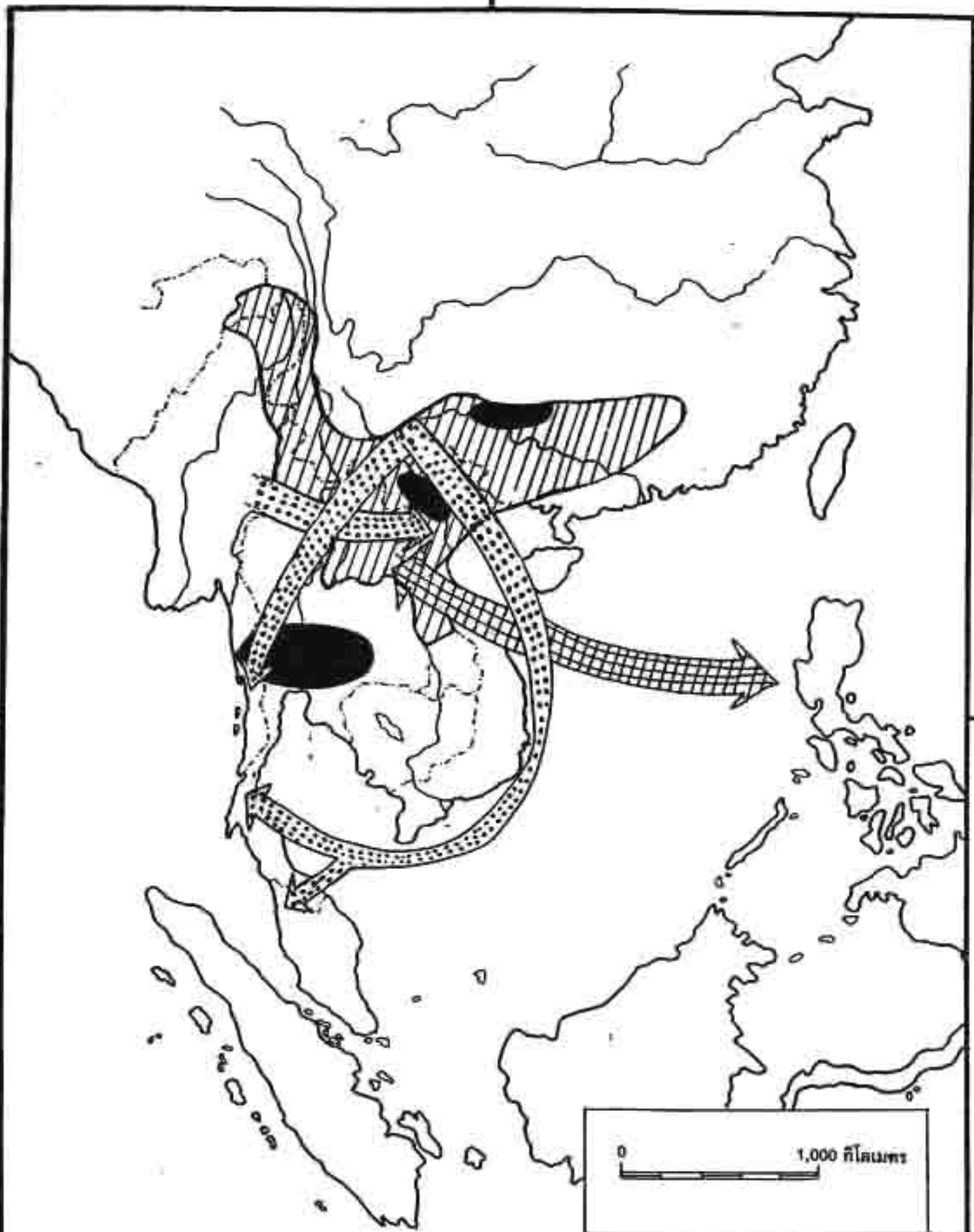
แผนที่ 1 แผนที่แสดงเขตพื้นที่ศึกษา เรื่องไทศึกษา ด้านโบราณคดี

Distribution of Tai Peoples

แผนที่ 2

ขอบเขตการกระจายตัวของคนที่พูดภาษาตระกูลไท

- ▨ การแพร่กระจายทางวัฒนธรรม ก. จากเหนือลงใต้ ข. จากตะวันตกไปตะวันออก
- แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างสรรค์วัฒนธรรมขึ้นเอง
- ⋯ แนวคิดทฤษฎีเรื่องการปะทะสังสรรค์ทางวัฒนธรรม

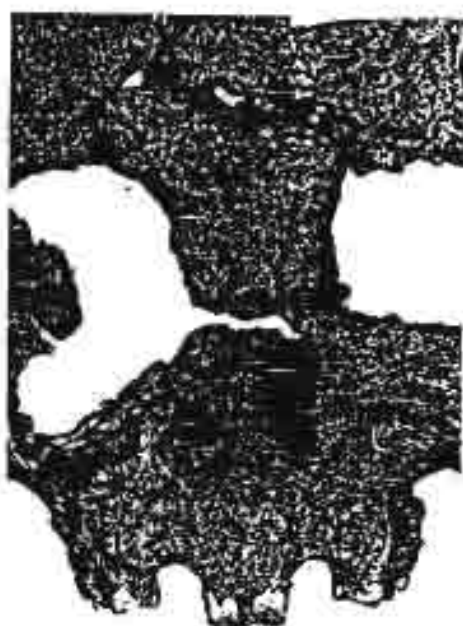
แผนที่ 3 แผนที่แสดงแนวคิดทฤษฎีต่างๆ

1. ขาตีหิน (จากโครงกระดูกแบบของโกลอยด์ (ได)

ที่แหล่งโบราณคดีบ้านเก่า จ.กาญจนบุรี

ที่มา : (Sorensen & Hattling 1967 : 45)

3. พิธีกรรมหัตถ์หินที่แหล่งโบราณคดีบ้านเก่า จ.กาญจนบุรี

ที่มา : (Sangvichien, S et al. 1969 : 33)

2. รูปแบบของการฝังศพในหม้อไห (Jar Burial)

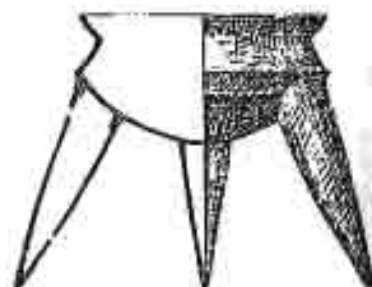
ที่แหล่งโบราณคดีบ้านเก่าเมือง จ. อุบลราชธานี

ที่มา : (กรมศิลปากร 2535 : 35)

4. ขวานหินขัดแบบมีปาก (Shoulder adze/axe) ที่แหล่งโบราณคดีใน จ. ระยอง

ที่มา : (สถาบันกรมวัฒนธรรมทางภาคใต้ 2529 : 323)

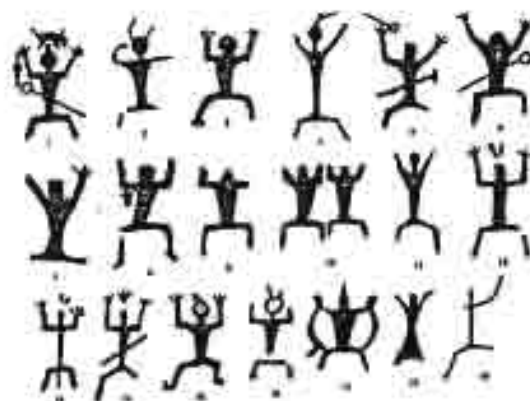

5. หม้อสามขา (Tripod pottery) ที่แหล่งโบราณคดีบ้านเก่า จ.กาญจนบุรี

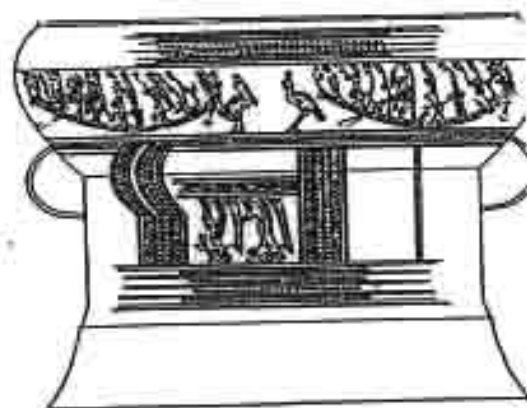
ที่มา : (Sorensen & Hattling 1967 : 46)

6. ตัวอย่างแบบลวดลายบนภาชนะดินเผาและเครื่องประดับสำริด
จากแหล่งโบราณคดีในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
ที่มา : Solheim 1979 : 188-189

7. ศิลปะปะถ้ำ (Rock art) บริเวณหุบเขาอู๋เม้งเกี้ยวเจียงในมณฑลกว่างซี สาธารณรัฐประชาชนจีน
ที่มา : สุรินทร์ ภูษจร 2533 : 90

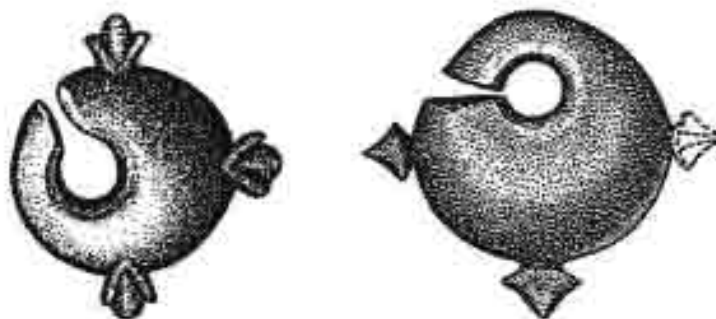
8. กลองหมโหวะที่กล้ำวียด (Bronze kettle drum) จาก Ngoc Lu, Vietnam
ที่มา : Kempers 1986 : 545

9. หินทุบเปลือกไม้เพื่อทำผ้า (Bark cloth beater) ที่แหล่งโบราณคดีถ้ำเมืองแก้ว จ.สุราษฎร์ธานี
ที่มา : กรมศิลปากร 2529 : 116

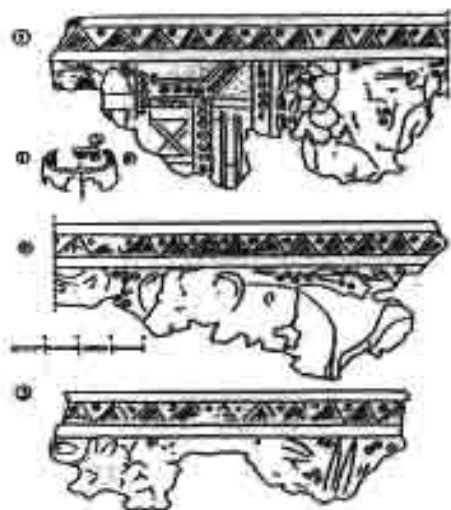
10. การปลูกข้าว (Rice cultivation) จากหลุมฝังศพที่โคกพนมดี จ.ชลบุรี
ที่มา : Glover & Higham 1996 : 422

11. ตุ้มหูแบบลิง-ลิง-โอ (Ling-ling-O earrings) จากถ้ำ Tabon Cave ประเทศฟิลิปปินส์
ที่มา : Bellwood 1979 : 210

12. ขวานหินขัดแบบจอยปากนกที่แหล่งโบราณคดีใน จ.ยะลา
ที่มา : สารานุกรมวัฒนธรรมทางภาคใต้ 2529 : 322

15. โลหะกรรมสำริดที่มีปริมาณดีบุกสูงที่แหล่งโบราณคดีเขาฉกรรจ์ จ.ราชบุรี
ที่มา : Benneta & Glover 1990 : 192

13. จี้หรือรูปสัตว์สองหัวจากถ้ำ Tabon Cave ประเทศฟิลิปปินส์
ที่มา : Bellwood 1979 : 210

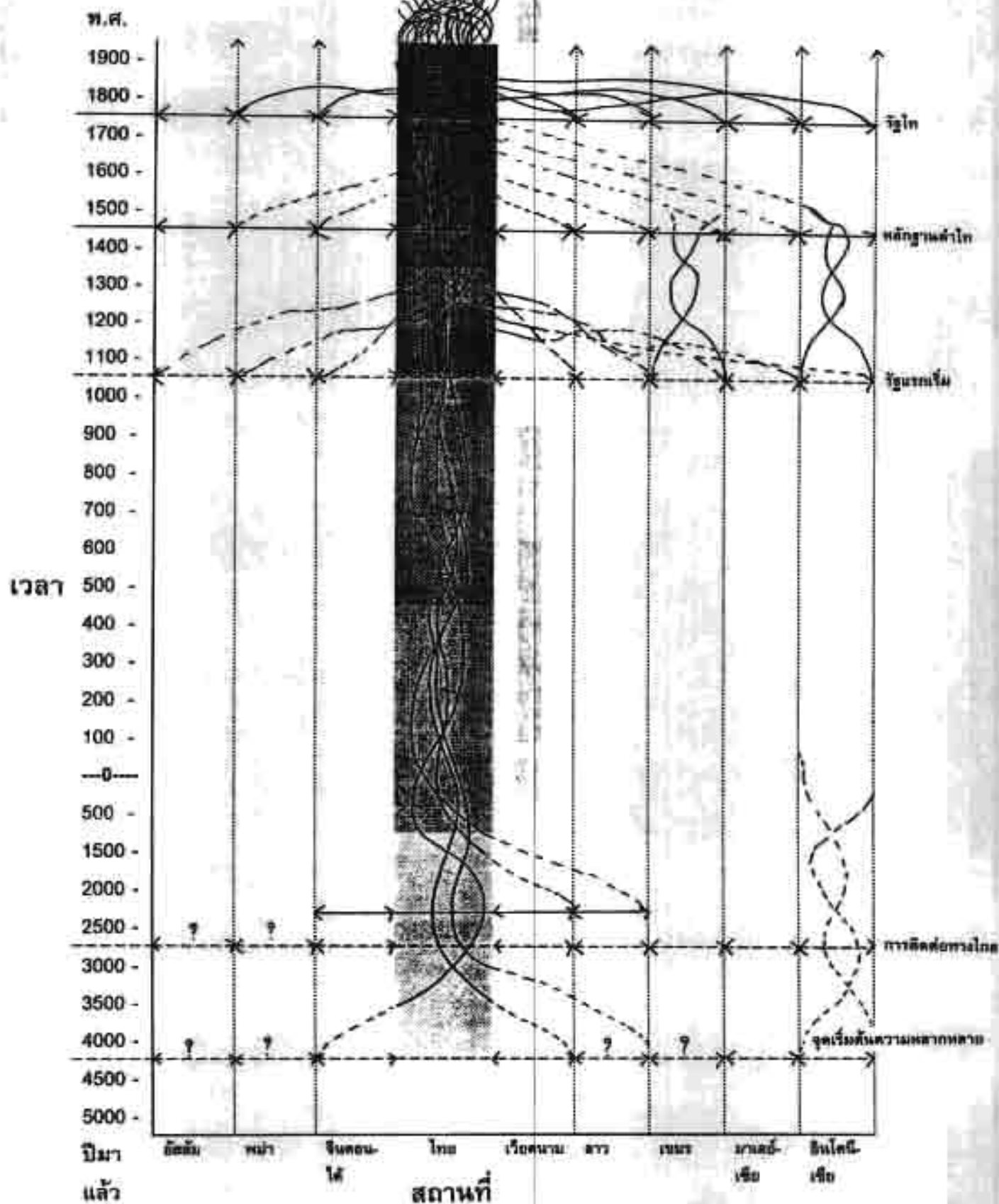
16. จารึกที่แสดงอักษร-ภาษาโบราณ
จาก ปากลำไทรน้อย ริมแม่น้ำมูล ต.สิรินธร จ.อุบลราชธานี
ที่มา : กรมศิลปากร 2535 : 66

14. รูปจำลองคนในเรือขุดที่ MANUNGGUL
ที่มา : Bellwood 1979 : 209

หมายเหตุ

การติดตามระดับน้ำบริเวณแต่ละสถานีอาจมีความเร็วขึ้นกว่าที่นำเสนอในภาพ
แต่ผู้วิจัยต้องการแสดงให้เห็นว่าที่บริเวณ "โต" นั้นมีผลกระทบที่ซับซ้อน
เพียงใด

รูปที่ 17 ภาพจำลองของการปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มชนต่างๆ ที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ทั้ง 4 เขต

←---→ การปฏิสัมพันธ์

การผสมผสานเป็น "โต"

พัฒนาการทางวัฒนธรรมและสังคมของแต่ละพื้นที่

ในหลายๆ แห่งในไทย แสดงความเข้มข้นของการติดต่อสัมพันธ์ภายใน

